

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 36, decembrie 2019**

*LA MULȚI ANI,
CITITORILOR ȘI COLABORATORILOR NOȘTRI!*

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Nicolae Pârvulescu

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Nicolae Dabija

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

George Geafir

Spiridon Popescu

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

Gheorghe Boaghe - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de MARIJANA și RELU BIȚULESCU

Prezentare grafică & DTP

Daniela Truică, Irina Dumitrescu

danielapredoana@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Gelu Negrea

O ISTORIE SUBIECTIVĂ

La sărbătorească îngemănare de ani, vă propun, boieri dumneavoastră, câteva sumare considerații subiective privitoare la dialectica relației epic-liric-dramatic în literatura lumii de la origini până în prezent. Care origini, situate într-un fel de protoliteratură ale cărei urme s-au pierdut firește în negura timpului, îmbracă pentru mine imaginea unui trunchi comun – ceva în genul arborelui gigantic din metaforarul filozofic al lui Plotin: cam obez și cam inform, în granițele căruia coexistau eșantioane, felurit dozate, de liric, epic și dramatic. (Recurg, din rațiuni de simplificare a argumentației, la terminologia cea mai uzuală, evitând formulări mai pretențioase, chiar dacă sensibil mai nuanțate și mai subtile).

În momentul – istoric din toate punctele de vedere – când Aristotel din Stagira începe să facă oarecare ordine estetică pe terenul în care vegetația literară se dezvoltă spontan, fără rigori și fără norme interne, lucrurile evoluaseră sensibil: magistrul său, Platon, operase deja o primă luare metodică în posesie a obiectului de studiu. Altfel spus, elaborase o primă clasificare a literaturii în „serioasă” (aici intrând epopeea și tragedia) și „hazlie” (iambii și comedia). În a sa *Poetică* (elaborată, după unele indicii, între 334 și 330 î.Ch.), Aristotel deosebește și el o așa numită „poezie în sine”, de epopee, poezie tragică, poezie iambică și comedie. La ora astrală pentru estetica antic-europeană la care Stagiritul își expune concluziile, copacul literar inițial nu mai e singur pe lume, din semințele sale plurimorfe crescând în juru-i arbori și arbuști variabili ca frumusețe și vigoare și, în felurite grade, mai asemenea ori mai diferiți în raport cu trunchiul-mamă. Amestecul de liric, epic și dramatic se află în faza de decantare a elementelor componente. O spune cu subiect și predicat Aristot vorbind comparativ despre epopee și tragedie: „...La început o egală libertate domnea în una cât și în cealaltă”; „Dintre părțile lor constitutive, unele sunt aceleași la amândouă, altele proprii tragediei; de aceea, cine știe să spună despre o tragedie dacă e bună ori rea, știe și despre epopei. Căci ceea ce aparține epopeii aparține și tragediei, dar nu tot ce aparține tragediei aparține și epopeii”; „...Din oricare epopee se pot scoate mai multe tragedii”.

Ceea ce se vor numi ulterior genuri literare prind acum să se delimiteze unele de celelalte, fără a izbuti însă nici până în zilele noastre să se separe cu

totul. Veacurile ulterioare vor alterna, după legi enigmatice, perioadele de purism cu cele de sincrism de gen, pulsuniile centripete și centrifugă succedându-se capricios. Istoria literaturii este, într-un fel, istoria mișcării de du-te-vino a părților *dinspre* și *înspre* întregul original, a despărțirilor, ramificărilor și specializării, pe de o parte, a revenirilor, regăsirii și reunirii în familia inițială a fiilor rătăcitori, pe de alta. Literatura atinge piscurile cele mai falnice, axiologic vorbind, în rarele momente de interferență organică a genurilor, atunci când lirica, drama și eposul coagulează fericit sub pana miraculoasă a unor creaturi monstruos-geniale de calibrul lui Homer, Dante, Shakespeare, Goethe. În rest, asistăm la continua mișcare pulsantă de delimitare / recuperare a părților sfâșiate între tendința excentrică și autosuficiență de autarhizare statutară și visul eternei întoarceri la armonia policromă și integratoare a nebuloasei începuturilor. Secole întregi, poezia nu s-a putut despărți de epică, a fost chiar epică în haină versificată (Ariosto, Dante, Chaucer, în parte Byron, Hugo, Eminescu, ca să mă limitez la câteva nume ilustre). Eliminarea din ecuația poeziei a personajelor, altele decât eul liric biruitor și atotputernic instalat în centrul lumii de simbolști și de întreaga pletoră de derivați post-simbolști, a reprezentat, fără îndoială, o victorie decisivă a purismului de gen. Decisivă, nu însă definitivă și, mai ales, nu irevocabilă: intempestiv, figurația epică irumpe în teritoriul poeziei nutriend-o copios și fertilizând-o profitabil. (Câteva argumente de pe piciorul de plai contemporan al liricii românești: *Mistrețul cu colți de argint* al lui Doinaș, *Liliecii* lui Sorescu, *Levantul* cărtărescian...).

Rămânând pe meleagurile poeziei (în sensul cel mai larg al termenului) să mai remarcăm faptul că întreg teatrul în versuri, de la anticii greci, dramaturgii elisabethani, clasicistii, romanticii francezi și germani constituie, în ordinea naturală a lucrurilor, o aberație formală: oamenii nu se exprimă niciodată în propoziții ri(t)mate, iambii suitori, troheii și săltărețele dactile nu sunt vehicule firești pentru discursul ființelor înfățișate în mișcare (acțiune), aceasta din urmă reprezentând semnul distinctiv și esența literaturii dramatice. Prozodia în teatru este o remanență a interferării genurilor, un construct artificial, executat din materialul cel mai refractar la constrângeri formale de orice fel, cel mai liber cu putință: viața, universul real-afectiv-ideatic, existența umană care rămâne fundamental „prozaică”. Eposul și dramaticul au o componentă esențială comună: faptul care se întâmplă, narațiunea, ceea ce astăzi numim story. Mișcarea epică și acțiunea teatrală sunt (cu nuanțările de rigoare) concepte diferite ce acoperă însă aceeași realitate originală. Limitarea temporală și spațială a acțiunii teatrale atrage după sine un spor de concen-

trare, de esențializare, dar și o pierdere de naturalețe, de libertate. Literatura dramatică este mai artistică decât proza, produsul său dispune de un grad superior de prelucrare / organizare a materiei prime comune care este viața. Unii esteticieni trag din această împrejurare concluzia că drama este superioară, ca gen, prozei. Se prea poate. Ceea ce mă preocupă pe mine acum este însă altceva: dialectica interferării, pe parcursul timpului, a elementelor lor definitorii – dialogul și, respectiv, acțiunea –, modul în care ele se invadează reciproc, vigoarea cu care, pe rând, fiecare atentează la integritatea teritorială a celeilalte. Sau, privind problema de la celălalt capăt al puștii, măsura în care literatura dramatică și epica se îndepărtează, alternativ sau concomitent, de matricea sincretică inițială.

Tragicii, dar și comediografi greci, ca și urmașii (și imitatorii) lor romani, promovează o distribuție relativ echilibrată a dialogului și acțiunii, cu un plus de pondere pentru cea din urmă, reflex probabil al derivării din epopee. Tragedia, așa cum o practică antichitatea pre-creștină, abundă în fapte, întâmplări, conflicte în care sunt angajate personaje puternice – Oreste, Prometeu, Oedip, Medeea, Ifigenia, Antigona ș.a. –, capabile să poarte pe umeri damnațiunea, hybrisul, vina tragică, dar și să o verbalizeze în dialoguri scânteietoare, profunde, de mare elevație.

Teatrul medieval operează o regresie puternică atât în planul acțiunii (redușă la epica sumară a unor scene din mitologia creștină), cât și a dialogului (miracolele se dispensează de cuvânt, pantomima e la ea acasă).

Dramaturgia elisabethană și cea clasicistă reabilitează ambele componente literare, cu unele firești nuanțări. Shakespeare, de pildă, este la fel de tare și în materie de acțiune, și în dialog, piesele sale fiind poezie și simbol laolaltă, cum susține convingător G. Wilson Knight în *The Wheel Of Fire*. Așijderea, Racine împinge discursul dramatic către poezie (apud Roland Barthes).

Dezechilibrarea balanței o aduce cu sine teatrul celei de a doua jumătăți a sec. al XX-lea: Ionesco, Beckett et comp. Ei instituie dictatura dialogului asupra acțiunii, a logosului asupra actului. *Scaunele* sau *O, les beaux jours* nu au, practic, acțiune; prima este un lung dialog, a doua chiar mai puțin: monologul Winniei. Înlocuirea de către Ibsen a acțiunii petrecute în fața spectatorului cu analiza consecințelor unor fapte întâmplătoare în trecut este și ea dusă până la limita ultimelor sale consecințe. Imperativul contemporan al reteatrării teatrului divulgă de aceea nevoia de revenire în prim plan a acțiunii, a epicii dramatice subminate în chip felurit, dar cu urmări asemănătoare, și de Pirandello și Brecht.

În fine, dacă acceptăm, odată cu Adrian Marino, că „Literatura înseamnă mai presus de orice scris și

scriere”, va trebui să fim de acord și cu faptul că romanul, ca specie epică reprezentativă, există și se dezvoltă începând din momentul în care scrisul iese de sub imperiul manualității, evoluând către mecanic. Figurativ vorbind, ca gen, romanul, îl are drept autor pe Gutenberg în măsură mai mare decât pe toți romancierii lumii la un loc, chiar dacă între inventarea propriu-zisă a literelor mobile și transformarea tiparului într-un instrument curent de multiplicare s-au interpus câteva secole. În absența cărților și ziarelor în care se publicau romane-foileton, romanul ar fi rămas la periferia literaturii. Explozia lui s-a datorat, în primă instanță, emancipării de sub tutela oralității: povestitorul, care era adesea și autorul istoriilor înfățișate auditoriului (uneori, inclusiv eroul lor), a dispărut și, odată cu el, servituțiile presupuse de spectacolul rostirii. Proza ajunge astfel, grație tiparului, forma cea mai liberă și mai pură de literatură, în sensul etimologic al cuvântului. Între scriitor și lector nu se mai interpune nici o instanță subiectivă, ca în cazul teatrului (regizor, actori, scenograf) sau poeziei (care admite – potențial, măcar – recitatorul).

Retras din scena publică, romancierul comunică, de acum, cu receptorul pe cale directă, exclusiv prin text; ipso facto, dispar treptat formulele orale, regășibile, încă, în primele generații de romane tipărite. Dintr-o corporalitate efectivă sau doar prezumată, autorul de romane devine un simplu nume adunat pe o carte. La adăpostul anonimatului fenomenologic, el dezvoltă în timp o gesticulație capricioasă, ale cărei meandre conturează diacronia metamorfozelor romanului. Când spune în *Arca lui Noe*: „Cred a putea identifica în modul comportării sociale un analogon al comportării estetice a romanului: structura literară prezintă similitudini cu structura socială; și lasă să se întrevadă o evoluție, în linii mari, aceeași”, Nicolae Manolescu execută o reverență neașteptată în fața unui sociologism de esență marxistă insuficient filtrat critic. Personal, eu nu cred că mișcările de reasezare a straturilor tectonice subterane și de remodelare a reliefului epicii, rezidă în similitudini ale structurilor literare și sociale, văzute în linii oricât de mari și nici în „evoluții”, analoge ori diferite. Dinamica subiectivă și imprevizibilă a poziționării romancierului vis-a-vis de propria creație – proces complex, din care eventuala imixtiune a socialului nu lipsește, poate, dar nici nu deține rolul determinant – explică mai multe. În pofida faptului că teoria relativității există, este demonstrată și acceptată, cvadridimensionalitatea lumii nu a devenit o realitate operațională: oamenii continuă să se comporte și să evalueze tridimensional, ca și când ar locui efectiv timpul fizic aristotelic (formă a mișcării spațiale), eludând împrejurarea că, la modul ontologic, timpul fizic nu există, fiind o simplă proiecție a imaginarului nostru gnoseologic. Putem vorbi despre o evoluție

de la Platon la Hegel, de la Euripide la Shakespeare și de la el la Beckett și Marin Sorescu? Dar de la Eminescu la Cărtărescu și de la Bach la Stravinsky? Discutabil, ca să nu spun mai mult...

Dar să nu ne îndepărtăm prea mult de domnul romancier pe care îl lăsasem față cu tiparul – instrument ce va face din el, în veacurile următoare, producătorul nr. 1 în materie de literatură. Cantitativ, cel puțin. Ocultarea existenței sale fizice, retragerea lui în spatele unui nume ori a unui pseudonim (procedeu ce accentuează falia căscată între starea civilă și ipostaza creatoare a persoanei) îl pune pe romancier într-o postură privilegiată în raport cu aceea ante-tipar: departe de reacția imediată și constrângătoare a auditoriului, dispensat de ritualul acelei repectabile *captatio benevolentiae* menite să întrețină ori să reactiveze periodic atenția publicului, stăpân pe materia primă literară de care dispune autarhic și exclusivist, liber să-și manipuleze personajele, să le dirijeze voluntarist acțiunile și voința. Plasat pretutindeni și nicăieri, ca însuși Demiurgos și apărat, la fel ca Dânsul, de nebuloasa ubicuității, Dumnezeu nu se arată niciodată, dar El vede, aude și știe tot despre fiii Săi. La fel ca romancierul care se joacă, îmbătat de propria-i putere, de-a Creația. El comite însă eroarea Creatorului: își înzestrează progeniturile

(așa fictive cum sunt ele) cu buclucașul liber arbitru, iar rezultatul configurează reiterarea aventurii omului după căderea sa în lume. Dumnezeu (recte, romancierul) își ia mâinile de pe cei creați inițial după chipul și asemănarea Sa, îi lasă de capul lor și le urmărește avatarurile: cum mușcă ei din fructul oprit al cunoașterii de sine și de ceilalți, cum încep să(-și) pună întrebări, să se cerceteze pe dinăuntru, să-și sondeze abisurile psihicului, să se opună lumii cu care nu se mai simt congruenți, în fine, să-și afirme o libertate ale cărei forme de manifestare Creatorul (cel mare de odinioară și cel mic de acum) nu și le mai asumă. Babilonia structurală ulterioară (nimic peiorativ în formulare: mă gândesc la Turnul Babel, atât...) îl are drept autor pe Nietzsche, (supra)omul care exclamă triumfător „Dumnezeu a murit!”. Obedient, romancierul se simte și el dator să-și simuleze dispariția din lume și din această clipă haosul invadează spațiul și timpul literare: adio cronologie și geografie (unitate), adio geometrie (rigoare). Naratorul se amestecă printre personaje ca bezmeticul, devine el însuși personaj – uneori al povestirii, alteori chiar al scrierii ei –, orice interdicție cade și totul devine posibil (inclusiv romanul fără acțiune și personaje!).

Din acest moment începe proza modernă.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Dumitru Radu Popescu și Constantin Pădureanu

Liviu Pendefunda

ALCHIMIE ÎN LOGOS

*Vedeam ce nu se vede,
vorbea ce nu era.*
George Bacovia, *Umbra*

Omul aparține spațiilor infinite și lumilor veșnice. Singurul care poate hotărî să se metamorfozeze într-o piatră filosofală, în lumină sau în întuneric, în bine ori rău, este el, îndeplinind în aceeași măsură misiunea hărăzită de Dumnezeu. Posibilitatea de a trăi în armonie sau disarmonie e o enclavă înlăuntrul grației divine. Amintind factorii care l-ar putea împiedeca sau limita să se realizeze (arealul nativ al educației, ereditatea, pasiunile, temperamentul, viciile timpului...), nu pot să admit decât superioritatea omului asupra acestei lumi. Un fiu al lui Dumnezeu nu poate fi decât preot sau rege totodată, rege peste lumea materială, vizibilă și preot în relație cu cea spirituală. A te cunoaște pe tine însuși înseamnă a realiza tocmai această bibliotecă pe care o parcurgi în lectură fiindu'ți concomitent și autor. Ca reflecție și reprezentare divină, esența noastră se individualizează precum o notă, o literă, o imagine a marelui sacru poem. Dar tocmai de aceea fiecare dintre noi, primind harul Duhului Sfânt, avem lungimi de undă diferite în reflectarea și refractarea luminii în athanor și prin diamantul sufletului. Cu cât cunoașterea este însoțită mai mult de înțelepciune, omul devine mai profund, mai spiritual, diferindu'și de ceilalți.

Trăind izolat, neputând comunica prea mult cu oamenii, stau adesea cu mine însumi, fac muzică și când găsesc ceva interesant iau note pentru a mi le citi mai târziu. Nu'i vina mea dacă aceste simple notițe sunt în formă de ver-

suri și câteodată par vaiete – spunea Bacovia, răspunzând interviului luat de I. Valerian. Am recitat gândurile exprimate de poet în însemnări, proze, versuri, cum și cele despre el și opera sa. Să fi fost omul-poet un însingurat, poetul-om un refutat? A fost el un bolnav incapabil să înțeleagă ce se întâmplă cu lumea pe care o percepea în gând? Am încercat să'l apropiu de Lautréamont prin viziuni freudiene, chiar dacă el se aseamua cu Poe sau Verlaine. Am încercat să descriu nu o boală, ci tipul anormal în care s'ar încadra comportamentul liric al poetului. Armonie și disarmonie în același om, pornind de la premisa că Bacovia, el însuși a fost *o oglindă* cosmică, iar prin intermediul celulelor sale mnemo-cognitive (rețeaua centrencefalică implicată în cel deal treilea arc reflex – noetic) în centrul lumilor, al creației, al geniului uman¹.

Simbolismul era un curent literar apărut în Franța, în ultimii ani ai veacului al XIX-lea și extins apoi în alte literaturi, inclusiv în literatura română. Dar romantismul nu se hrănește din aceleași surse? Eminescu nu se îndepărtează de acest model, utilizând simbolurile cu funcție sugestivă bogată, cultivând sugestia cu ajutorul căreia sunt scoase la iveală stări sufletești vagi, fluide, confuze (melancolie, plictiseală, spaimă, disperare etc), relevând corespondențele tainice ale afinităților care se stabilesc între obiecte și oameni, natură și sentimente, cultivând elementul muzical, sonoritățile verbale, repetiția și refrenul. Aș dori să reproduc un poem excepțional care nu dezice filiația prezentată. *Îți aduci aminte ziua când ți-am spus ca ești frumoasă, / Când cu buzele de sânge și cu ochii sclipitori / Printre arborii de toamnă te opreai încet, sfioasă, / Lăsând gândul spre amorul înțeles de-atâtea ori?... // Așteptai să fii poetul îndrăzneț ca niciodată / Ca s-auzi ecoul rece-al unor calde*

¹Introspecție mnemoclastică în oglindă, *Dogmă sau Libertatea gândirii*, Junimea 2007

sărutări / Te duceai mereu nainte înspre-o umbră-ntunecată / Ca o pală rățacire coborând din alte zări. // Ah, mi-ai spus atât de simplu ca ți-i sete de iubire / Neascultând decât șoptirea singuraticiei păduri, / Îți opreai cu mâna sânul și zâmbea a ta privire, / Chinul depărtării noastre neputând să-l mai înduri. // - Ha, ha, ha, râdea ecoul, de râdeam de-a ta plăcere, / Între om și între femeie mi-ai spus ura din trecut, / Te-am lăsat să-nșiri povestea cu dureri și cu mistere / Pentru mine, ca oricărui trecător necunoscut. // Îți aduci aminte ziua când ți-am spus ca ești frumoasă, / Când, în șoaptele pădurii, poate ca te-am sărutat / Ascultând ecoul rece, înspre toamna friguroasă / Ce-aducea-ntâlnirii noastre un adio-ndepărtat? (Poveste).

Sufletul bacovian nu reflectă, ci refractă cosmosul precum zi de zi o fac frunzele, pietrele, apa, metalul, dar mai ales omul în modul cel mai conștient, doar că surprinde fenomenele și le redă fără a le mai explica. Citiți vers după vers. Inițierea vine citind. Ele descriu un peisaj vizual, sonor, olfactiv, gustativ, tactil prin intermediul cuvintelor. În plus percepeți și acel ceva simțit fără cuvinte. Este harul care coboară prin arcurile reflexe celeste spre acest medium a cărui inițiere nu poate fi încadrată în rosi-crucianismul modern, ci în cel ancestral preluat de cărturarii evului mediu. Ne trezim adesea în grădinile lui Rosenkreutz, printre etapele, porțile și treptele evolutive spre nunta alchimică, cea pe care o desăvârșește dincolo de *Hamlet* în *Romeo și Julieta*, marele învățat Shakespeare. Crengi subțiri cu flori albe... / Spre mai sus / Mă ridică din / erori / Idealuri ce-au apus... / Cu flori roze crengi / subțiri... / Isus! / Flori pe zări, în iarbă flori... / Spre mai sus / Am trăit / de mii de ori... / E destul că tu te-ai dus... / Flori pe zări, în iarbă / flori... / Isus! // Să dorm... / Să dorm, din ce în ce murind / Deși oriunde e / o reînviere... / Iată,

sunt goale / Dumbrăvile sacre - Poetul a plecat. / și / dacă tu mai cauți, / Pășind prin tăinuțul izvor, / Pe mine nu mă vezi // - Poetul a plecat... / Să dorm... / Să dorm, din ce în ce murind / Deși, / oriunde, e o reînviere... (Imn)

Mă voi opri, rând pe rând la instrumentele magistrului aflat în peștera lui Paracelsus și voi pătrunde între arcanе pentru a descifra operațiunile desăvârșirii spirituale, trecerii plumbului în aur.

Timpul etern (în care totul este sub stăpânirea unei legi cosmice, chiar militară). Acest element este primordial, precedent cosmosului cunoscut și Genezei - *O zi fără anotimp și ordine militară (Armura)*. George Bacovia ne amintește că *A fost odată... va fi odată... / Nu spune zarea, dar spune omul - / Numai acum e nicio-dată... / Adânc, prezentul, închide tomul... // Mă duc, tot acolo, în marea clădire, / E ora, de la care rămân închis - (Belșug)*. Cel care a fost inițiat nu'și poate părăsi cunoașterea chiar dacă pătrunde, după creație în lumea făurită de Cuvânt.

Spațiul infinit (lumina în frecvențele vizibile, ceea ce se materializează pentru ființele pământului în culori). Existența sinesteziei, adică perceperea simultană a unui ansamblu de senzații (auditive, vizuale, olfactive etc) reprezintă încercarea de raliere a primelor arcuri reflexe umane la datele Cuvântului inițial dătător de comunicare a Luminii. Inconștientul văzut de mulți exegeți nu e altceva decât placa turnantă a creierului între arcurile reflexe telurice și terestre. Este cel mai evident exemplu de creație sub oblăduirea informațiilor noetice așezate pe matricea lirică umană. Și pornind de la lumina albă spre cea neagră, poetul oscilează în descrieri, frecvențele jonglând între sunet și culoare. *Orchestra începu cu-o indignare grațioasă. / Salonul alb visa cu roze albe -- / Un vals de voaluri albe... / Spațiu, infinit, de o tristețe armonioasă*

... // În aurora plină de vioare, / Balul alb s-a resfirat pe întinsele cărări – / Cântau clare sărutări... / Larg, miniatura de vremuri viitoare ... (Alb) sau Lunecau baletistele albe... / Tainic trezind complexul organic – / Albe, stârnind instinctul satanic, / Lunecau baletistele albe. (Balet). Dar curcubeul, legământ atestat de Noe între oameni și divinitate scaldă ochii adânciți în orbite ai poetului. Cu roșii fanare, galbene, verzi / Trec noaptea strigoii prin lanuri de grâu / Și câinii în lanuri în noapte tot bat - / Strigoii la crâșmă în pod au intrat, / Și podul se vede bizar luminat / De roșii fanare, galbene, verzi. / Strigoii, din pod, își iau înapoi, / Lăsate din viață, demult, amanete... / Așa spune basmul ce azi l-am uitat / Că noaptea, la crâșmă, apar siluete / Cu roșii fanare, galbene, verzi. / Dar când despre ziuă cocoșu-a cântat, / Cad buzna, din pod, grămezi de strigoi, / Și-n hău, peste lanuri, strigoii se pierd / Roșii, galbeni și verzi. (Strigoii). O realitate aparentă, plină de elemente metafizice îmbină culorile și nuanțele prin care se sublimează materia: Uitați-vă ce gol, ce ruină-n amurg - / Amurgul galben m-a-ngălbenit, și m-apasă, / Cu geamuri galbene, cu lacrimi ce nu mai curg. (Scânței galbene), Un clavir îngână-ncet la un etaj, / Umbra mea stă în noroi ca un trist bagaj- / Stropii sar, / Ninge zoios, / La un geam, într-un pahar, / O roză galbenă se uită-n jos. (Nocturnă). Nu timpul pe care îl întrevede un cititor obișnuit e cel care dezleagă, ci tocmai trecerea din alambic în creuzete'n athanor îl încătușează pe cărturar, pe cel care cunoaște. Roz / Galben / Alb / Verde / Cenușiu / Covoare / Peisagii din / zări: / Împăratul alb, / Împăratul negru, / Bogății / grase / Într-un ascuns departe, / Utopii / Miragii / După urbane / ziduri: / Făuriri mintale. (Feude). Puțini știu să întrevadă povestea care se derulează în versurile acestea pline de neprevăzut. Pentru că cine să

vadă ceea ce e ascuns chiar și în gingășia primăverii : Verde crud, verde crud... / Mugur alb, și roz și pur, / Te mai văd, te mai aud, / Vis de-albastru și azur. (Note de primăvară) sau Îngerii deasupra noastră / Vor cânta un imn divin - / Ah, ce clară noapte-albastră, - / Poezie, sau destin. (Noapte de vară).

Cine să înțeleagă metamorfoza aramei, cocolirea ei și nuanțele epocii bronzului, sau griul indigo al plumbului ce ascunde strălucirea argintului în calea sa de metamorfozare. E pură istorie, chiar protoistorie, greu de descris: Amurg de toamna violet... / Din turn, pe câmp, văd voievozi cu plete; / Străbunii trec în pâlcuri violete, / Orașul tot e violet. (Amurg de toamnă violet) sau Plâns de cobe pe la geamuri se opri, / Si pe lume plumb de iarnă s-a lăsat; / I-auzi corbii! ... / mi-am zis singur...si-am oftat; / Iar în zarea grea de plumb / Ninge gri. (Gri).

O ultimă explozie înainte ca elixirul să fie conceput prin nigredo, ascunde culorile prin spiritul mereu alb al luminii de început : O cafea neagră... și-o ploaie de gheață / Când spiritul mai arde culori în odaie... (Dimineața), Pansele negre, catifelate / Pe marmora albă s-au / veștejit, / Și-n tainice note s-au irosit / Parfume triste, / îndoliate. (Ecou de serenade). Din păcate, nu toți văd lumina. E o mare necesitate pentru univers să găsim calea prin întuneric și să acceptăm că acolo trebuie căutată lumina. Poetul a străbătut acest drum: Carbonizate flori, noian de negru... / Sicrie negre, arse, de metal, / Veșminte funerare de mangal, / Negru profund, noian de negru... // Vibrau scânței de vis... noian de negru, / Carbonizat, amorul fumega- / Parfum de pene arse, și ploua... / Negru, numai noian de negru. (Negru).

Sunetele (Cuvântul primordial în frecvențele sonore, ceea ce se materializează în muzica sferelor) apar ca o enclavă a muzicii sferelor, vibrații planetare care definesc prin lungimile de

undă depărtarea și trecerea succesivă prin arcuri reflexe celeste spre ființa poetului. *Cântec, deasupra cetății, / Imbătrânire?! / Eternității i-am zis: / La / muzica asta frumoasă, / Sunt lipsuri / In sângele meu. / Ingeri, deasupra / cetății, / Emotive, / Despre ceva mai nou?! / Telegraf, / Telefon din / sfere... / Sunt lipsuri / In sângele meu. (Idei)*. El chiar simte că *Muzica sonoriza orice atom...(Largo)*, iar lumea când renaște după echinocțiu vibrează de viață, *Primăvară... / O pictură parfumată cu vibrații de violet. / În vitrine, versuri de un nou poet, / În oraș, suspină un vals de fanfară. (Nervi de primăvară)*, pentru ca la căderea toamnei *Plângea caterinca-fanfară / Lugubru, în noapte, târziu... / Și singur priveam prin ochene, / Pierdut în muzeul pustiu... (Panorama)*. Lumea e deci un muzeu, doar lumina și vibrația sufletului reprezintă un adevăr ce îl reprezintă pe cel care ne urmărește evoluția între alpha și omega.

Arcurile reflexe celeste (în care inițiatul își transpune în meditație propriile probe trecute)

Planurile complementare vizibile și invizibile, realitatea și visul, timpul și spațiul nedefinite tind spre etern și infinit. Aici acesta pare a fi același cu increatul cosmic eminescian, în care poetul trăiește senzația scufundării în golul temporal. *Omul începuse să vorbească singur... / Și totul se mișcă în umbre trecătoare - / Un cer de plumb de-a pururea domnea, / Iar creierul ardea ca flacăra de soare. // Nimic. Pustiul tot mai larg părea... / Și-n noaptea lui amară tăcuse orice cânt, - / Și-nvinețit de gânduri, cu fruntea în pământ, / Omul începuse să vorbească*

singur... (Astfel). Soarta ființei umane, neînțeleasă și oripilată de o societate dornică să distrugă cunoașterea copleșește până și minunile conținute într'un tezaur transcendent cum este Bacovia.

*

Alchimia ca suport esoteric

În afara apei și poate doar a unor elemente terestre – metale – celelalte constituențe sau regnuri (animale, vegetale – cu excepția unui crin de argint și a trandafirilor) lipsesc din versurile magistrului. Aerul e vânt, parfum, fum. Copacii sunt de fapt elemente moarte, albe sau negre într'un decor al pustiei, pustiu ce nu e cel de nisip, ci atemporal, iar zidurile orașului sunt doar frontiere spațiale asemenea sicriului, mormântului din cimitir. Piatra nu participă la opera alchimică. E moartă. Nu e vie, cum nici oamenii, cu excepția balerinelor nu sunt vii. Iar grațioasele ființe sunt dor și iubire, închipuiri. Realitatea e doar una singură: cea a universului în care domină apa, grea precum plumbul ce generează aurul liric al poetului, trăgând peste noi creația divină care se prăbușește în noroiul primordial. *Poezie, poezie... / Galben, plumb, violet... / Și strada goală... / Ori / așteptări târzii, / Și parcuri înghețate... / Poet, și / solitar... / Galben, plumb, violet. / Odaia goală... / Și nopți / târzii... / Îndoliat parfum / Și secular... / Pe veșnicie.... (Din urmă)*. Acest poem genial nu e doar o definiție a Cuvântului sorbit în poezie sau un destin al alchimistului ce trece metaforic lumina prin vibrații, treptat, întru transformarea materiei prime în elixir. În laboratorul său spiritual, Bacovia creează.

Victor Martin

REBRANDUIREA DE JAZZ

Ca mulți alții, stai și te întrebi ce rost mai are să scrii cărți în România de azi?!

Așa cum tinerii se îndreaptă spre medicină pentru că nu mai au nici un avantaj să devină economiști, avocați sau ingineri, prin comparația unui rău cu un rău și mai mare, tot așa unii dintre ei se îndreaptă, dinspre citirea cărților, spre scrierea lor. Venit la oraș cu tăgârta pe umăr, ca Adrian Păunescu, cel chemat de muze la o cafea sau la cină se înfige în vreo redacție, la vreun inefabil marketing sau promotion, unde nu știe nimeni ce faci de fapt; nimeni nu vrea să îmbrățișeze meseria fraților lui Marin Preda, ci chiar pe aceea a marelui prozator. Unii mai frecventează câte o facultate, alții, mai practici, pozează în chelneri sau frizeri dedicați. Până la ciocnirea cu muzele, aleg varianta economică a participării la vreun cenacul, societate, asociație sau adunare literară duminicală.

Cu timpul, se plombează pe lângă vreo revistă, editură, librărie virtuală, ceva, corectori, specialiști în marketing, promotion, sau chiar redactori. Trăim o perioadă de tranziție asemănătoare celei a anilor '50 ai secolului trecut, perioadă de asimilare a tineretului plecat de la țară.

Scriitorii mai în vârstă frecventează cenele, asociațiile, târgurile sau lansările de carte pentru a avea cu cine să stea la o tacla cu iz pseudointelectual sau să bea un pahar pe banii altora. Sunt cei care erau foarte puțin băgați în seamă de cei solid așezați pe felia de șunci comuniste. Trăind clipe de glorie iluzorie, aceștia au avut impresia că a venit libertatea la putere după 1989; libertatea de a scrie, chiar și libertatea de a spune lucruri grave; mai puțin libertatea moralei, luată mai mult ca o obligație.

Constrângerile economice au înlocuit constrângerile morale. Mulți și-au înființat edituri, site-uri, librării reale sau on line, reviste sponsorizate sau nu, O.N.G.-uri etc.

În 2012, s-a dat un semnal că nu vor mai fi nici libertăți morale, așa că nu-și mai bate nimeni capul cu libertățile economice. Sau își bate?! Cine știe?

Indiferent dacă sunt tineri sau bătrâni, scriitorii îi dau înainte cu scrisul. Indiferent dacă sunt sponsorizați de Uniune, Ministerul Culturii, vreo fabrică de ascuțit pile sau nu sunt, nu prea mai au ce face cu laptele muncii lor și îl varsă, ostentativ, din câmpul muncii, în câmpul culturii. Editurile și tipografiile mici și mijlocii se susțin foarte greu din punct de vedere economic. Ele îi pun autorului cartea în brațe, să se descurce cu vânzarea. Și să vrea să dea dările pentru vânzarea tirajului, nu pot.

În condițiile „proprietății intelectuale” actuale, nu prea ai vreo șansă să vinzi ceva. Și nici vreun interes; din cauza asta. Cureaua de transmisie dintre producător și beneficiar n-a mai fost schimbată; e putredă de dări.

Îți faci publicitate, mai ales pe Internet, unde nu costă nimic, faci lansări de carte, pe la târguri sau rebranduiri la cașcaval, cu țuici și sărățele, te bați pe burtă cu recenzorii sau criticii cu pretenții, te lauzi cu prietenii pe facebook și cam atât.

Indiferent dacă ai scos cartea în regie proprie sau ai fost sponsorizat, trebuie să te descurci. Dacă nu te descurci, nu te descurci; cui ce-i pasă? Nimeni nu vrea să îngrășe Fisc-ul pentru tine.

Oricât ți-ar plăcea să fii citit prin funduri de țară, acolo nu ajungi. Și e cu dus-întors. Rămâi ilustru necunoscut. Nu te știe nimeni.

Fiind necunoscut, ești ignorat de critica adevărată și prăpastia se lărgeste și mai mult. Nici tradus nu ești. Dacă nu ești tradus, nu ești vândut în străinătate, unde se vinde orice.

Editurile mari ajung în funduri de țară, prin hipermarket-uri sau biblioteci. Cinci mii de

exemplare sunt spulberate în o mie de târguri, indiferent dacă ești arhicunoscut sau celebru anonim, indiferent dacă avem de-a face cu romanul secolului sau vreo lucrare despre paranormal. Din cauza asta și au editurile mari o paletă așa de largă de colecții, să se autosustină prin metoda compensației, ca la C.A.P., unde, când se vinde brânza, nu se vând legumele, când se vând legumele, nu se vând cerealele, când se vând cerealele, nu se vând fructele etc.

Editurile mici și mijlocii, care n-au prins momentul prielnic postdecembrist, devin din ce în ce mai greu edituri mari. Cele ajunse în top par a nu mai da niciodată faliment. Atâta timp cât critica literară ține ștacheta foarte jos, le dă mâna să publice orice prostie. Menținerea calității cărților la cota de avarie le e favorabilă.

Cei care nu vor să se facă „scriitori de casă” rămân cu cartea în brațe, să se descurce singuri cu fiscalitatea exagerată și arbitrară a ultimilor zece ani.

Editurile mari nu se deosebesc între ele decât prin criteriile absconse de editare și tipărire. Acestea rămân necunoscute doar pentru scriitorul cel rău, care se încapățânează să-și depășească limitele, să treacă dincolo de meterezele mediocrității și să strice jucăriile editorilor „de treabă”.

În lumea de apoi a spațiului Schengen, autorul rămâne cu mai puțini bani la exemplar de carte vândut decât cel din societatea noastră multilateral dezvoltată, dar acolo cartea se vinde; din cauza civilizației și culturii nesimțite promovate. În țările civilizate, cartea e vândută de editură, pe contract ferm cu toate lanțurile de librării și biblioteci. Autorul discută numai cu editurile. Nu există edituri mari și mici; toate sunt tratate la fel. Toate au traducători, graficieni, corectori, specialiști în marketing sau PR angajați.

PR-iștii și marketing-iștii editurilor mari din țara noastră sunt studenți la relații cu cine știe ce public, economiști cu două-trei facultăți, fete de patroni, profesori fără de catedră, toți pripășiți la oraș.

Specialiștii în marketing nu au habar de piața cărților. Ei se ocupă cu orice altceva: organizări de standuri pe la târguri, organizări de sesiuni de lectură din autori români sau străini, transporturi sau intoxicații cu spam-uri. Specialiștii în PR nu au nici o treabă cu promovarea unor scriitori noi sau de valoare, ocupându-se mai mult de rebranduiri sau lansări de cărți și reviste.

Nu poți să nu râzi cu lacrimi la lansarea unei reviste rebranduite, publicație care mergea înainte de 1989, când nu prea aveai ce citi, unde cântă o tânără la vioară și un grup de jazz. Deși par a nu da niciodată faliment, după un timp, editurile mari devin caduce, ca orice C.A.P.

Nu literatura română e subțire, ci abordarea subțire, superficială a problemei. Cele câteva edituri mai răsărite de la noi aleargă singure și ies pe locul doi. Nu au prea mare concurență, iar lipsa concurenței generează faliment, indiferent dacă material sau moral. Lipsa unei concurențe reale creează feed-back. Tocmai din cauza acestei lipse, literatura e subțire sau prost reprezentată.

Cititorii se vor sătura de re-re-re-reeditări sau de romanele „scriitorilor de casă”, extrem de măguliți când nu merge copyright-ul și sunt băgați și ei în seamă. Publicarea lor e un pic de reclamă și atât.

O clipă, toată lumea a avut impresia că vine un taifun de libertate, dar n-a fost decât un fâs. Ca reacție firească la rebranduirea practică de editurile de pe val, scriitorii de valoare se vor rebrandui și ei, încercând să vândă vopsele, componente electronice sau salamuri de cal.

Nicolae Dabija

NĂDĂJDUIRI

Bucuros este sufletul meu,
Ca o biserică în care a intrat Dumnezeu:
Vâzdoagele au înflorit brusc în icoane
Și-au înmugurit podele și obloane

Și ușile, care se deschid, a Înviere,
Mai înainte de a le apuca de mână.

Privirile mele îndrăgostite
De lanuri, de păduri, de ape, de răchite,
Te caută și te găsesc în toate:
În lujere și fulgere,
În arbori și cioate...

Învăluit îs, ca de-o respirație, de aburul minunii,
În care mă topesc și cu care mă confrunt.
Mă caut printre cuvintele rugăciunii:
Să văd dacă mai sunt.
Frazele stânjenite îmi înfloresc pe buze,
Vie mi-i nădejdea:
Ca focul sub puze...

Bucuros e sufletul meu:
Ca o biserică în care a intrat Dumnezeu.

ARHANGHEL ÎMBĂTRÂNIT ...

Aripile mele, of!, cum mă mai dor,
dar ele nu mă dor de zbor lung:
aripile mă dor de nezbtor,
că n-am ajuns cu ele acolo unde
trebuia să ajung...

Gârbovit sunt ca un hamal într-o gară
de greutatea aripilor mele
arse de mucuri de țigară,
când eu le voisem – arse de fulgere
și de stele...

CA ȘI CUM

Ca și cum ai deschide geamul cu respirația.
Ca și cum rugul ar plânge cu fum
Și ramul cu floarea.
Ca și cum.

Ca și cum ar ninge cu fluturi
peste ruguri și-acestea s-ar stinge.
Ca și cum n-ai putea să te bucuri
decât atunci când ai plânge.

Ca și cum steaua ce-abia se mai ține
ar evapora marea în care ar cădea.
Ca și cum ti-ar fi dor de mine
abia după ce m-ai uita.

Ca și cum cele bucoavne ar fi
pline cu triste gângănii,
și pe cer, ca și cum, ai citi
urme de reni și de sănii.

Ca și cum zările, toate, ar foșni
și ploaia s-ar umple cu fum.
Ca și cum m-ai iubi,
ca și cum te-aș iubi.
Ca și cum, ca și cum...

RESTAURATORI DE TABLOURI

Restaurează, corectează
al pășării zbor.
Dumnezeu le pozează
pentru frescele lor.

Adaugă puțin foc sub cazane
și chin pe chipul celor trași pe roată;
îl prind mai bine pe Isus în piroane,
răstignindu-l încă o dată.

Iartă-i, Doamne, pre ei
pentru mocnitul lor talant,
poate că-n careva dintre ei
se irosește-un Rembrandt.

Pe ei, robi ai penelurilor și ai penițelor,
care oblojesc fiecă pământ, —
ei șterg de colb aurele sfinților,
le curăță încălțările de praf.

Corectează bolți și platani,
cu o scânteie aprind sori tereștri —
ca și cum ar mai fi contemporani
cu marii maestri.

Descâlcesc din raze vreun astru
sau scot galere bătrâne din ceață,
ei cerul îl fac mai albastru
și ierbii i-adaugă verdeață.

Confundă-n veci duminica cu luna,
făcând din sfântul lor talent risipă,
cum, zi de zi, el corectează lumea —
acești Rafaeli de o clipă.

RUGĂCIUNEA

Călugării tăiați în rugăciune
tresar acum în stratul de cărbune,
se răsucesc în vorbele străbune,
parcă ar vrea, prin noi, să se răzbune
călugării tăiați în rugăciune.

Și-acea neterminată rugăciune
parcă nu noi, ci ea pe noi ne spune;
o îngânăm: și prinde-n cer să tune
și miezul să se adauge-n alune.
...Acea neterminată rugăciune.

Și iată că se-ntâmplă o minune:
niște cuvinte pot să ne adune —
pe-acei de-aici, pe-acei plecați în lume —
ca să ne dea la toți un singur nume:
o țară spune-aceeași rugăciune...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihai Firică, Constantin Pădureanu și Dan Anghelescu

Octavian Savianu

AU LECTEUR

Când
vom dispărea
încet-încet
din memoria rudelor.
cititorule,

când pozele noastre
vor deveni
tot mai incerte,
mai spălăcite.
mai galbene,

când nu-și va mai aminti nimeni
de vocile noastre

și vom deveni
iarbă și buruiană

și ne vor paște vacile,
abia atunci, cititorule.

SONG FOR MYSELF

Am început să semăn
de la o vreme
tot mai mult cu
marchizul de sade.
Îmi petrec cea mai mare parte a vieții
în case de sănătate
unde conversez îndelung cu nebunii
despre absența suspectă a
stelelor de pe cer
sau despre
jalnicul faliment al
virtuții.
Cuvintele mele
cad pe masa de scris
ca niște măsele stricate.
Acum am voie să fiu
oricât de slobod la gură,
ba chiar mi se reproșează
că scenele mele erotice
sunt oarecum lipsite de fantezie.
Și cum romanele mele
nu mai au nici un pic de succes

voi începe să scriu
un lung inventar
al tuturor bolilor rușinoase, din care
nu poate să lipsească, desigur, virtutea.
Iar în zilele când
n-o să am poftă de scris
o să-i pun pe nebuni
să cânte în cor
"Cerul înstelat deasupra mea
și legea morală în mine". Veioza
îmi ține
loc de prieten și de
nevestă.

FOTOGRAFIE DE GRUP

Oameni fără
iubite și fără
neveste. Oameni
care ronțăie sticksuri
într-un vagon de
metrou ca niște
șoareci bătrâni
și își pipăie
gâturile zbârcite.
Oameni care se
întorc de la lucru în
pelerine uzate de
ploaie, ca o
armată învinsă,
purtând în sacose
funingine și
miros a rom ieftin.
Oameni
transpirați și
murdari
care se uită
unii la alții cu ură.
Li văd
seară de seară la
cârciumă. Le
privesc pelerinele
lungi care fâlfăie ca
drapelele
unor țări comuniste.
Iar pe scaunul
din fața mea
nu șade nimeni. Măinile
mele sunt
galbene de
tristețe, ca ale
romanovilor și

habsburgilor. Ca ale
celor
nu foarte
puternici.
O fantomă
umblă iarăși
prin europa.
Și îmi vine să
urlu
spre cartierele
bogătaşilor: „Trăiască
revoluția mondială! Trăiască
lenin și troțki!”

Cristian Liviu Burada

UN ALTUL

Nu mai știam exact care sunt eu cel care păream
că sunt
Și care este celălalt- cel care ar fi trebuit să fie
Deși amândoi eram făcuți din bulgării aceluiași
pământ
Și aveam inimile ferecate în aceeași colivie
Credeam că ne înțelegem destul de bine
Fiecare în parte sau împreună aveam alură de eroi
Când cineva striga la mine
Deodată răspundeam amândoi
Toate astea până mai deunăzi
Când m-am rătăcit și de unul și de celălalt fără
să-mi dau seama
Nu mai pot să strig nici a fi sau a nu fi
Toate rostirile îmi trădează doar teama
Pentru ceilalți să mă mai știe este un chin
Dacă arunc o privire dinspre oglinzi mă privește un
altul
Cu totul străin...

CÂTEVA LUMINI

Epave scufundate în adâncuri de ochi
Cu ancorele învârtindu-se în sus ca niște elice
Spre zări și nu spre funduri de mări
Eu am plecat demult-așa se zice
Dar nu știu cum se face că am rămas aici
Împleticindu-mă pe-alături de cărări
Deja mă izbesc de propriile-mi maluri
Și nu mai vâslesc demult spre înainte
Corabia-mi e ba prea îngustă ba prea lată
Iar mările pe care le-am traversat
Văd că nu din apă și vise erau
Ci din piatră fierbinte
Câteva lumini se aud totuși
Zdrăngănind în urma mea
Ca niște cutii de conserve goale
Trântite neglijent de caldarâm
În loc de busolă privesc doar icoana
Cu Maica Domnului
Nici nu-mi mai este teamă că mă voi rătăci
Aici probabil trebuia să și ajung
Nici o stea mai departe
Habar nu mai am cum să spun
Pe mine de mine ce mă mai desparte...

ÎNTR-UN VIS

Nu-mi mai doream prea multe
Din câte-mi dorisem altă dată
Nici măcar să mă mai nasc odată și încă odată
Nici chiar să fiu trăitor într-una
Sau mai efemer decât știam că sunt-de fapt totuna...

Mai ales de mine însumi eram sâstisit foarte
Priveam cu lehamite la alții
Care făceau mătăanii largi către moarte
Dorind s-o îmbuneze și să pară mai șic
Dar către niciunul piatra n-am putut s-o ridic

Eu așteptam senin ca fiecare clipă
Să-și dea ultima suflare la mine-n palmă
Și nu mă miram că toate-mi aruncau-n față câte-o sudalmă
Fiindcă nu-mi mai era teamă de aproape nimic...

SETEA

Poemul tău nu spune nimic nou
Toate câte le-ai povestit sunt cunoscute
Dar nerostite așa cum le-ai rostit tu
Numindu-le poeme

Toți și-au dat seama că de fapt
Și ei știau demult toate lucrurile astea
Doar că le-a fost imposibil să le spună
Pentru că fiind foarte ocupați
Cu treburi mult mai importante
N-au avut timp pentru așa ceva
Sau poate li s-au părut atât de banale toate rostirile
astea
Încât s-au jenat să le mai spună și altora

Acum tu îți întorci rușinat fața înlăuntrul tău
Ca într-o fântână
Din care toți s-au îndestulat cu apă proaspătă
Iar acum vor să o astupe definitiv
Pentru că au treburi cu mult mai importante de
făcut
Decât să-și astâmpere setea

Valentin Talpalaru

ULTIMII PICURI DE CEARĂ

au curs de pe genele tale
pe scrisoarea netrimisă
în care îmi dai probabil de știre
cum că
păsări negre vor înflori la fereastră
în loc de vorbe
la îndemâna mea.
Cu atâta m-am ales din lungul drum
spre singurătate – tu nici măcar
nu ai venit
cu umbra unei dureri noi, a unei
imense dezamăgiri sub care
să fie ceva precum tihna
drumețului, să simt oboseala
topindu-mi ultima împotrivire
în fața cuvântului.

„Nici măcar nu ești singur – spui – când
ești ușurat că ochiul e gol și
mâna mângâie aerul
din spate se aude perfid – „așa-i
că te crezi singur că
nu inventezi o altă singurătate
mai confortabilă mai
înălțătoare în care să evadezi din asta
în care bălțești
ca ochiul în lacrimă?
Nici atunci când tragi tristețea
ca o pelerină peste bucuriile agasante
din care nu te mai poți descleia și
gata, spui,
iată m-am învins cu propria mea putere
de a suferi
cum în cântecul vechi nibelung
o frunză se lipește de ochiul tău
și dă rădăcini
și răul intră iar și cuibărește –”
îmi spui.
Da, toamna dădea din aripi
în cuibul somnului care se pregătea
să ne intre în oase
și noi de o parte și de alta
a fiecăruia
cântărind ba un drum ba o
viață tristă ba o nepăsare.

NU NE PUTEM DESPĂRȚI AȘA

Tu alegi nordul -
eu cel mai întunecat sertar
în care crăiasa moliilor
a pitit zilnic un vers
din poeziile mele
înainte de a se îmbolnăvi de semne.
Trebuie să fixăm un reper,
ceva convențional
o tragedie,
plânsul unui arici în iarbă,
o întâlnire fixată aiurea,
în alt secol,
sau și mai banal o moarte
plăcută și tandră
care surâde ca și cum
ne-am vorbi zilnic -
nu contează.

Ceva care
ar părea de neconceput
cum ar fi bunăoară
existența.

AM SĂRIT PESTE TIMPUL RĂMAS

cum ai sări peste masa de seară
și sufletul s-a tot dus
și a rămas singur afară
iar restul dincolo
botezat cu întuneric și frig
„ce fericire credeam – iată
nu-mi mai intră ploaia în vene
soarele s-a lepădat de culoare și gust
iar teama nu mai trebuie
să o strig cu gâtul încleștat -
ce liniște că nu o mai simt”
Oricine poate fi orice și orice
gând negândit
așa ca o stare de bine
fără spaimă fără
nimic să-i semene încât
uitarea și trezia fie
absente și gemene.
Am trecut dincolo
fără porți, fără drum,
nu mai simt nimic
nu-i nimic de prisos poate timpul.
Dar unde și cum?

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Constantin Pădureanu, Emil Boroghină și Mihai Firică

Petre Stoica

ÎNGRIJITORUL DE DUMINICI

Duminica
Mai toate pisicile sunt albe,
Tăvălite
Prin pudra de zahăr
A cărților despre pace.
La psihiatrie
Sunt câteva pisici bălțate
Moșăind
Sub niște tei înfloriți cu sedative.
Le hrănește
Strecurându-se printre convulsiile
Celorlalte zile,
Îngrijitorul de duminici!

SPINARE

Amiaza este
La îndemâna noastră
Ca o spinare de cal,
Lată,
Pe care vom așeza
Curând, desagii celorlalte
Ore.
Respiră ușor
Cum respiră sub tălpi
Altă spinare,
Pământul.

POST MORTEM

Mult timp
Am crezut că poezii
Scriu și post post-mortem!
Măcar ei
Care nici nu știu
Dacă au aflat
Că au murit
În timp ce spălau
Pe picioare, cuvinte.

CENEPEUL

Abia mai percepem
Inima
Bătând în stradă.
Pașii
Sunt îngropați demult
În cimitirul cu
Oameni comuni.
Sângele,
Singurul care se aude
Cum vorbește silabisând
Cenepeul.

Maria Pal

INIMA TA MIGREAZĂ

tot mai multe pietre sunt răsfoite
de mâini
ce scarmână nori pentru cuiburile bătrânilor vulturi

un tânăr preot adoarme peste cartea de rugăciuni
dintre copertile aurite se ridică un vis
ca un trup subțiat de lumină și-i aprinde imaginația

într-o casă pustie Freud se plimbă cu umbrela deschisă
printre colecționarii de lacrimi
din tablourile acestora mâinile se întind ca niște pensule
să-ți picteze câte un deget albastru pe buze

învățând cum să-și trăiască viața într-o secundă
sub ochii lui Dumnezeu din care picură grele tăceri
inima ta migrează în corul de copii împietrit
din vitraliile bisericilor părăsite

UNDE SE RĂSUCEȘTE LINIȘTEA

îngerii lopătează printr-un amurg de miere
să dezlege blesteme în apa culorilor pline de hârjoană

cu o piatră în gură
oceanul vizitează lumina pufoasă a stelelor

grele de poveri
golfurile limpezi se dezbracă de lună
și alunecă înspre larg în necunoscute adăposturi
unde se răsucește liniștea netulburată

abia trezite
șoaptele nopții îți invadează trupul
ca niște vietăți flămânde împovărate de amânări

UIȚI DEFINITIV

mai înflăcărat decât o minte scormonitoare
un soare îngenunchează
în răcoroasa pădure de smarald din ochii tăi

necunoscutul tresaltă în trup
ca un curcubeu îmbătat de culori

mesteacănul înmugurește-n tine
își zornăie triumfător lumina
și te face să uiți definitiv
că viața și moartea împart cu duioșie
același pat de peripeții întins doar pe-o secundă

Florin Logreșteanu

ELECTORALĂ

Motto: *Buruienile cred că plouă,
când o vacă urinează peste ele.*

Eugen Ionescu

Dragă Matei, sunt entuziasmat. Astăzi, adică ieri, a conferențiat în sala de catifea tipa aceea blondă și masivă ce intenționează să ne devină primar. Bineînțeles, dacă o vom vota... A vorbit despre ce crezi?... Despre orașelul nostru – ea, care se află aici de nici două săptămâni!... După un scurt istoric, de altfel inutil – pe cine mai interesează astăzi istoria când în actualitate sunt atâtea de făcut?... -, a trecut la perspective... Ține-te bine!... **Perspective europene...** Vrea să facă din orașul nostru, trântit pe malul unui lac – mai mult baltă decât lac! – capitală culturală europeană... Îți vine să crezi?... Tu, care trăiești de mai bine de un sfert de veac la Paris, poți să-ți imaginezi urbea noastră – o cunoști foarte bine, nimic nu s-a schimbat de când ai plecat din țară -, zic, poți să-ți o închipui capitală culturală?... Eu, nu... Și cu toate astea, poziția mea politică – în opoziție față de actualul partid de guvernământ și, volens-nolens, față de prietenul nostru Narcis, actualul primar – mă obligă să susțin ipoteticul proiect urbanistic al doamnei Letiția Criveanu – nădăjduiesc, viitorul primar... Nu, nu sunt ipocrit. Bănuiesc că mai știi cum e la noi: politica e una și sentimentele camarade-rești, cu totul altceva... În sfârșit, să revin la subiect... Doamna Letiția a vorbit cam un ceas pe marginea unui subiect incitant, îmbrățișat fără rezerve de asistență – în multe momente, în delir -, cum va reuși să facă dintr-un orașel situat, ca mentalitate, între Occident și Orient, unul euro-

pean... Mai mult decât atât: **Capitală culturală europeană...** Am subliniat cuvintele ca să înțelegi că viitorul primar – Doamne ajută!... – a insistat pe acest aspect pe tot parcursul expunerii. Cu detalii concrete, bineînțeles...

Dragă Matei, despre ce să-ți vorbesc?... Vechile metehne ale concitadinilor noștri le cunoști. Nu s-au schimbat de când tu ai plecat. Ca om al urbei, eu zic că sunt normale – mentalitățile nu se schimbă nici într-o sută de ani! -, dar ca politicieni și, mai ales, în opoziție fiind, trebuie să trecem peste patriotismul local... Să le respingem, dacă e nevoie. Să ne însușim valorile țărilor civilizate. Una-i una ș-alta-i alta... Cred că-mi dai dreptate...

Să revin la candidata din partea opoziției la primăria orașului, distinsa doamnă Letiția Criveanu. La ce s-a referit?... Rememorez pentru tine punctele forte din programul domniei-sale... De pildă, câinii... Știu cât ți-au lipsit ție câinii din momentul în care ai plecat, ca diplomat, la Paris... Îmi scriai că, fără ei, străzile capitalei franceze îți păreau inumane. Nici picior de acest animal atât de prietenos, de docil, de înțelegător, de mioritic... Ți-am înțeles nostalgia... Dar hai să-ți vorbesc despre câini. De fapt, încerc să răstălmăcesc ideile doamnei Letiția Criveanu în legătură cu acest subiect... Astăzi, viața acestor animăluțe, afirmă dumneaei, s-a degradat – concluzie absolut obiectivă!... La început au fost abandonate pe străzi din varii motive. Nu insist... În conformitate cu tradiția națională, au fost numite **maidanezi...** Corect... Străzile noastre, de când ne știm, păreau sau chiar erau maidane. Așa au rămas până astăzi însă politica urbanistică ne-a determinat pe noi, în primul rând pe politicieni, să le numim **străzi...** În sfârșit... Doamna viitor primar – dacă va fi votată, Doamne ajută!... – a venit cu o propunere inedită. Spectaculoasă, aș zice. Câinii fără stăpân, imposibil de strâns în padocuri, să fie numiți **stradali...** Sună mai acceptabil și eli-

mină din vocabularul urban termenul de *mahala*... Accepți și tu că distinsa doamnă Letiția Criveanu are dreptate?... Citez oarecum din memorie: *Libertatea nu le-o putem lua, în schimb, numele generic trebuie să fie în consens cu moderna mentalitate europeană; mahalaua e prea orientală, strada are conotații occidentale*... Una-i una ș-alta-i alta, dragă Matei. Trebuie să fii de acord!...

Scumpe prieten, mă clatin..., mă clatin rău de tot. Sunt bun amic cu primarul Narcis – am copilărit împreună, am urmat aceleași școli –, dar, politic, mă aflu în opoziție și asta vine ca dracu, știi?... Între patru ochi – la mine acasă sau la el – ne punem de acord în multe privințe, în schimb, în viața publică trebuie să ne prefacem nemulțumiți unul de celălalt, eu de ceea ce gândește el, și viceversa!... Și ne mai și înjurăm, când este cazul, ca în conflictul recent al statuilor reprezentând foste personalități ale orașelului nostru sau altele care au trecut prin urbe, înprospătându-ne aerul balcanic: Caragiale, Iorga, un rapsod popular cunoscut și câteva doamne al căror rol, în trecutul îndepărtat, nu prea l-am înțeles... De acord, istoria trebuie cunoscută de contemporani... Conflictul a izbucnit imediat după plantarea statuilor în punctele nodale ale orașului – prost alese, după părerea opoziției – fiindcă a necesitat demolarea unei berării celebre în urbe: *La doi arici*, desființarea unui chioșc de ziare și închiderea unui aniticariat... Sigur, în sinea mea, am agreat ideea primarului Narcis – fost filolog, ca și mine – însă, fiind în opoziție, m-am întrebat cum trebuie reacționat la hotărârea luată... Una-i una ș-alta-i alta, nu-i așa?... Viitorul primar – Doamne ajută!... –, doamna Letiția Criveanu a avut o idee genială: dacă va câștiga alegerile, nu se va opune prezenței statuilor în oraș, chiar dacă Iorga, Caragiale, rapsodul și cele câteva doamne n-au avut nicio legătură cu istoria urbei noastre. În schimb, statuile vor fi îmbrăcate în costume populare de epocă și prezentate astfel europea-

nului trecător prin micul nostru oraș... Râzi?... De acord, în nicio țară din lume nu se îmbracă statuile, dar cum să ieși altfel în evidență într-o Europă în care originalitatea prezentării și nu istoria contează enorm?... Una-i una ș-alta-i alta, dragă Matei, trebuie să accepți că se justifică ideea doamnei Criveanu, sperăm, viitor primar... Intervenția domniei-sale la posturile de televiziune locale și centrale a avut un efect imens asupra electoratului. Puterea s-a bălbâit, a formulat câteva motive de împotrivire incoerente și cam atât. Numai primarul Narcis, la un pahar cu vin în grădina casei lui, a râs și m-a luat peste pici-or: „Caragiale în costum popular!... Și Iorga!... Și doamna Farago!... Dar la ei v-ați gândit?... Nu se vor răsuci în mormânt?...” Până la urmă, singurul argument pe care l-a acceptat a fost unul politic. I-am spus: „Narcis, nu fă pe nai-vul!... Doar știi cum vine cazul: opoziția combate puterea și viceversa. Voi ați prezentat statuile nud, noi le vom îmbrăca. Cum să sugerăm altfel străinilor că respectivii au fost români autentici?... Crezi că cineva din afară i-a studiat?... Eu mă îndoiesc...” Aici, a fost de acord...

Scumpe Matei, nu-mi imaginez cum e la Paris, în campaniile electorale. La noi, primarul Narcis, în discursul electoral de alaltăieri, a reiterat mai vechile lui promisiuni din urmă cu patru ani. I-au lipsit banii să le ducă la bun sfârșit, dar, cu siguranță, o va face în viitorul mandat... Imaginează-ți, Matei în ce lume trăim! Credulii îl aplaudau... Oamenii continuau să se lase ademeniți de promisiunile electorale ale puterii: locuri de muncă în întreprinderile care au dispărut, investiții străine cu investitori inexistenți, repararea liniei de tramvai... Nu pricepeau, în schimb, ce beneficii va avea orașul dacă Iorga, Caragiale și cele câteva doamne pe care istoria le-a cam uitat vor purta costume populare peste mădularele din piatră, oricum... Ignorau, cu bună știință sau fără, specificul național!... Or, Europa nu dorește s-o imiți, ci să-i oferi ceva nou, ineditul, cum am mai spus...

Drag și unic prieten, dacă Dumnezeu va fi cu noi, dacă electoratul va fi cu noi, viața orașelului nostru va fi de nerecunoscut, cum bine a punctat doamna Letiția Criveanu, viitorul primar cu deschidere europeană. În primul rând, va transforma orașul în metropolă (la început, numai cu numele, este firesc...). Străinii preferă să investească în metropole, știi prea bine și tu care ai ales să-ți muți afacerile în Cetatea Luminii, la Paris. Însă pentru a reuși, suntem conștienți, va trebui să schimbăm ceva. Mentalitatea oamenilor... Vechea putere vrea s-o păstreze, noi o dorim altfel... Vom înlocui tot ce-a creat vechiul sistem cu propriile noastre idei (în fond, ale doamnei Criveanu, viitorul primar): de la carosabil și trotuare până la parcuri și cursul râului de la marginea orașului. Acestuia, îi vom devia cursul prin zona centrală a urbei – promisiune fermă a candidatului nostru la primărie -, ca Sena, Tamisa sau Dâmbovița bucureșteană. Și legat de asta... La Praga, există un pod peste Vâltava pe care au fost plantate statui de epocă aproape la fiecare pas. Doamna viitor primar a promis că va construi și la noi mai multe poduri, fiecare cu specificul său: statui de domnitori,

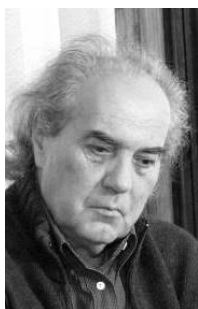
oameni de știință și filosofi, oameni de cultură care ne-au marcat specificitatea. Contemporanii vor fi reprezentați de cei care vor executa operele de artă: sculptori, pictori și confecționerii de costume populare pentru statui. Sigur, dragă Matei, nu-i vom uita nici pe majoritarii concetățeni, cei care ne-au girat cu votul lor. Conform tradiției locale și naționale, aceștia vor solicita locuri de muncă, condiții de viață decente, mă rog, tot tacâmul; ca în fiecare campanie... Îți înțelegem și pe ei... Nu vom neglija, în schimb, cultura autentică fiindcă, la urma urmei, istoria se scrie cu acte de cultură perene, nici cu piețe de zarzavat și nici cu târguri de vite. Una-i una și alta-i alta... Și-n definitiv, la noi, chiar dacă uneori ne-am mai plâns, n-a murit nimeni de foame... Dar despre ce vorbesc?... Cunoști și tu realitatea de pe plaiurile natale, chiar dacă astăzi trăiești la Paris și tânjești după țara ta... Închei aici...

Al tău care te dorește revenit în viitoarea Capitală culturală europeană, consilier al primăriei locale, și, probabil, într-un alt mandat, vice-primar sau primar fiindcă totdeauna este nevoie de oameni noi... Și, de ce nu, de promisiuni noi...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mircea Pospai, Constantin Pădureanu, Emil Boroghină, Mihai Fircă și Florea Firan

Ion Cepoi

CELE ȘAPTE APE ALE VAVILONULUI (fragment)

Așa... și după ce m-am lămurit cu treaba asta, am trecut liniștit la următoarea. Liniștit pe mă-sa, vorba vine, că nu eram liniștit de loc, n-aveam de unde-l apuca nicicum: mut mut, singur singur, nu tu nevastă, nu tu copii, nu tu să fi făcut ceva care să-i fi lăsat pe oameni cu gura căscată de admirație și să-i facă să-l regrete... nimic. Și asta, fiți atenți, o gândeam eu, cel mai aproape om de sufletul lui, că ne-ntâlneam de-atâția ani zilnic în laborator. Dar ceilalți, care-l știau doar din vedere ori din momentele când guița pe faleză, ei cum puteau să gândească despre Mu?

Și unde nu m-apucă, domnule, o milă de el! Da' milă, nu glumă! Și unde nu încep să bocesc singur prin casă... și să mă dau cu capul de toți pereții că atât amar de vreme n-am schimbat mai mult de două-trei vorbe cu omul ăsta!... Să-l fi chemat într-o zi la masă, sau să fi băut și noi un pahar de vin acolo! Ori să-l fi întrebat măcar odată: Băi nene, tu când și unde te-ai născut, ai n-ai părinți, familie, copii? Ai ce mânca, ce bea, ce f...? Ce faci tu, la o adică, după ce pleci de la servici? Un'te duci, cum îți petreci nopțile, pe ce umăr plângi când te chinuie dorul de ducă ori te-apucă lehamitea de toate, de-ți vine să borăști și mațele din tine? Cine-ți udă florile, cine-ți hrănește mâța sau câinele, că trebuie să ai și tu așa ceva pe lângă casă, tot omul are, și cine-o să-ți aprindă lumânarea la cap și-o să-ți dea de pomană când o să mori? Și tot așa, de nu mă mai puteam potoli.

Domnule, chestia dracului este că începusem să cred de-adevăratelea ce gândeam! Mi se părea că eu eram Mu și că altcineva gândea toate astea despre mine... O întreagă nebunie, ce mai! Noroc c-a bătut de miezul nopții din turla bisericii lipovenești, și-atunci m-a apucat graba să nu care cumva să-ntârzii și să pierd „Curierul” de dimineață. Da' tot rămăsesem, cum să spun, c-un soi de jenă, de rușine, parcă eu îl nenorocisem pe omul ăsta, parcă eu îl omorăsem de viu... Și-atunci m-am gândit ca măcar atât să fac și eu pentru el: să scriu ceva frumos în anunț, chiar dacă mințeam. Anafura mării ei de viață, ce importantă mai avea o minciună în plus sau în minus?!

L-am sculat din somn pe ăla de zice că scrie istoria Selinei - ăla, domnule, de-i învață pe copiii

de lipoveni limba strămoșilor lor latinii - și i-am cerut să-mi dea o carte cu cuvinte mai mari, mai frumoase - pompoase, le-a zis hăbăucul, căscând să-și rupă fălcile, m-am întors acasă și-am început să caut pân-am găsit ce-mi trebuia. Ceva de două feluri: pe de o parte, să nu priceapă nimeni dar să sune frumos, pe de alta, să fie și adevărat cât de cât. Așa am găsit - adă, fă, ziarul ăla încoace! -, zii să-i zic, aha, in-co-menân-surabil și in-compenă-re-henâsibil. Da... Ce-s astea? Simplu: unu zice că Mu era de nemăsurat, altul că nu putea fi cuprins cu mintea, deci de neînțeles. Am greșit cu ceva? L-a măsurat cineva pe Mu? Știe cineva ce și cum era cu el? Dar de înțeles, l-a înțeles cineva? Poate tacsu, pe lumea aialaltă! Pe urmă, suna frumos? Suna. Pricepea vreunul ceva? Cotu! Mințeam eu în cazul ăsta? Nici vorbă!

Restu-i la mintea copiilor. Pariezi tu, Spirule, sau tu Franguli, că Mu n-ar fi fost un tată iubitor? Sau tu, Panaiotiță, bagi mâna-n foc că nu și-ar fi respectat muiera sau c-ar fi înșelat-o cumva din chiar noaptea următoare nunții? Vedeți că nu?

Poate jura vreunui din voi, da' pe cruce, că mutul ăsta n-ar fi fost un bun cetățean, că nu și-ar fi dat și viața pentru semenii lui ori că nu s-ar fi dovedit conducătorul cel mai potrivit de când se știe Selina și până astăzi? Nu poate! Așa că am avut și din partea asta dreptate.

Barba tăcu la fel cum începuse, pe neașteptate. Rămase cu ochii ațintiți în gol, înfiorat ca la vederea unei năluci materializate din neant numai în fața lui. Se strânse apoi în el, mai curând se ghemui cu capul vârat în oasele genunchilor ca un copil, gemu încet și continuă surd mai mult pentru sine:

- Nu știu ce dracu se-ntâmplă... De când l-am văzut mort, parcă-mi lipsește ceva. Nu că n-o să mă mai împiedic de el prin ambulator, nici că trebuie să fac rost de alt ajutor de felcer... I-altceva la mijloc, și nu știu ce...

Când am intrat ieri seară-n cameră și l-am zărit întins și nemișcat pe cearșaful gol, încă tânăr și-n putere, parcă s-a rupt ceva din mine. Ce soartă și pe omul ăsta! Venit de neunde, plecat știe Dumnezeu unde! La mijloc, nimic! Doar tristețe și singurătate. Și un hău cât Dunărea, pe care ceilalți încearcă toată viața - da' degeaba - să-l umple cu familia, cu neamurile, cu prietenii... Și-atunci, nu te întrebi dacă Mu nu avea dreptate? Nu-i mai cinstit să nu-ți pese de nimic și de nimeni, să te doară pur și simplu-n cur de lume și să trăiești cum trăiește pasărea... sau cerul... sau mai știu eu ce?

- Ei, Barba, și dumneata acum prea le pui pe toate la inimă. Nu-i nici dracu atât de negru cum îl zugrăvești matale, nici Mu atât de sfânt

precum dai de înțeles. Uite, că bănuiai c-o fi și c-o păți cât a stat Mu la mine-n gazdă. Mai întâi c-a stat nici șapte săptămâni, și-apoi n-a fost nimic la mijloc. Da' nimic! Nici chiria nu mi-a plătit-o, că zicea prin semne că nu-i dai nici un ban pe ce-ți muncea, numai mâncare odată pe zi și înjurături cât cuprinde.

- Mințea, nefericitul ...! I-am dat cât am putut, da'i bea cu prăpăditul de Franzeluță la bodega lui Spiru. Că-l învățase țiganul la țării, și numai la de-alea scumpe. De-aia l-am și lăsat să doarmă gratis în ambulator, în camera asta, ca să-i ajungă banii de toate.

Alta-i vorba aici, Panaiotiță. Că nu-i drept, nici cinstit. Putea să ne ia moartea pe mine ori pe Spiru, ori pe Franzeluță, ori pe nemernicul ăla de Zodig, că tot suntem noi bătrâni și facem umbră degeaba pământului. Nu pe el, om așa tânăr... și încă frumos.

O să râdeți, da' știți că mutul a fost singurul om din Selina la care-am ținut cu adevărat în ultimul timp? Nici eu n-am știut asta pân-aseară. Dar, dacă stau și mă gândesc bine, cred că l-am considerat dintotdeauna ca și pe copilul meu. Ca și acum, când...

- Care copil, Barba, ce tot băznești acolo? Adică ai fi fost în stare să-i lași lui casele și șalupa, și grădinile de la Cardon, și pădurea din Letea? Unde te trezești? Și eu? Eu, Panaiotița și Polinia, fata mea și sânge din sângele tău, cu noi cum ar fi rămas? Lipite pământului, ai? Frumoooo, n-am ce zice! Vine un izmene pe călător din fundul lumii, nu-l știe nimeni, nu l-a văzut nimeni, ba încă mut și prost pe deasupra, și gata! Filotinu de Barba îi dă tot: Ia tu, mă, c-ai mei n-au nevoie, lor le prisosește. Ei nu-s buni decât să-mi spele rahatul de la fund și să mă oblojească când mă doare ceva. Frumoooo!

- Se zice filotim, proasto, c-ai uitat și limba strămoșilor de-atâta răutate câtă-i în tine. Mai cască și tu ochii, mai pleacă urechea la ce zice lumea, te-i mai deștepta și tu mcar în al nouălea ceas.

- Filotin nefilotin, iartă-mă Dondos că mă bag și eu în vorbă, da' fata asta are dreptate. Mata n-ai copii, n-ai avut nevastă ca să ai copii, iar Panaiotița și Polinia sunt singurele rude pe care ți le știe lumea. Cum să-ți lași averea mutului, se poate așa ceva? Păi, dacă faci așa, toți cei care te cunosc o să facă la fel. Și-atunci, te-ntreb, ce-o să se întâmple cu Selina? De sute de ani averea a rămas în mâinile neamurilor, n-a înstrăinat nimeni nimic, și de aia orașul ăsta a ajuns unde a ajuns...

- A ajuns un căcat, Spirule! Și noi odată cu el. Îți spun eu ce-am ajuns, că tu ești tot venetic și nu știi cu ce se mănâncă pâinea pe-aici: noi ăștia, care ne lăudăm că neamul nostru i-aici de la facerea Selinei, nu doar de-o mie de ani ca al tău, am ajuns să ne însurăm copiii între ei, ca regii. De-aia îmbătrânesc și se prostesc înainte de vreme. Nu mai are sângele vlagă, băi, s-a subțiat ca apa și dă naștere numai la ciudați așa ca ăștia din jur, ca fata asta și ca fata ei, și ca alți câțiva de teapa lor. Asta a ajuns!

Păi, pe vremea mea plecau flăcăii noaptea la Galați, la ruși sau la Istanbul și furau fetele de prin casele lor. Așa am păstrat noi Selina vie, aducând mereu sânge proaspăt, nu cramponându-ne de averile lui Iov! Și de ce faci pe prostul, când toată lumea știe că singurul bărbat venit din altă parte și stabilit aici în ultimii ani a fost Mu? Nimeni altul n-a avut curaj să rămână. Se fereau toți ca de dracu. Și ăia care veneau până la urmă, după câteva zile și nopți fugeau unde vedeau cu ochii. Asta-i adevărul, Spirule, nu prostiile pe care le îndrugi tu.

- Iar în ce-l privește pe Mu - continuă pe nerăsuflăte Barba, privindu-i dușmănos dintr-o dată pe toți -, nu v-a cerut nimeni părerea. Așa vreau eu, așa va fii! Puteți să vă dați voi de ceasul morții că nu-mi schimb părerea cu-n deget măcar. Am zis că-i copilul meu, apoi așa rămâne pentru toată lumea. Și mai știți ceva? Ia luați-vă voi catrafusele-n spinare, da' repede, că n-am nevoie de ajutorul nimănui. Îl aștept eu pe popă, fac eu ce trebuie mortului și de îngropat îl îngrop tot eu. Singur, înțelegeți? Hai, gata, valea! Ei drăcia dracului! Acum chiar că m-ați supărat!

- Măi Dondos, nu te grăbi și tu ca baba la măritat. Oamenii au zis ce-au crezut. Crezi că nu-i bine, nu-i bine, ce mare scofală! Da' asta nu-nseamnă că ai tu vreun drept aparte și că poți să ne gonești cum îți vine ție bine. Dacă vrem să rămânem, rămânem. Dacă vrem să plecăm, plecăm. Care-i problema? N-o să ne împiedici tu să facem ce vrem, asta-i sigur!

- Așa crezi tu, Spirule, că nu pot, da' pot al dracului de bine, ascultă la mine. Vrei să te convingi? Ia fă-te-ncoace, hai, nu-ți fie frică! Vezi asta, hârtia asta din mâna mea? Ce scrie-n ea? Certificat de deces, nu? Al lui Mu, corect? Și mai departe... Citește, nu te holba la mine! Fiul lui... da, da!... Și al lui... al...lui... Dondos... Adică al meu, Spirule, al meu! Așa că afară din casa mea, din curtea mea și din mortul meu, clar? Mama voastră de pezevengi, da' până când?!

Ioan Barbu

OAMENII CARE AU ATINS CERUL

L-am întrebat pe Ion Gârniță, veteran constructor de drumuri montane, care este marele secret al meseriei sale.

– Este la fel de neștiut ca secretul structurii de milioane de ani din adâncul muntelui.

Încerc o privire în timp asupra acestei „arte neștiute”. O fac la adăpostul unei amiezi ploioase. Mi se învie în amintire cadența unei toamne târzii din Munții Căpățânii.

...Plecăm dis-de-diminează din Izvorul Rece, dintr-un pâlce de case rânduie într-o armonie tipic de munte. Înnoptasem la „Pensiunea Gri-guță”, vechea casă părintească a pădurarului din Vaideeni. Aici este sediul șefului de șantier, dar și locul de odihnă al constructorilor, după zile desprinse parcă dintr-o scriere exotică ce impresionează prin fapte neobișnuite.

Statură clasică de oltean, înalt, vânjos, ochi de vultur, Ion Gârniță poartă o mustață arcuită până spre bărbie. „Îl copiez pe bunică-meu”, se fălește! Cunoaște muntele, cum nu mai este altul în jumătate din țară. Altfel nu se înhăma la lucrări de-o complexitate extremă. Precum cea de pe versantul de falie al Munților Căpățânii, îmbrăcați în păduri seculare de foioase și conifere.

Urc, alături de „căpitanul munților”, într-un Opel Frontera 4x4. O luăm înspre pisc, urmând o cale înșelătoare ca vipera ascunsă între stânci. Mașina găfăie. Înaintăm pe drumul brăzdat de tractoare grele și buldo-excavatoare.

– Drumul montan se află într-o fază de reabilitare, îmi spune.

– Liber la fantezie?

– Liber... Ca să atingi cerul, trebuie să treci mai întâi prin treptele iadului.

Plouă mai bine de-un ceas. O ploaie stresantă, orbitoare, luminează difuză, grea ca noaptea. Parcă toți norii lumii s-au năpustit asupra acestor munți. În stânga și-n dreapta, stânci neclintite de la începuturile pământului. Jos, în râul care urcă împreună cu noi, își vede de drum o apă ca

lacrima. Face slalom printre puzderie de pietroaie albe, mari, asemuitoare unei turme de oi aflată la păscut.

Priveliște unică. La Moara Dracului, un șuvoi cât un fir de Niagară coboară într-o cascadă explozivă. Culori de apă, clăbuci într-un alb-albăstrui spumos se aruncă în gol sub note muzicale necunoscute, alcătuind inimitabile melodii ispititoare din sunetele ce vin din inima muntelui.

Înaintăm, cu fiecare kilometru ni se deschid imagini în evantai, dintr-o lume ireală, cu totul alta decât ne-o imaginăm.

Ion Gârniță sculptează în munți de pe la 21 de ani. De-o jumătate de veac și mai bine ostenește numai în zone periculoase.

– Metru cu metru am înaintat prin piatră, foc și pământ, croind sute de drumuri de la rădăcina munților înspre piscuri, prin locuri neumblate, stăpânite doar de necuvântătoarele pădurilor. Le-am pierdut numărătoarea kilometrilor făcuți...

Decor aspru. Serpentinele sunt o provocare pentru mașină. Ion Gârniță apasă cu precauție pe accelerație. Curbă la dreapta, curbă la stânga, muntele se rotește lent sub cerul negru.

– Aduceți gabioanele! Să înceapă imediat montarea lor!

– Până mâine seară să fie gata podețul!

– Basculele să care continuu. E nevoie de multă piatră!

Șeful de șantier dă ordinele din mers. Pe șantier e ca pe front. Contează secunde. La plecare, îmi spusese:

– Unde mergem, e front deschis... Lucrările de investiții, care vizează reabilitări și modernizări de drumuri forestiere, au termene fixe, se desfășoară în ritm accelerat. Orice minut nu trebuie pierdut.

Oprește mașina. Drumul săpat în tâmpla muntelui se răsucește într-o pantă abruptă. Îmi face semn să cobor.

– Buldozerul să netezească drumul în sus!

– Gata, șefu'!

Înaintăm pe picioare. Muntele mi se lasă pe umeri. Merg în transă. Parcă aş urca spre o zână din mirajele copilăriei, atât de arzător dori-tă, dar niciodată s-o pot atinge.

Plouă în continuare. Valea adâncă, apăsată de ploaia care nu se lasă bătută în duelul cu vântul, se sprijină pe tâmpla unui munte uriaș, ca un

templu. Jos, copacii se văd ca niște pitici zgribuliți sub lacrimile cerului! Pe banda îngustă dintre vale și munte, oameni înșirați în lungul unui zid de sprijin.

– Este „echipa mea de suflet, a copiilor mei”, așa o numesc eu. Nume de șes care s-au luat la trântă cu muntele: Bogdan Vâlcioiu, Petruț Mihai, Ion Crăineanu, Radu Voiculescu, Ilie Enescu... Media de vârstă e de 24 de ani. Toți vin din comuna Scundu și sunt dulgheri sau zidari de podețe și ziduri de sprijin.

– Nu par a fi copii.

– Pentru mine sunt copii. Am lucrat pe Valea Oltului cu bunicii și părinții lor din Mureșca, din Scundu, din... Nici nu mai țin minte numele tuturor localităților.

– De ce spui *am lucrat*?

– Mulți nu mai sunt. S-au dus. Mi-ajung degetele de la o singură mână să-i număr pe cei în viață. Din veteranii cu care am lucrat, odini-

oară, mi-i amintesc pe Gheorghe Cristinoiu, zidar, Doru Joian și Ion Fețeanu, buldozeriști... Cam atâția mai mănâncă pensii. Au fost oameni de ispravă, ca și nepoții lor de astăzi. Am început prin anii '60 pușcând muntele cu exploziv și lucrând cu mâinile goale. Dar asta e o altă poveste, destul de lungă. Cincizeci de ani au trecut ca tot atâtea clipe. Atât hotărâsem să stau pe munte.

– Te-ai răzgândit... că tot pe munte te găsesc.

– M-am răzgândit, cum bine zici. Voi lucra până la 80 de ani. Mai am unul și mă retrag. Muntele m-a călit.

– Vei intra în *The Guinness Book of Records*?

– Bine zici, o s-ajung în *Cartea recordurilor*... Le trebuia și oltenilor o performanță mondială. Îi mulțumesc muntelui. N-a încetat nicio dată să mă iubească.

– Îi mulțumesc și eu, că mi-a dat ocazia să cunosc oameni care ating cerul, plantând eroi în inima mea.

Cristian Săileanu

ORDONANȚA FĂRĂ DUȘMANI

*Măi, Ioane, fur de cai
Cu barda în cine dai?
Da' nu dau nici la mânia!
Doar o țin de fudulie.
Măi, Ioane, fur de vită
Toporișca 'i ascuțită?
Nu 'i, Stăpâne! Scornitură!
E ca briciu doar la gură.*

Într-o bună zi, după o vreme, l'am întrebat pe Ion, așa, într-o doară, dintr-o suspiciune,

– Mă, Ioane, da' dușmani în sat ai?

– Dușmani? s'a căznit el să 'și aducă aminte și s'a scărpinat sub căciulă. Păi, dom sublocotenent, cine are nevoie dă dușmani? Nu ie mulți în sat să aibă inimă iei să 'mi spuie mie 'n față că mă dușmănește. Așa, pe față, am avut doar unu, jandaru satului, ierea a dracu pielea pă iel, să pusesese cu joarda pă mine. Dă ce să mint, am și făcut pușcărie pă mâna lui, da' acu nu 'l mai am.

– A plecat din sat?

– Daa... A plecat, mi'a răspuns el fără să clipească. Când mi'a dat ultima permisie, că

le'am cerut permisie să mă duc să 'mi văd logodnica, pă Floarea, că rămăsese borțoasă. Da' nu știu cum s'a făcut că, înainte de a ajunge la Floarea, așa, pă drumu spre casă, s'a potrivit d'am aflat vestea că s'a prăpădit dușmanu ăsta al meu, jandaru, bietu om, ăsta care mă 'nfundase dă petrecusem trei ani la ocnă, la tăiat sare. E, și când am aflat io vestea asta, mi'a părut rău, că, de, era și el un om, nu, da' nu cine știe ce...

– Și?

– Și, nimic. M'am întors la datorie să dăm piept cu rusu.

– Și logodnica... știe?

– Cum să știe, domnu sublocotenent, ce ie dă știut? Ce, ăsta 'i lucru să 'l știe logodnicile? Păi, parcă domnia ta îi spui coanei Cleopatra tot ce faci... Pă Floarea nici n'am mai ajuns s'o văz. Da' negreșit o s'o văz când mă întorc. Că de'abia acu, la război, mi'am dat seama că mi'e cam dor dă curu ei.

– Copilul... s'a născut? Că ziceai că Floarea era borțoasă.

– Păi, nu era borțoasă, dom sublocotenent, doar le'am spus io așa la comandament ca să 'mi dea permisie. Doar aveam dă gând s'o las borțoasă. Da' dacă n'am mai ajuns s'o văd... Doar să nu mi'o lase altu borțoasă, că atunci se lasă cu multă supărare.

– E, l'am luat pe Ion Bânciu de ordonanță și rău nu mi'a părut. Curând am înțeles că Ion Bânciu fusese în civilie hoț de vite, dar era prea târziu ca să mă mai răzgândesc. Ba mai mult, mi'a prins bine...

– Cum adică ți’a prins bine? Întreb și eu ca prostul.

– Băiete, era la vreme de război... Și războiul e vremea grozăviilor. Se’ntoarce lumea cu curu’n sus. Pentru ce era interzis cu o zi înainte, acum îți dă o medalie. Înainte te băgau la pușcărie pe viață dacă omorai un om. La vreme de război omori treizeci și ești ținut drept erou. De un filozof sau de vreun filfizon aveam eu nevoie lângă mine, sau de un hoț de vite, de un infractor înrăit? În scurtă vreme, mă ridicaseră în grad, eram acum locotenent de intendentă. Aveam în grijă toată mâncarea trupei, hainele și muniția. Cum crezi tu că se hrănește un batalion? Cu vorbe? Cu cizme lustruite și cu dungă la pantaloni? Ehe, toată lumea crede ca războiul e ușor, că e simplu. Tragi cu pușca nu ia foc, și gata... Războiul e o artă, băiete. Nu râde, războiul e cea mai complicată știință umană, știința asasină de a’ți omori aproapele, și de a te feri de a fi omorât de aproapele tău, care’i și el tot așa de pornit să’ți ia viața. Războiul nu’l câștigă neapărat cine are soldați mai viteji, sau arme mai bune, ci cine e mai bun organizator. Dacă tu îți duci soldații la bătălie morți de foame și sfârșiți de oboseală, pot ei să fie cei mai viteji oameni din lume și să aibă cele mai bune arme îndotare, tot ai pierdut războiul... Tu ai auzit vorba aia că o armată mărșăluiește pe stomac?

– Am auzit’o.

– E, mi’am dat eu seama ce odor am la ușă doar când intraserăm vreo două sute de kilometri în Rusia și rămăseserăm fără mâncare pentru trupă. Ai dracu nemți intraseră în sat cu o zi înainte și cică... rechiziționaseră, așa îi ziceau ei furtului cu arma în mână, rechiziționaseră tot ce mișca, vreo treizeci de vite, și vreo cinci porci din casele dimprejur, dar când a fost la o adică să împartă mâncarea cu trupele românești, s’au dat loviți. Se uitau de sus la noi și ridicau din umeri. Cică să ne găsim singuri ce să punem la cazan.

– *Ce facem, Ioane, că n’am ce să pun la cazan mâine?* i’am zis.

– *Las’ să să lase dă noapte, stăpâne, mi’a zis el după oarecare gândire, și hai cu mine.*

– *Unde mergem?*

– *Cum, unde? Dacă vrem mâncare, e musai sa mergem unde’i mâncarea.*

– *La nemți?*

– *Da. La nemți. La aleați... M’am uitat, stăpâne. N’a pus nemții pază la staule. E vraise.*

– Pe la miezul nopții numai că’l văd pe Ion al meu că bagă mâna pe sub zdreanța de cojoc cu care era îmbrăcat, și scoate la iveală o toporișcă, un fel de bardă, un topor cu coadă nici prea lungă,

nici prea scurtă, tocmai bună de mănuit. Mă uit la bardă, o cântăresc în palmă, și mă întreb în mintea mea, Măi, la ce e bună unealta asta?

– *De unde ai toporul ăsta, Ioane?* l’am întrebat, și i’am trecut ușurel cu arătătorul peste gură. Tăia ca briciul.

– *L’am adus d’acasă, domnule locotenent. Cine știe la ce ne poate fi dă folos... Paza bună, de...*

– Când s’a lăsat noaptea, am plecat împreună către staulele unde țineau nemții animalele rechiziționate. Am lăsat patru soldați în urmă, la o aruncătură de băț. Eu țineam în mână o lanternă, nu electrică, nu de’astea de acum, una din alea de război, cu fitil și cu gaz... Ion ascunsese toporul sub uniformă, dar îl ținea la îndemână. Ne’am strecurat ușurel în staul, că nemții, sirecii, nu auziseră de Ion Bânciu din Belciugatele, și credeau că doar ei știu să fure. În primul staul, pe dreapta, am ridicat lanterna și am văzut un taur uriaș. Aici să’nțepenesc dacă nu cântărea animalul ăla o tonă. Era mai înalt ca mine, și avea ochii roșii. Ion n’a stat pe gânduri. A deschis portița, și s’a strecurat în staul. Măi, băiete, așa să am eu sănătate, când taurul l’a simțit pe Ion, când l’a văzut la lumina lanternei stând în fata lui, scurt, pătrat, crăcănat, cu toporișcă’n mână, cât era taurul de taur, a scos un muget mititel, de frică, un scâncet, ăsta mi’e semnul crucii. Eu țineam lanterna sus. A ridicat Ion al meu toporul și a izbit animalul doar o dată, icnit, în frunte. Dintr’o lovitură, auzi tu, dintr’o singură lovitură i’a crăpat țeasta’n două. Și pe urmă, tot cu barda lui, tot pe icnite, l’a secționat în zece, douăsprezece bucăți, acolo, pe jos, la lumina lanternei. Am chemat soldații rămași în ariergardă și l’am cărat până la cazarma noastră, și a doua zi am mâncat toți carne de taur.

– *Ioane, l’am întrebat, dar jandarmul tău... de bardă a murit?*

– *Nuu, dom’ locotenent... Sigur nu știu, dă ce să zic, dar umbla vorba prin sat că cineva, vreun om rău, l’ar fi strâns de gât, noaptea, pe tăcute, de n’a auzit nimic nici măcar nevasta, chiar în fața casei lui. Ieșise jandaru, era biat turtă, să să pișe dă pă prispă, și cine știe cine, că iera al dracu jandaru, și’și făcuse mulți dușmani, cine știe cine’l aștepta acolo în întuneric și i’a frânt gâtul... Ca la un pui de găină i l’a frânt... Așa umbla vorba prin sat... Da’ nu sunt sigur, poate c’a murit dă frun atac la inimă, că io dă unde să știu, că io eram la război când s’a petrecut totu, eu dădeam piept cu rusu, serveam patria.*

– E, cu Ion Bânciu ăsta am făcut eu aproape tot războiul, de la București la Stalingrad și înapoi.

Teodor Oancă

REPLICI

O călătorie cu Nicu la București, fiecare cu nevoile lui, e un bun prilej de reflecție față de cele trăite sau pe care le trăim. Abia s-a urnit trenul din loc și Nicu mă întreabă:

-Tache, ți s-a întâmplat să te visezi tânăr?

-Sincer să fiu, încerc eu să-mi aduc aminte, nu cred.

-Mie mi s-a întâmpat noaptea trecută.

-Te-ai visat ginere? Îți cântau lăutarii?

-Nu. Era cu doi ani mai devreme.

-Atunci nu erai student?

-Abia terminasem. Eram toți absolvenții din țară ai facultăților de Științe Economice la București, la repartizare. Consultasem lista cu posturile vacante, între care erau și cele de la mai multe licee economice și teoretice din reședințele de județ. Posturi atractive, nimic de zis. Dar în prima zi a repartizării absolvenților au apărut posturi de economist la diferite fabrici și uzine care aparțineau unor ministere ca cel al industriei metalurgiei, chimiei, petrolului, lemnului, construcțiilor industriale, construcțiilor de mașini, electrotehnice, ușoare și altele. Aveam de unde alege pentru că absolvisem facultatea cu o medie foarte bună.

-Credeam că nu mai termini cu enumerarea ministerelor.

De fapt ele erau mai multe în ce privește industria. Îmi aduc aminte că ajunseserăm pe locul zece în Europa în ce privește puterea economică.

-Asta era situația atunci. Ele existau pentru că aveau obiectul muncii. Numai înșirarea acestor ministere îți dă imaginea unui potențial economic major, care nu justifica privațiunile de care am avut parte într-o perioadă, după cum bine știi.

-Aici nu te contrazic. Avem și acum un minister al economiei și mă întreb ce are în subordine, ce coordonează?

-Ministerul la care te referi se numește acum Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri.

-E destul de dolofan ministerul ăsta.

Nicu râde, dar citesc pe fața lui că nu e nimic de râs. Se caută căi de strângere a șurubului, se apreciază că bugetarii întrec măsura în ce privește numărul lor. Cel puțin acesta e punctul de vedere exprimat oficial. Ar mai fi și un altul: restrângerea obiectului muncii în sectorul de stat și acest lucru duce la comasări chiar și de ministere.

-Este. Uite, să-ți dau un exemplu. Dacă e vorba de energie, s-o luăm ca exemplu pe cea electrică. Sursa, adică termocentralele, câte mai funcționează, hidrocentralele și cea nucleară sunt proprietatea statului român, dar transportul energiei electrice până la consumator e în proprietatea unor firme străine. Asta nu mai înțeleg. Am construit rețele de transport, linii de înaltă, medie și joasă tensiune, pe care să le oferim altora în exploatare?

-Eu cred că ni s-a impus să spargem monopolul acestui segment economic. N-ar fi singurul monopol. De treaba asta se putea ocupa și o regie românească.

-În ce privește mediul de afaceri, continuă Nicu, n-am altă explicație decât că trebuie să menajăm firmele străine ca să se simtă mai bine aici decât la ele acasă. Nu e decât un punct de vedere.

-E o explicație. Chiar legislația încurajază acest lucru.

-Păi vezi? Chiar și când eram în activitate, și nu e mult de atunci, aveam, ca economist, prea puține surse de informație ca să-mi lămuresc treburi de genul acesta. Chiar și acum multe din actele guvernamentale ne sunt cunoscute din ce e publicat în Monitorul Oficial, dar nu prea știm cum sunt ele derulate la diferitele structuri ale statului. Pentru că eu la repartizare am optat pentru uzina Electroputere, unde am funcționat cinci ani, după care am venit la Universitate, n-am putut rămâne indiferent față de cursul post-revoluționar al uzinei. Zilele trecute citeam pe Google: „Electroputere Craiova – lucruri mai puțin cunoscute. Cum a deraiat fabrica-etalon imediat după Revoluție”. Uzina a deraiat, devenind acum complexul comercial Auchan.

-Și dacă ar fi singura, completez eu. Unde s-or fi dus cei peste zece mii de salariați ai uzinei? Se vorbește mult de diaspora românească, de consecințele plecării a peste patru milioane de specialiști din toate domeniile, dar, cum vorbeam altă dată, reținem efectul și ignorăm cauzele. Acestea din urmă au devenit un subiect tabu.

-Ca să-ți amintești ce a fost, trebuie să-ți asumi greșelile. Nimeni nu recunoaște. Apropo de diaspora românească. Cine se interesează de cum o duc conașionalii noștri pe acolo? Manifestă ei dorința reîntoarcerii acasă?

-Ei, de întors s-ar întoarce, intervin eu, locuință au, dar unde să lucreze? Că nu din cauza casei au plecat.

-Când se întoarce câte unul e prezentat, ca eveniment, pe toate posturile de televiziune.

-Am văzut. Cei care îi caută frecvent pe diasporeni sunt soliștii de muzică populară și din când în când autoritățile, când sunt alegeri parlamentare și prezidențiale. Atunci prezintă ei un interes deosebit până la cel mai înalt nivel al statului.

Pe culoar trece o fetișcană, să aibă șaisprezece ani. E gravidă.

-O vezi, zice Nicu, fata asta nu face parte din cele o sută șaptezeci de femei câte fac zilnic

întrerupere de sarcină. Și din punctul acesta de vedere trebuie să privim lucrurile cu îngrijorare. Deja aducem forță de muncă din străinătate. Dar peste douăzeci de ani?

-Cred că fata asta s-a mulțumit cu opt clase, dacă le-o fi făcut și pe alea. Vezi? Altă problemă de actualitate: educația. În prezent e și educația o problemă care doare.

-Și în privința asta ne îmbătăm cu vorbe, cu aprecieri la superlativ. Avem un dar nemai-pomenit să vârm gunoiul sub preș. Dar când un oficial exprimă un adevăr contestat de unii, facebook-ul devine tribuna acestora, se înroșește de atâtea critici, unele mai vulgare decât altele.

-Și asta e tot o problemă de educație.

Timul trece repede, dar nu pentru că trenul interregio realizează o medie orară de peste 100 de km pe oră. Cred că am rămas la nivelul anilor 1920-1930 sub aspectul vitezei de circulație pe calea ferată.

George Geafir

DURERE METAFIZICĂ

Prostul cel mai prost e prostul alterat de filozofie, a spus ,cândva, Lucian Blaga.

*

... Deprimat, intră la „Intim”, bufetul cu cea mai mare densitate de populație pe metru pătrat, care probabil de-aici își trage și numele:

- Petrică, băiatule, ce mai faci?, se repede un individ aproape să-l strivească în brațele lungi, vânjoase.

Privește, nedumerit, la ipochimenul din fața sa care, după toate aparențele, se bucura sincer de vedere.

- Cum, nu mă cunoști?, ai uitat când spărgeam cu praștia geamurile vecinilor?, când făceam tot felul de năzbâtii?

- Gicule, tu ești!, exclamă, și parcă vede înaintea ochilor geamuri țândări, curți devastate. Te-ai schimbat, cât să nu te mai cunoască omul, atât te-ai schimbat.

Se privesc, un timp, mutește, triști ca niște vite melancolice.

- Necazuri?, întreabă Gicu, mișcându-și capul ca și când ar zice: „Se vede. Suferi!”

Petrec, apoi, un alt timp în tăcere, ochi în ochi, sprijiniți cu coatele pe măsuta înaltă și îngustă, pe care se mai înghesuiau și alte perechi de coate.

- Ia o fiolă, îndeamnă Gicu. Tămăduiește.

Abătut, Petrică aruncă pe măsută o bancnotă. Ca prin ciur, vede cum o pereche de coate dispare de pe masă, apoi cum, după numai câteva minute, reapare:

- Remediul natural, băiatule, bioterapie, prună sută la sută, îndeamnă Gicu și toarnă licoarea alb-gălbui în pahare. Trebuie băut dintr-o înghițitură, altfel n-are efect, glăsuiește el, competent, după care trece la demonstrație practică.

Petrică procedează întocmai și dă peste cap paharul de o sută de mililitri. Fața i se schimonosește ca-ntr-o criză acută de ulcer. Simte cum o căldură binefăcătoare îl învăluie și limba i se dezleagă:

- Sunt dezolat!

- Aoleu!, exclamă fostul coleg de joacă, de parcă cineva i-ar fi spus că, a doua zi, se demolează „Intimul”. Aoleu, băiatule, nu e bine, să știi! Nu e deloc bine. Mai ia, tămăduiește!

Se contemplă, iarăși, cu ochi triști, suferinzi, cu sufletele pregătite ca pentru a fuziona.

- Gicule, sunt dezolat!

- Aoleu, nu e bine! Sărmanul de tine!

Pe obrazii lui Gicu se preling lacrimi amare, compătimitoare. Nu mai e copilul smintit de altădată, se vede de la o poștă. S-a schimbat mult, în bine, băiat de ispravă cu suflet pentru semenii. Suferă suplimentar: odată pentru el și încă odată pentru coleg. Suferă îngrozitor... Plânge din inimă:

- Exteriorizează-te, băiatule! Varsă-ți focul!

Petrică se pornește, la rându-i, într-un plâns răvășitor:

- Sunt de-a dreptul dezolat!, se lamentează printre mugete.

- Nu e bine, nu e!, o ține Gicu întruna. Nu e bine, băiatule! Sărmanul de tine! Ho,ho,ho... Mai, o înghițitură...

Cei doi nefericiți beau și plâng, plâng și beau.

- Mă Petrică, mă, nu mi-ai spus care ți-e necazul... Nu mi-ai spus.

- Cum nu ți-am spus, Gicule?

- Așa bine, nu mi-ai spus. Și e de rău băiatule, e de rău. Spovedește-te băiatule, spovedește-te. Altfel, zău că e de rău. Nu mi-ai spus și e de rău...

- Nici tu nu mi-ai spus care ți-e focul... Da' eu tot îți zic. Mare necaz, Gicule! M-a părăsit soarta, mă... Da, da, soarta... M-a părăsit și sufăr enorm...

- Nevasta?

- Nu, mă, soarta. Adică destinul, filozofic vorbind.

- E rău băiatule, rău.

- Am suferit mult și încă sufăr. O durere inexplicabilă, o durere fără margini, fără leac mi-a pătruns înăuntru, pe sub suflet. Se petrece ceva rău cu trupul meu.

- Îmi pare rău, sincer!

- O durere a ființei, a non existentului, mai rea decât cea mai mare durere fizică...

- Să nu cumva să fie...

- Durere surdă și mută în celule, ca în fața morții inevitabile...

- Îmi pare tare rău. Cancer?

- Nu, mă, Gicule, mai grav: durere metafizică, filozofic vorbind. Boală grea, domnule! N-ai auzit?, suferință nevindecabilă, cu tensiune de idei! Se lasă cu neliniște, cutremurare...

- Trebuie să te ții tare, să privești boala pieptiș, fără să zici câr, fără să zici...hâc!...

- Ai dreptate, trebuie să luptăm și să ne obișnuim cu boala, cu durerea. Că fără durere, omul nu este întreg, fără suferință nu poate simți că trăiește, cu adevărat... Gata cu smiorcăiala, gata cu lamentarea!...

Se îmbrățișează ca niște bărbați ce sunt, apoi pornesc spre ieșirea din bufet, împleticindu-se.

Nicolae Băbălău

„SĂ NU STRIVIM COROLA DE MINUNI A LUMII!”

„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” spunea filosofic și metaforic, minunat de frumos, Lucian Blaga în poezia ce deschide volumul Poemele luminii. Parafrazându-l, am „pluralizat” singularul lui, atras, dar încă needificat, de MINUNILE văzute, auzite, (ne)știute, citite, explicate de ghizi autorizați, de monahi înțelepți, comentate în fel și chip de cercetători de la noi, dar și de acolo, „de la locul întâmplării și al faptei cea fără de înțeles, dar plină de înțelesuri” – minuni, al căror „puls” l-am luat, cu multă luare aminte, (și)în timpul pelerinajului pe acel

tărâm unde s-au petrecut, cu milenii înaintea noastră, asemenea... „minunății minunate”. Vorba lui Neagu Djuvara și, asemenea lui, a imensei majorități a semenilor noștri; și eu sunt dual și cred instinctiv în Dumnezeu. Mă rog, pentru mine și cei apropiați inimii mele, de două ori pe zi: dimineața și seara. Știu că rugăciunea este ucenicia tăcerii și legătura tainică cu Doamne, Doamne. Adică zilnic... vorbesc de două ori cu Dumnezeu și Îngerul meu. Dialogul cu El îmi este binefăcător. Reazem și îndemn la viață și trăire demnă. Dar sunt și omul raționalist care nu înțelege noima multor explicații din dogme. Așa cum veacuri de-a rândul, înțelepți peste înțelepți ai lumii n-au dat, încă, de capăt celei mai frumoase, duioase și înălțătoare *minuni*, începând cu Neprihănită zămislire a lui Hristos, trecând prin minunile săvârșite în timpul scurtei Sale treceri prin această lume și culminând cu minunea Învierii și a Înălțării la Ceruri – așa și eu socot (ce, am altă soluție credibilă?) că nu trebuie „Să strivim corola de minuni a lumii,!” Ce este prea frumos nu trebuie urât și negat în

nici un chip. „*Fericit este cel ce vede și crede!*”. Se mai spune că „Ce-i frumos și lui Dumnezeu îi place”. Aceasta este o expresie clară ca sens, dar pornește de la o premisă greșită, anume că Dumnezeu ar avea gusturi asemănătoare nouă, ceea ce nu poate fi nicidecum adevărat, întrucât relația noastră cu divinitatea nu este una de parteneriat. Dumnezeu este în afara puterii noastre de înțelegere. Ateii și liber cugetătorii spun: „Crede și nu cerceta!”. Nicăieri, însă, nu se spune, nici în Biblie, respectiv Vechiul și Noul Testament, sau în alte cărți de teologie creștină îndemnul: „*Crede și nu cerceta!*” Ba, dimpotrivă, în *Ev. după Matei 7:7-8 Hristos Domnu a zis: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide, că oricare cere ia, cel care caută află, și celui ce bate i se va deschide”*.

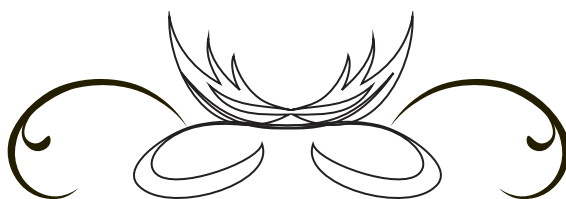
Chiar dacă repet ceea ce spuneam în rândurile de mai sus, revin și întăresc cele deja afirmate. Fericitul Augustin spunea: „*Dacă nu mă întrebi ce este... știi ce este; dacă mă întrebi ce este, nu știi!*”. Eu sunt acela. Nu am nici o dovadă (cu excepția faptului că l-am simțit mereu aproape, la bine și, mai ales, la greu), dar cred în El. Și ca mine sunt nenumărați. Știu însă un lucru verificat și dovedit de-a lungul întregii mele vieți când, adeseori, am avut sufletul tocit de suferință și aproape tot parcursul vieții mi-a fost presărat cu nenumărate dureri; mari și mici. Viața (pe care n-am privit-o de la balcon) m-a așezat, nu o dată, în genunchi. Pe traiectoria sinuoasă a vieții am fost nevoit, nu o dată, să mănânc pâine neagră cu lacrimi: de dor, de durere. Prea multele încercări la care am fost supus mi-au transformat... sufletul în stâncă. De mai multe ori m-am întrebat, cum de nu m-a strivit ursita? Am găsit (și am înțeles din propriile trăiri) răspunsul. Firea și viața mea au fost hărăzite – și au decurs zi de zi – de providență, de pronia cerească. Am trăit cu impresia (devenită certitudine în foarte multe momente cheie) că tot ceea ce mi s-a întâmplat (de la momentul

rămânerii orfan de mamă, la nici patru ani, până la alegerea profesiei cu care să-mi câștig existența mea și a familiei, și până la marele examene și drame ale vieții și momentele petrecute în anii senectuții) îmi vine de undeva, de la o forță divină care, când m-a îngenunchiat, când m-a ridicat și mi-a arătat calea, ferindu-mă de dureroasa rătăcire.

Meritul meu a fost, că poate m-am născut atunci, când trebuia; că am fost zelos, perseverent, ambițios și supus (nu orbește) destinului. Cred într-o forță care coordonează și ordonează lumea, dar și pașii mei până la geana mormântului. Prea multe au fost momentele când m-am simțit scos la liman, și dus, fie și pentru puțin timp, pe insula bucuriei.

De fapt, Dumnezeu mi-a dat de toate: suferință, ca să-mi încerce rezistența la zbcium și durere; dar și bucurie, ca să-mi pună la încercare puterea de a rezista căderii în păcatul mândriei și al trufiei. EL a înțeles că a fi singur e o mare suferință și m-a vindecat, alăturându-mi – într-o liniștită conviețuire – un suflet la fel de singur și dornic de viață neînsingurată...EL m-a călăuzit și mi-a pus în mână toiagul spunându-mi că viața e altfel – mai firesc trăită, bucuriile – multe, puține – sunt mai depline când sunt împărtășite, iar durerile – oricâte și de orice natură ar fi – sunt mai ușor de trecut când sunt așezate și pe un alt umăr ce îți este alături. La bine și la greu. EL a știut, m-a simțit că urcând „pe drumul crucii; al vieții mele”, crucea ce mi-a fost hărăzită a fost pe cale să-mi cadă de pe grumaz, și mi-a dat puteri să-mi continui urcușul, chiar dacă m-am poticnit adeseori. Doamne, Doamne m-a ajutat să talmăcesc, regăsindu-mă în el, înțeleptul proverb budist în care am încercat și continui să încerc cât mai trăiesc, să mă regăsesc și eu...

...„*Floarea de lotus crește în nămol! Cu cât este mai gros stratul de nămol, cu atât floarea crește mai viguroasă și mai parfumată...!*”

Ion Catrina

O LUME DE VISURI, ÎMPLINIRI ȘI EȘECURI

Viața se desfășura în acest cartier liniștit al orașului după un șablon greu de schimbat. Mereu se spune că obișnuința este a doua natură, dar pentru cei mai mulți dintre locuitorii de aici nu era vorba numai de obișnuință, ci și de un program de disciplinare pe care singuri și l-au impus în decursul a multor ani de existență colectivă. Fiecare dintre ei avea un anumit cerc de prieteni pe care-l frecventa și cu greu cineva străin putea pătrunde în el. Își împărtășeau necazurile și bucuriile și se ajutau unul pe celălalt după posibilități. Își cunoșteau preferințele și slăbiciunile și se întâlneau după un program bine cunoscut cercului la una din terasele din zonă. Erau cunoscuți și respectați.

Sâmbăta, pe la ora zece, Emanuel, un fost inginer constructor disponibilizat după falimentarea industriei de construcții industriale mergea să se întâlnească cu amicii săi din cartier la o bere pe terasa „faimosului” restaurant „Paradis” din cartier. Știa că va fi așteptat indiferent cât de mult întârzie, pentru că așa sunt prietenii, trec cu vederea micile abateri ale fiecăruia, dar el nu avea niciun interes să-i facă să-l aștepte prea mult. „Nu se face între prieteni să fii neglijent în relațiile cu ceilalți. Ar fi un semn de desconsiderare care ar putea avea consecințe neplăcute pentru viitor. Unii dintre ei aveau o limbă cam ascuțită și nu era cazul să intri de bunăvoie în colimatorul lor mereu vigilent și pus pe glume și ironii”.

În drum, s-a abătut pe la chioșcul de ziare să cumpere presa zilei.

- Ca de obicei, nu? s-a interesat vânzătoarea, o femeie trecută de cinzeci de ani care era la curent cu toate noutățile din cartier și nu numai.

- Da, n-a intervenit nimic nou să-mi schimb gusturile.

- Păcat, domnule inginer! Ar trebui să fii mai atent! Sunt atâtea noutăți în jur, a adăugat ea cu subînțeles.

- Da? Și care ar putea fi, mă rog, acele noutăți covârșitoare care mi-ar putea atrage atenția?

- Știu și eu? De exemplu, s-a deschis un magazin de confecții chiar lângă „Fortuna”. Vân-

zătoarele cică sunt numai una și una!

- Madam, știi bine că nu mă interesează articolele second hand.

Vânzătoarea nu și-a putut reține un chicot de râs. „E dat dracului, ce mai.”

- Sunteți dumneavoastră prea pretențios. Ar trebui să mai coborâți ștacheta.

- Ei și dumneata! Chiar crezi c-o pot coborî atât de jos?

- Cum vreți, dar să nu fie prea târziu!

- Cum așa? Nu știți că niciodată nu este prea târziu?

N-a mai ascultat-o. A luat ziarele și revistele comandate și s-a depărtat de chioșc. „N-are rost să-mi pun mintea cu una ca ea. N-am termina până mâine și tot n-am ajunge la niciun rezultat.” A făcut câțiva pași gândindu-se la vorbele femeii. „Uf, ce femeie! Cum se amestecă ea în toate! Auzi: „să nu fie prea târziu!” Da ce, eu am vreun plan de respectat? Dacă apare ceva, e bine, dacă nu, iar e bine! Ce-am avut și ce-am pierdut!” Destul de nemulțumit de rezultatul discuției cu care a început ziua, s-a îndreptat spre terasa restaurantului „Paradis”.

- O, salutare stimabile! Cam târziu, nu? l-a luat în primire Marcel.

- De ce, Marcele? Crezi că toată lumea nu se mai culcă seara de grija întâlnirilor de a doua zi de la „Paradis”? i-a răspuns el, în timp ce a dat mâna cu toți prietenii aflați la masă și s-a instalat comod pe singurul scaun care rămăsese liber.

- Suntem răutăcioși astăzi. Ne-am sculat cumva invers?

- Nici pomeneală! Am întârziat puțin la chioșcul de ziare. Doamna Rodica avea chef de conversații mondene. N-am putut să mă eschivez în totalitate.

- A, femeia asta e ceva de speriat, domnule! a intervenit în discuție și Sandu. Are un stil de a descoase oamenii și de a se băga în sufletul lor de parcă ar fi de la SRI, nu alta.

- Ce să facă și ea? i-a luat apărarea Gicu. Să stai toată ziua închisă într-o cușcă ca aceea, îți pierzi simțul realității. Așa, mai face și ea conversație cu lumea și află noutăți.

- Nu degeaba i se spune „doamna Agerpres”.

- Lăsați-o în plata Domnului! Voi ați comandat?

- Sigur că da! Cere și tu ce vrei!

- Nu mă grăbesc. Aștept să vă aducă vouă comanda și cer și eu ceva.

- Ce facem până atunci? Ne apucăm de ziare?

- Da. Eu întotdeauna încep cu „mica publicitate”.

- Cumperi sau vinzi ceva, Sandule?

- A, nu! Numai așa de curiozitate.

- Înțeleg să citească acele pagini Emanuel și Gicu, dar tu?

- De ce ei și eu nu?

- Ei sunt fără neveste și ceva mai tineri. Tu umbli după prospături? Dacă te află coana Lica, nu-ți mai dă mâncare caldă luna asta.

- Spui numai prostii, Marcele! Nu știu ce-o fi cu tine. Te iei de toată lumea, doar să te amuzi. Mai de grabă cred că tu umbli după fuste pe la mica publicitate. Mie nu-mi trebuie.

- Nu mai spune! Mănânci, calule, ovăz?

Discuția i-a determinat, fără să vrea, să înceapă lecturarea presei cu „mica publicitate”. La capitolul „matrimoniale” au descoperit câteva anunțuri interesante. Enervat de comportamentul prietenilor lui, Emanuel a aruncat ziarul pe masă.

- Chiar crezi că nu te interesează acest capitol? s-a interesat Marcel.

- De fel!

- Păcat! Sunt lucruri destul de interesante și pe aici.

- Cum ar fi?..

- Uite! Femeie blondă, singură, fără obligații, stare materială stabilă. Ofer căsătorie la un bărbat corespunzător.

- Zău? Și cum ar trebui să fie acel bărbat corespunzător?

- De ce ești așa de mofturos? Tu chiar nu vrei să-ți refaci viața? Omule, toți am trecut prin clipe grele! Tu ai rămas singur, dar asta nu înseamnă că trebuie să rămâi toată viața așa. Ești încă tânăr și în putere. Ce-a fost, a fost! Nimeni nu aduce trecutul înapoi.

- Și cum să anunț: șomer, vădov caut soție să mă întrețină?

- Nici vorbă! Nu ești chiar muritor de foame. Ai o locuință de invidiat, arăți foarte bine ca pentru vârsta ta și o să-ți găsești, în mod sigur, un loc de muncă. Nu ești în disperare de cauză. Nu văd de ce te plângi și nu încerci să-ți refaci viața.

- Marcel are dreptate! De ce n-ai încerca. Ai aproape patruzeci și cinci de ani. Să tot trăiești de acum încolo. Eu...

- Ce-i cu tine?

- Sunt pensionar și am copii mari, dar dacă aș fi în locul tău, aș încerca.

- Vezi, mai este lume care gândește la fel ca mine, a intervenit Marcel.

Gicu a izbucnit în hohote de râs.

- Și tu, Gicule, nu mai râde. Și tu ești la fel. Ai treizeci și șase de ani și stai singur pentru că ți-a fugit nevasta în Spania. Mare poveste!

- Da, dar am și doi copii.

- Ce importanță au copiii? Ești divorțat, ai serviciu bun și ești extrem de tânăr.

- Marcele, tu și Sandu puneți problema din afară. Dacă ați fi în situația noastră, ați vedea că nu-i chiar atât de ușor. Eu încă n-am putut să uit nevasta care a plecat dintre noi.

- Nimeni nu spune că-i ușor, Emanuele! Dar voi nici n-ați întreprins nimic să depășiți aceste situații grele în care vă complăceți cam de multă vreme. Trăind doar în trecut, vă înmormântați de vii. Ar cam fi timpul să vă gândiți cu mai multă răspundere și la viitorul vostru.

- Lasă, mă Marcele! Nu ne purta tu de grijă că ne descurcăm noi cumva.

- Te descurci, Gicule, că umbli numai după femeii pentru o singură noapte. Azi una, mâine alta, dar la copii nu te gândești?

- Ce-i cu copiii mei? De ce te iei de ei? Nu sunt destul de bine îngrijiți?

- Ba da! Numai că-i îngrijește maică-ta și ea este o femeie la o vârstă respectabilă, iar copiii sunt mici. Viitorul nu te avantajează în acest fel.

- Mă, văd eu că voi sunteți porniți împotriva noastră a burlacilor și ne-ați pus gând rău, dar să știți că, oricum, nu vă vom pune nași pe voi. Stați liniștiți și luați-vă gândul!

- Bravo Gicule! l-a lăudat Emanuel, să se mai potolească în dorința lor de a-i mai nenoroci și pe alții. M-ați enervat! Comandăm niște coniac sau niște vin?

- Vreau un coniac la început, că prea tare m-au enervat indivizii ăștia! Voi, complotiștilor, să nu mai beți cu noi până ce nu jurați că ne vreți binele și nu vreți să ne nenorociți!

- Fiți serioși! Noi am spus ceea ce am gândit că e mai bine pentru voi. Nu avem gânduri ascunse și nici nu vă vrem răul. Dacă vreți vă însurați, dacă nu, e treaba voastră. Sunteți prea mari și aveți deja o mare experiență pentru a alege ceea ce vă aranjează mai bine. Eu cu Sandu suntem alături de voi, așa cum am fost și până acum. Și apoi, este democrație, nu?

- Ce dacă este democrație?

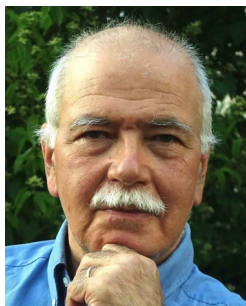
- Toți pot să-și exprime convingerile și credințele lor, nu?

- Mda! Ești obligat să le ascuți, dar în niciun caz să le urmezi.

- Asta este, domnule inginer, ați punctat corect.

- Da, dar hotărârea o vor lua cei mulți, nu? a intervenit Marcel.

- Povești! În realitate, hotărârea o iau cei ce dețin puterea. Deocamdată, puterea e la mine și la Gicu.

Andi Ștefănescu

SFÂNTA VINERI

„Domnișoara Tonitza” erau două: mama și fiica. Mama, bătrâna doamnă Tonitza, avea pe atunci aproape nouăzeci de ani, iar fiica ei, adevărata domnișoară Tonitza - cea al cărei titlu se răsfrângea asupra întregului menaj - era, bineînțeles, mai tânără, spre șazecei.

Adesea, când nu se mai ajungeau cu banii, mama Copchilului îl trimetea la bunele ei prietene, la „Domnișoara Tonitza”. Prietenia lor se născuse din simpla vecinătate, însă odată cu anii devenise tot mai trainică. Le lega o aplecare nesfârșită către viețuitoarele pământului, dar în special câini, pisici, porumbei și alte păsări ale cerului, într-un cuvânt: de tot ce are pene sau patru picioare și rătăcește aiurea printr-un mare oraș. Mama Copchilului avusese în tinerețe moșie și gospodărie mare cu fel de fel de lighioane și îndrăgise animalele de-atunci. Moșia se duse demult, iubirea însă, rămăsese. Despre vecine, Copchilul nu știa mai nimic, dar din ce auzise prin casă, înțelesese că mai era ceva ce le apropiase: Mama Copchilului și „Domnișoara Tonitza” erau convinse de superioritatea animalelor în fața omului!

Pe vremea aceea, la începutul anilor șazecei, nici nu se pomenea de boabe sau pliculețe și adevăratei domnișoare Tonitza i se părea firesc să hrănească cu sufertașul pisicile hoinare pe care le știa. Mama Copchilului era mai radicală; nu numai că le dădea de mâncare, le aducea și acasă.

Într-o însorită dimineață de vară, când mai-că-sa i-a încredințat din nou misia pe care o cunoștea bine, Copchilul a alergat prin curtea lungă, lungă, și a ieșit în stradă, lăsând poarta înaltă, de fier, să se închidă singură. A făcut câțiva pași și a intrat în blocul de alături sărind scările până la primul etaj, unde a bătut la prima ușă pe stânga. A durat o vreme până ce s-a auzit vocea severă a fiicei:

- Cine-i acolo?

- Eu...

S-a umblat la lanț, la Yală, și fiica i-a deschis ușa:

- Săru'mâna, domnișoara Tonitza!

- Poftim încoace!

Copchilul a intrat, a trecut prin antreul cât o cutie de pantofi pusă în picioare și s-a oprit în mijlocul camerei de zi a apartamentului. Acolo a început imediat să recite cu voce tare și cu un curaj temperat de convenita nuanță de respect:

- Domnișoara Tonitza, mama vă roagă, dacă aveți și dacă puteți, să-i împrumutați o sută de lei. A zis că v-o dă săptămâna viitoare, miercuri, când ia banii.

Clătinând imperceptibil din cap, fiica se uita la el cu ochii ei enormi, albaștri, încadrați mereu de un păr bogat, aproape alb, pe care nu și-l vopsea niciodată, ceea ce era un lucru de mirare ținând cont de cât părea de cocheta și de cât de îngrijit se îmbrăca. Când poezia s-a terminat, a spus aproape răstit:

- Da' ce face doamna Ștefănescu cu banii?

Copchilul n-a răspuns. Nu pentru că ar fi fost intimidat. Nu, nici vorbă! Se învățase și știa la ce reacții se putea aștepta din partea ei. Oricât de aspru i-ar fi fost tonul, pe fiică o trădau ochii unde străluceau întotdeauna luminițe amuzate și un dram de uimire inocentă care o făceau să arate cu mult mai tânără decât era. Pe scurt, Copchilul o simțea atât de aproape de vârsta lui, încât pur și simplu n-o credea!

Din politete, a schițat un răspuns și, pentru că nu știa ce făcea mama cu banii, a dat să ridice din umeri, să ducă mâinile la spate și să se fâfâie de pe un picior pe altul. N-a apucat pentru că domnișoara Tonitza, care nu făcea decât să boscorodească nevinovat, s-a întors în loc și a trecut în camera cealaltă prin ușile cu glasvand.

Rămas singur, Copchilul ce să facă, la ce să se uite? Dulapul de vase, masiv și înalt cât o piramidă, închis la culoare și sculptat cu coloane, nu-l interesa. Masa rotundă, din același lemn, cu scaune cu spătarul arcuit, nici atât. Ca și în alte dăți și-a oprit ochii pe singurul tablou din cameră; în mijlocul peretelui era portretul unei fete cu ochii mari, îmbrăcată într-o bluțiță roșie și pe care cu cât o priveai, cu atât îți devenea mai dragă. De câte ori o vedea, se gândea cu câtă plăcere s-ar fi jucat cu ea dacă ar fi fost o fetiță de-adevăratelea, și nu doar în tablou. De întrebare, n-a întrebat niciodată cine era.

De pe balconul care dădea spre stradă, s-a auzit un zgomot și Copchilul s-a uitat într-acolo. Din balansoarul de răchită se întorsese spre el bătrâna doamnă Tonitza. Pe cât de aspră părea

fata, pe atât de blândă era mama.

- Aaaa... Săru'mâna, doamna Tonitza!

Bătrâna i-a răspuns dând doar ușor din cap și zâmbindu-i cu enormii ei ochi albaștri, pe care-i dăruise și fiicei, și care luminau o față cu o piele transparentă, de culoarea cretei, în ton cu părul, care era tuns scurt și alb ca hârtia.

Cred că v-ați dat seama că la zece, unșpe ani, cât avea, Copchilul nu știa prea multe, însă un zâmbet putea să înțeleagă, mai ales unul din cele mai calde pe care le întâlnește până atunci. Bătrâna i-l dăruia din toată inima și cu toată dragostea, fără vreo urmă din regretele ce însoțesc câteodată, poate involuntar, privirea unui bătrân. Ce-o făcea să-i dăruiască atâta afecțiune unui copil din vecini? Nimic. Așa privea doamna Tonitza orice ființă!

Bătrâna a mai dat o dată din cap, arătându-i că e bucuroasă să-l vadă, și s-a aplecat din nou asupra pisicii din poală, mângâind-o. O a doua stătea pe parapetul balconului.

Din stradă, Copchilul văzuse adesea acolo cele două pisici. Nu stăteau niciodată ghemuite, ci drepte, sprijinindu-se în coadă, în atitudinea leului heraldic de pază, și priveau lumea cu un dispreț

trufaș sau cu o indiferență regală. În casă însă, lucru puțin obișnuit pentru pisici, n-o pierdeau din ochi pe bătrână și o urmau pretutindeni.

Crescut de mic printre mâțe, Copchilul era uimit văzându-le cât erau de cumiți și atașate. Acuma, fie erau niște pisici mai altfel, fie bătrâna era poate altcineva... Iar de aici, pentru un Copchil hrănit de mic cu povești citite de unul singur, n-a mai fost decât un pas până la ideea care-i trecuse mai demult prin cap: Nu, mâțele erau niște mâțe ca toate mâțele, însă doamna Tonitza, bătrâna doamnă Tonitza, era, de fapt, o Sfânta Vineri! Se poate oare întrupa bunătatea nesfârșită? Și-a răspuns singur, Da!, și de-atunci așa i-a spus în gând în anii copilăriei.

Din camera alăturată, trecând din nou prin ușile cu glasvand, s-a reîntors fiica, în mână cu o hârtie albastră, de o sută. Copchilul a luat-o, a mulțumit, a zis apoi frumos: Săru'mâna! mai întâi Sfintei Vineri, apoi domnișoarei Tonitza, și s-a dus acasă cu banii în dinți.

Istoria n-ar fi însă completă, dacă n-am aminti că mama Copchilului tot pe el îl trimitea să ducă banii înapoi când se făcea săptămâna viitoare și miercuri.

Constantin Pădureanu

SĂMÂNȚA DE SCANDAL

În uliță, se auziră trei fluierături scurte. Era semnalul lui Vasile Geambașu, care o chema pe Ileana Scarlat. Fata se opri, își șterse lacrimile și ieși repede din bucătărie. Radu o strigă, de câteva ori, dar ea nu-l mai auzi. Frate-său o drăcu și scrâșni din dinți. Când ea ajunse la poartă și o deschise, el se afla în mijlocul bătăturii. Căuta cu privirea o furcă, un topor sau un ciomag cu care să-l lovească pe iubitul sorei lui, care o necinstise și nu încerca nimic, ca să repare greșeala. Radu zări lângă grămada de lemne o coadă de sapă, se repezi și o luă. Alergă spre poartă și ieși în uliță. Cei doi se țineau de mână și ajunseseră în dreptul Polinei Scrobeală, care stătea pe bancă, în fața podețului.

Radu Scarlat îl strigă pe Vasile Geambașu să rămână pe loc și îl înjură. De mamă. Vasile își

trase repede mâna din a fetei și se întoarse spre Radu. Văzu cum celălalt alerga și atunci realiză că nu avea cu ce se apăra. Își făcu scurt socotelile și vru s-o ia la fugă din fața primejdiei.

Polina Scrobeală sesiză pericolul în care se afla nepotul ei, deschise poarta, luă furca din dosul gardului și o aruncă, în uliță, în fața lui Vasile. Băiatul răsufală ușurat, o ridică și adoptă o poziție de apărare. Fratele Ilenei se opri, la câțiva pași, în fața celuiilalt. Fata începu să țipe. Vecinii ieșiseră din curți și priveau la încăierarea lor.

- Înțepă-l, Vasile, și învață-l minte, să-ți știe de frică altădată și să te respecte, își încurajă ruda sa, Polina Scrobeală.

Cei doi se priveau încordați și parcă așteptau intervenția cuiva, să-i despartă. Dar acest lucru nu se întâmplă și toți ceilalți asistau să vadă ce se va întâmpla. Ileana se gândi, pe moment, să sară și să-l ia în brațe pe Vasile. Dar renunță, știind cât era de imprevizibil și de rău Radu, care putea tocmai atunci să-l lovească în cap.

- Radu, du-te acasă și n-o căuta cu lumânarea, zise ea. Apoi se întoarse și spre celălalt: Vasile, ce faceți voi?! Vreți să vă omorâți, unul să se ducă la pușcărie și altul la cimitir?!

Vasile înaintă spre Radu și îl amenință, de câteva ori, cu furca. Radu ridică ciomagul și lovi.

Vasile pară și i-l prinse între coarnele ei. Le răsuci și, datorită neatenției celuiilalt, îl aruncă în șanț. Radu se văzu dezarmat și aștepta ca Vasile să-i dea în cap sau să-i verse burta, cum făcuse Codin cu Coancă al bătrân și, pe urmă, stătuse șaisprezece ani la pușcărie. Ileana amuți și i se uscă gura.

- Radu, mamii Radule, hai, viteazule, ce ți-au pierit curajul și graiul ? întrebă Vasile pe un ton plin de calmitate.

Radu Scarlat privi paralizat și nu putu să facă nici o mișcare. Vasile Geambașu veni aproape de el, ridică furca cu amândouă mâinile, peste cap.

- Nu, Vasile, nu, ți-pă Ileana. Nu-l omori, te rog...

Cel strigat icni scurt și aruncă furca în șanț, la câțiva metri, mai în spate. Se repezi, cu toată forța, și îl izbi cu pumni. În față și în piept. Fulgerător. Celălalt căzu ca secerat și nici nu mai avu timp să se apere. Vasile îl lovi cu picioarele în burtă și în umărul stâng. Cu ură și cu brutalitate.

- Bă, lasă-l ...gata ...ajunge o măciucă la un car de oale...

Băiatul nu se opri, dar simți o mână puternică strângându-l de brațul drept. Se întoarse și îl văzu pe Bebe Gigea, bătașul satului, căruia toți îi spuneau Gogu Pușcărie și îi știau de frică. Vasile Geambașu se holba la el ca vițelul la poarta nouă.

- Ce crezi, bă, blendereule, că ne batem pe burtă amândoi?! Cum vorbești contra, cum îți dau la moacă de te fac una cu pământul...Cară-te acasă, să nu mă inervez și să-ți altoiesc vreo două și să pupi țărâna, iar, pe urmă, te pupă mă-ta rece, zise Gigea și îl amenință cu pumnul său mare cât un baros.

Ileana stătea la doi metri de ei și parcă încremeni, nevenindu-i să creadă ce se întâmplă în jurul ei. Oamenii, care ieșiseră pe la porți, intrară în curți, nemulțumiți parcă de ce văzură și de întorsătura lucrurilor. Fata se gândi și realizează, pentru prima dată, cât de rău putea să fie viitorul ei soț. Și, dacă peste ani, îi va aplica și ei la fel o bătaie soră cu moartea. Privea nedumerită și speriată. Vru să se repeadă la frate-său, să-l ridice de jos și să se întoarcă împreună acasă. Era gravidă în luna a doua și nici nu apucase să-i spună lui Vasile vestea cea mare că peste șapte luni va fi tătic. Acum avea de ales și trebuia să se gândească foarte bine de partea cui să fie. Dar tot scandalul nu-l pornise iubitul ei, care nu făcuse nimic altceva decât să se apere, ci Radu Scarlat. Vasile Geambașu

veni lângă ea, o prinse de mână și plecară fără să-și spună un cuvânt. Se înțeleseseră din priviri, semn că se iubesc și nimic nu-i va despărți.

Radu Scarlat se ridică cu greu din șanț și avea fierbințeli în tot trupul. Îl ajută Bebe Gigea și luă de după umeri. Prinse curaj și se simți în siguranță.

- Băăăăăi, nenoroocitul, băi, tot am să pun eu mâna pe tine odată și odată, strigă el cu năduf. Să te ferești de umbră și de mine ca de dracu...eu am să-ți iau glanda...dă-te-n mă-ta de malac mare și prost. Crezi că făcuși mare brânză, făcuși căcatu praf...îmi dăduși tu doi pumni acolo și acum s-o crezi tu că fac pe mine de frica ta, dăbălăzature...

Vasile Geambașu și Ileana Scarlat se opriră și ascultară.

- Taci, băi, din gură, clănțăule, îl liniști Bebe Gigea. Bă, sămânță de scandal, ăla te rupsă în bătaie și tu ți-pi cât te ține gura: luați-l de pe mine, că îl omor. Tu îi dai înainte cu înjurăturile și mai puțin cu pumnii și picioarele...halal bărbat! Dacă nu te scăpam io, vedeai tu pe Sarsailă în izmene și-ți făcea semne să te mângâie aia cu coasa. Treaba ta, io îmi iau mâna de pe tine și se întoarce iar Vasile și te stâlcește în bătaie, nu-ți ajunge câte ai încasat ?!

Bebe Gigea era om dintr-o bucată. Când se răsucea pe călcăie, când arunca o privire dușmănoasă pe sub sprâncene, culca pe oricine la pământ. El îl aduse pe Radu Scarlat până acasă, îi deschise poarta și îl băgă în curte.

- Hai, bună ziua, nepoate, și zăi bogdaproste că mă nimerii pe aici și scăpași numai cu atât ! Că la cât era ăla de turbat, te stropea cu zeamă de pământ galben...nu-l știi pe Mărin Ursu, fratele lu' mă-sa că l-a omorât, anu trecut, pe Marcu Ciupagea. Că ăștia din neamul Geambașu sunt toți o apă și un pământ și nu e bine să te încurci cu ei! Astâmpără-te și uită tot, că bătaia și ce-i face bărbatul când prinde femeia altuia nu se mai întorc niciodată.

- Mulțumesc, nea Bebe, și să știi că te pun în pomelnic la biserică, ai dreptate, avusei cumpănă... Doamne ajută... că scăpai numai cu atât, că putea să mă omoare! Se închină și se uită la cer.

- Așa, nepoate, bravo, ai înțeles până la urmă...mai bine mai târziu decât niciodată, du-te și doftoricește-te.

Bebe Gigea închise poarta și porni pe uliță. Se uită după Vasile Geambașu și Ileana Scarlat. Trecuseră de brutăria lui Vasile Ispas și făcură la dreapta pe ulița Gionioieștilor.

Eliza Raha

SILVAN G. ESCU ȘI AL SĂU VIS ȘOPTIT

De curând, dl. Silvan G. Escu a publicat la Editura Betta (București, 2019) un interesant volum de eseuri - VIS ȘOPTIT, confirmând așteptările cititorilor și, totodată, ale admiratorilor săi.

D. Silvan G. Escu se numără printre scriitorii al cărui talent se subsumează realității înconjurate, a începutului de mileniu trei, introspectând un spațiu socio-politic, comportamental, cu o vădită vocație de psihanalist, lucid, cu o dreaptă măsură proprie intelectualului cinstit, nevoit să suporte avatarurile unei societăți în disoluție morală. Citindu-i cartea, descoperim un vis șoptit, mărturisitor, exprimat ludic-ironic, autoironic, satiric, prin potriviri neașteptate, curajoase, atrăgătoare de cuvinte, dincolo de care înțelegem suferința, dezamăgirea autorului ce își acoperă și ne acoperă tristețile existenței cu înveliș beletristic de înaltă calitate. De la, aparent, zburdalnice ironii, trece într-un registru pamfletar, cu accente politice, când abil mascat, când necruțător, curajos, tranșant, la vedere, cu înțelesuri cu tâlc, atenționând pericolul ce paște o societate iresponsabil condusă. Exemplific: "(...) Se poate considera că prea mă silesc să-l bag cu capul la fund pe bietul om (animal (politic) era să zic, Doamne, Iartă-mă!), însă este deranjant la stomac să-l vezi cum se lăfăie în puful facebook-ului, moralizând mormăitor, tocmai el, un răsfățat al sortii p(r)ostdecembriste care s-a cățărat în profesie pe umerii lui Marx, cum ar zice unul care... tot așa. Profitând de fapt de notorietatea căpătată în vremea când umbla cu pistolul de apă în buzunarul de la pieptul guvernului, unde ar fi trebuit să se afle portofelul, de care oricum nu avea nevoie atunci, când peștii pluteau cu burta-n sus pe dea-

supra apelor tulburi.(...)” (NESINECURISTUL MORMĂITOR).

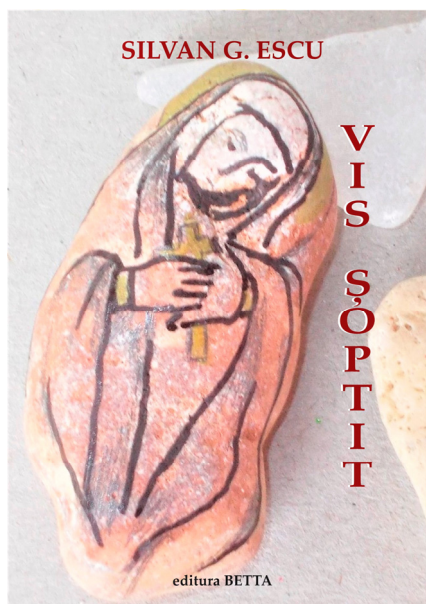
Subiectele eseurilor sale sunt diferite, ecou al gândurilor, trăirilor aflate într-o mișcare browniană în societatea căreia îi aparține și în apele căreia îi este sincer ancorat, cu toate forțele potențialului său literar și uman, atacând diversele comportamente, defecte, apucături ome-nești la vedere și ale interiorității individului precum și ridicolul unor situații și lipsa de luciditate și orientare la nivel de comunități umane.

O altă temă de mare sensibilitate – compasiunea, înțelegerea, solidaritatea cu cei nedreptățiți de soartă și destin, oameni, care, în ciuda handicapului, reușesc uimitoare performanțe - răzbate în paginile cărții, deschizând o altă perspectivă asupra adevăratelor valori ale umanității.

Dl. Silvan G. Escu se remarcă și drept un adevărat patriot, un împătimit al istoriei neamului său, picurându-ne în suflet ”dulcea povară” a unor amintiri de fapte și trăiri petrecute cu zeci și sute de ani în urmă. M-a impresionat povestea Bisericii Sf. Treime, (65) RIDICATĂ și nu zidită, la 1689, de boierul Popescu, în comuna Popești, la o sută de metri de Argedava dacică, urmându-i trei CĂDERI: 1789, Căderea Bastiliei, moment decisiv, deschizătorul unei noi epoci la nivel european, Căderea de la 1889 a ”poetului nepereche” Mihail Eminescu și

intrarea sa în sfera astrilor devenind spiritul tutelar al românității, Căderea de la 1989, care a deschis o altă cale României, înregimentată în politica de dezvoltare europeană și transatlantică.

M-aș opri și asupra altui eseu, ”TRUP ÎNTREGIT”, un periplu prin istorie, marcând evenimentele care au contribuit la Întregirea României. M-a impresionat obiectivitatea, luciditatea dovedite în analizarea actului Unirii săvârșite de Mihai Viteazul: ”(...) încercarea de unire ale celor trei țări române, realizată doar pentru scurt timp (...) ar fi trebuit să se așeze pe baze solide economice, diplomatice, geo-strategice și, de ce nu, chiar pe voința comună a celor trei Principate. Ca să nu mai vorbim de contextul internațional, unul total nefavorabil

unei asemenea întreprinderi, dacă am avea în vedere fie și doar vecinătatea deloc prietenoasă cu care eram înconjurați. Așadar, momentul ales a fost complet nepotrivit, mult prea forțat, când condițiile nu erau coapte pentru împlinirea unei năzuințe de secole a poporului român din cele trei Principate...(…) Scriu aceste rânduri și sufăr. Sufăr pentru nereușită, dar mai abitur pentru un gând, al acelei posibilități ca această Unire să fi avut sorti de izbândă. Dacă totuși.. O, Doamne, (ce vis frumos!) oare unde ne-am fi aflat astăzi? (...)” Eseul constituie și un omagiu adus pașoptiștilor și momentului 1848, apoi Unirii de la 1859 și evenimentelor premergătoare Marii Uniri: ”(...) Această a doua jumătate a veacului al XIX-lea a reprezentat baza solidă din toate punctele de vedere pe care s-au consolidat încrederea și convingerea că speranța în realizarea dezideratului atât de mult visat, dorit din răspuneri, cel al întregirii acestui neam, nu va mai avea prea mult de așteptat.(...)” Dl. Silvan G.Escu trece în revistă contribuția memorandumelor, a tuturor oamenilor de stat, politicienilor ”iubitori de neam”, dedicați Marii Uniri, sacrificiul adus de poporul român în Primul Război Mondial și implicarea totală a Reginei Maria, a Casei Regale, în împlinirea acestui vis.

Eseul ”SFINȚIA SA NEAGOE BASARAB”, este închinat domnitorului plecat la cele veșnice la 1521, la numai 39 de ani, și doamnei Despina Milița, retrasă la mănăstirea Ostrov, urmându-l după mai bine de 30 de ani, timp dedicat actelor de binefacere.

O tematică diversă, articulată inteligent, adesea ghidus, iată numai un exemplu: ”CĂCIULA LUI BRÂNCUȘI / *Articol scris la vremea lui, dar valabil oricând* / Prea mică pentru capul său de uriaș artist, prea largă pentru cultura acestui neam (prost, ar zice unii mai hâtri, care sunt de fapt și cei mai realiști). Atât de frumos românească, așezată cu mândrie și cu respect pentru poporul său pe fruntea sa de genial de cioplitor în vise, de artist fără granițe și, poate, chiar fără pereche.(...)” bucură cititorul cu farmecul exprimării literare, însă într-o continuă, neobosită atenționare.

Sub veșmântul ”potrivitelor cuvinte” pornite într-o cascadă amețitoare prin labirinturile vieții noastre de români de ieri și de azi, din toate categoriile sociale, ”poet” în fapt Silvan G. Escu își strigă ”rușinoasele” amărăciuni, dezamăgirile, îndemnându-ne, în felul său, când

ne ia la trei cu ironii și sarcasme, când amintindu-ne de fapte glorioase, la o reconciliere, la o revenire asupra adevăratelor valori ale vieții pentru că, ne mărturisește, ”privindu-mi neastâmpărul mâinilor plânse de atâta oboseală, (...) Nu știu ce să fac, aș cere sfaturi, aș putea chiar să le primesc, dar nu știu cum să procedez, fiindcă amintirile s-au mutat în alt vis și nu-mi mai amintesc cum...”. Un VIS ȘOPTIT, de reală vocație literară, ce ne îndeamnă la lectură.

Ana Dobre

ZIUA REVELAȚIEI, ZIUA ÎNTÂLNIRII CU SINE...

Noul volum al Ilenei Popescu Bâldea, *Ziua care-ți trece prin minte*¹ se organizează în jurul simbolismului zilei, reverberând semnificații multiple ce ridică lirismul la tensiunea ideii. *Ziua care-ți trece prin minte* cheamă ideea trecerii, are armonia nostalgiei și melancolia contemplației, derivate din conștientizarea situației vremelnice în durata timpului ce ni s-a dat pentru a cunoaște fericirea, pentru a ajunge la un posibil sens ale existenței noastre în trecerea prin această Vale a Plângerii, pentru a accede la o eternitate promisă și permisă.

Simbolismul zilei unicizate în conștiința eului are, însă, și reverberări mitice și mistice. Orice om situat în istorie aspiră la constituirea unei mitologii proprii. Iar această tendință de / spre mitologizare se reflectă în relația cu zilele pe care le traversăm, străbătând *labirinturi* interioare și exterioare, trecând nenumărate *poduri* simbolice, marcându-ne inițierea.

În *Geneză*, aflăm că Dumnezeu a făcut lumea în șase zile, iar în cea de-a șaptea s-a odihnit, fiind El obosit. Această zi se încarcă de semnificația reprezentării vieții veșnice, sugerând și o etapă a înălțării spirituale. O direcție a exegezei ebraice decelează în simbolismul acestei zile unice nu o zi a odihnei lui Dumnezeu, căci noțiunea de epuizare este incompatibilă cu Dumnezeu, cu ideea dumnezeirii, ci, mai degrabă, clipa în care Dumnezeu s-a retras din creație, încetând, prin chiar voința Lui, să mai intervină

în destinul lumii, lăsând omului conducerea și responsabilitatea universului. Așa devine omul co-creator și co-participant la creație, demn, *ipso facto*, să trăiască alături de Dumnezeu în unicitatea creației, sintetizată la dimensiunea unei zile de anvergură mitică. Această zi unică și unicizată, în armonie cu cea de-a opta zi și în așteptarea ei, Ziua Reînvierii, ziua contopirii absolute cu Creatorul, ar corespunde, așadar, unui timp auroral, când omului i de dă șansa de a-și lua destinul în propriile mâini – *timpul zidirii de sine, timpul originar al mitologiei sale*.

Ziua care trece prin mintea și prin sufletul poetei Ileana Popescu Bâldea răsfărâge, cred, toate aceste semnificații. Când sufletul și așteptările lui sunt încifrate în metafore și transpuse într-un imaginar poetic, ele vor spune mai mult decât ne-am imagina noi că o pot face. E un mod al cuvântului de a-și trăda emițătorul. E un mod specific discursului liric de a revela virtualitățile latente ale limbajului, acelea care creează indefinitul, inefabilul, imponderabilul mesajului poetic.

De altfel, poezia este pentru Ileana Popescu Bâldea o *psihografie*, un mod de a se scrie pe sine, de a-și scrie și descrie sufletul, de a contempla esențele la care are acces, de a se privi în oglinzile relativizatoare ale cunoașterii și autocunoașterii. Este șarada în care-și atrage cititorul, incitându-l, șoptindu-i și fascinându-l cu *cântecul de sirenă* al creației.

Mottoul ales: „Mai era puțin din mine. cât să prind de frunte malul. restul rătăcea pe margini. de apus căzut sub valuri. Mai eram august sub streșini. câțiva pași până în toamnă. singur zbor pe coama serii. între liniști de icoană. Mai eram vreo trei cuvinte. și uitările din ele. boarea trecerii se-așază. of! prin gândurile mele...”, transcrie sub forma dicteului automat, într-un suprarealism *sui generis*, mișcarea insidioasă a gândurilor care traversează drumurile întortocheate ale minții pentru a răzbi la lumina izbăvitoare a Cuvântului.

Ziua pe care o unicizează poeta este ziua care-i șoptește adevărurile ei înseși, ziua în care Cuvântul i se revelează: „să nu lăsați cuvintele să țipe / chiar dacă nori vor bântui prin gări / și

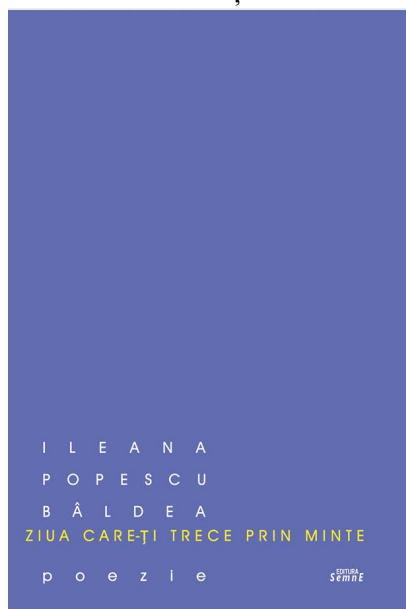
trenuri vor pleca doar pe o șină / să prindă urma risipită-n mări // voi fi pe-aceeași bancă din poeme / și cuie vechi ieșite-n lateral / puțin mai flu cu tâmpla-n palma dreaptă / și ochiul stâng fixat spre sidereal // să nu uitați că-n lumea asta goală / nimicul îți întinde un bănuț / rotund ce-i drept dar are-n el ninsoare / ce-ți udă rima albă-n pieptul slut // e-aproape lună pe streșini țip-o buhă / uitatul l-am desprins din calendar / mai cântă chopin... în depărtare-i murmur / din timpul prins cu fundă în amar”. Aceasta este lumea poetei în care s-a instalat, participant și co-creator, organizând *nimicul*, dând valoare recunoscutibilă Cuvântului ziditor, Logosul său întemeietor.

În interiorul acestei lumi și în relațiile inefabile cu iluziile, cu aspirațiile, cu așteptările și idealurile sale, vizând, poate, o transcendere,

poeta are voluptatea confesiunii, curiozitatea de a se investiga, urcând și coborând munții interiori, depășind bariere, limite, obstacole care o împiedică în urcușul său către autorevelația sinelui. *Sunt ce nu sunt*, descoperă ea uimită, asociindu-și trăirile, pentru concretizare și inteligibilitate, cu intemperiiile lumii pentru a sugera armonia și dizarmonia dintre micro- și macrounivers: „Sunt viscolul durerii fără rană / și zbuciumul luminii din adânc, / Sunt umbra care mă împarte astăzi / între iubiri de fum și ochiul stâng. //

Sunt geana lacrimii ce m-a aprins, / Eterul toamnei care mă inspiră, / Cuvântul ce mi-e pururi interzis / și alveola care mă respiră. // Sunt ce n-am fost și ce nu voi fi încă. / Între oglinzi mai năruie câte-un zbor, / Sunt dor să mușc din timp și pasăre înfrântă, / Sunt ce nu sunt și ce nu știu să mor. // *Sunt doar un punct stingher într-un poem, / Seif de suflet e virgula de mâine, / Sunt timpul care trece. Și-s boem / de cred că lumea se rotește... după mine*”.

Identitatea afectivă și cognitivă se relevă în absolut, în relație cu cuvântul care revelează și o autorevelează: „Eu port în suflet tot ce am pierdut.(...) // Eu port în suflet doar ce simt că am. (...) // Eu port în suflet un jilț de adevăr. / Îmi pun în el, cuvintele, de seară. / Și de gresesc, mă-nclin până la cer / Și de la capăt urc, c-

o lacrimă amară”. Ca-ntr-o ramă revelatorie, un insolit *mise en abyme*, prima strofă – „Eu port în suflet inimi de cuvinte, / Rime căzute demult din calendar / Și nu mi-e teamă de litere mai albe / Și nici de ritmuri uitate-n buzunar!”, se reia în final, conținutul poeziei relevând semnificativ tot ceea ce „(eu) port în suflet”.

Cuvintele purtătoare de sens și de conotații nu rămân niciodată indiferente. Universul pe care l-a creat o creează și o poartă pe undele rândurilor constituite în versuri în care se psihografiază: „mă prefac printre rânduri cum scriu o poveste...” Poeta ordonează haosul, simte dureros cum „Dumnezeu m-a uitat pe o creangă de lut” și are puterea să dicteze categoriilor apriorice de spațiu și timp cum să funcționeze: „... trecutul să-l arunc dup-un nor / să nu-mi știu începutul iarba crească-n cărare / ape toate să curgă dinspre ieri spre izvor”. Ea are sinceritatea de a recunoaște: „nu știu a scrie versuri” (versuri nu, dar poezie, da!), precum și orgoliul modestiei de a se autodevoala în indeterminări metafizice, inefabile: „...și-s doar om printre ierburi / nu poet și nici sfânt”. E mult, e puțin?...

Când are conștiința dualității ființei, Ileana Popescu Bâldea își adresează, în patetice invocații retorice, în exclamații tulburătoare ce o apropie de acel elegiac *Lasă-mi, toamnă, pomii verzi!*... al Anei Blandiana, apostrofări menite a o readuce în concretul incert, totuși, al trăirii: „Ți-e teamă, inimă! Nu plânge pe stradă! / îți dau aripa mea, încă poți să mai zbori / și uită de lume, oricum, viața-i scurtă; / mai stai înc-o toamnă, tu nu știi să mori! // Ți-e teamă, inimă! Nu plânge, te rog!”

Nu lipsesc din acest volum nici meditațiile asupra timpului, asupra vieții și morții, în aceeași notă confesivă care o leagă pe Ileana Popescu Bâldea de tot ceea ce, prin cunoaștere și intuiție, o integrează în *lumea cea aievea* și îi permite, totodată, transcenderea. Ea înregistrează înfiorat *caruselul lumii, roata vieții* care-i smulg un *țipăt* expresionist ca-n reprezentarea lui E. Munch. Există sentimentul unei copleșitoare singurătăți. Nu este atât o *singurătate de cetate*, care o izolează de semenii, ci o *solitudine cosmică*, aceea prin care conștientizează unicitatea destinului și singurătatea ei în destin.

Pe „aceeași scenă”, „se întâmplă mereu”, consemnează poeta, atinsă de un sentiment copleșitor al zădărniceii, un alt „capitol inutil în lume”,

un timp care vine, altul care pleacă, „plângând despre noi”. Imaginându-se pe roata timpului, Ileana Popescu Bâldea are intuiția identității, pe verticala aspirației, dintre cer și pământ: „Da! Moleculele trupului, dureros de-amețite, / numărând, încă, în poemele mele, / stele pe cer și stâlpii de telegraf”, dar simte, simultan, dificultatea de a cuprinde în imaterialitatea cuvântului, nemarginile unei gândiri ce trece de puterea de a înțelege miracolul. *Țipând a roată*, ea înregistrează imagini și sentimente concretizate în trăiri inefabile: „Soarele drept și-o frântură de cer alb ce se mută, / zvâcnetul ei lovind în geam desene hilare, / hainele strâmte ale cuvântului ce-mi împrumută / ziua de ieri țipând a roată-n fiecare. // Timpul foșnind, agresat de-o materie care trece, / lumina flămândă care-ar vrea să fie copac...”

Notele de pastel surprind, în *Noiembrie*, de exemplu, în acuarela imaginilor semnificative, paralelismul dintre vârstele naturii, revelate în rotația anotimpurilor, și vârstele interioare ale omului: „Era noiembrie. Mă-nghenuncheau cuvinte... (...) // Era noiembrie. Ce veștedă rugină! / Ninge pe frunze cu sufletul meu greu. / Păsări cărunte, bolnave de lumină, / Se năruiau, țipând a curcubeu...”

Ultimul anotimp pe care-l desenează poeta într-un cumul de haiku-uri, revelează avaturile eului în complexitatea relațiilor metafizice. Verbele întemeietoare sunt: *a vorbi, a privi, a clipi, a culege, a simți, a întreba*, paralel cu *a (se) pierde, a atinge*, care pun eul în ipostaze diferite, situându-l între contemplație și participare directă la spectacolul etern al lumii. Concluzia include tragismul conștientizat al condiției umane, implicit al sinelui: „*Mai am / un singur / anotimp!*”

Afară, în lume, și *înăuntru*, în sine, poeta Ileana Popescu Bâldea pendulează mereu între un real acceptat și un imaginar idealizat, așteptat pentru a-i da sentimentul plinar al victoriei asupra timpului nerăbdător și neiertător. Ca un insolit Cerber, pe această linie de demarcație, ea triază gânduri și gândiri, sentimente, trăiri, le trece prin focul sacru al inspirației pentru a le da drept de trecere din increatul palpabil în creatul impalpabil... Atunci, cititorul poate întâlni el însuși *ziua care-i trece prin minte* și, în acest transfer al semnificațiilor, să se transforme în co-participant la creație.

Aureliu Goci

ELIZA ROHA – UNIVERSUL SOCIAL ȘI ROMANUL DE SOCIETATE

D-na Eliza Roha este unul dintre romancierii performanți și dominanți ai perioadei de început de mileniu, dar aprecierea, parțială, camuflează un veritabil scriitor total: poet, dramaturg, eseist, memorialist, critic de interpretare, autor de proză scurtă și literatură pentru copii.

Și chiar dacă rămânem în domeniul strict al romanului, prin spiritul experimental, inovativ, autoarea etalează aproape întreaga tipologie a genului proteic: realism, analiză psihologică și psihanaliză, fantastic, magic și paranormal.

Disponibilitățile literare ale d-nei Eliza Roha rămân impresiionante și orice nouă apariție editorială sub marca sa se arată surprinzătoare ca realizare estetică, susținând însă aceeași temă identitară privind ”seismograful intuiției feminine”.

A debutat târziu iar cariera narativă s-a concentrat, numai în câteva decenii, într-o bibliografie coalescentă prin amplitudinea viziunii sociale, prin mobilitatea mediilor de referință și profunzimea analizei psihologice.

Spiritul dinamic, născocitor și ingeniozitatea vocației de povestitor, care se metamorfozează continuu, rămân dominantă specifică și amprenta identitară rezolutivă a unui talent narativ ramificat și eflorescent.

Subsemnatul, care am scris în urmă cu câțiva ani o micromonografie dedicată operei d-nei Eliza Roha, îmi dau seama că demersul meu a rămas incomplet și cu fiecare nouă apariție a autoarei cartea își pierde aplicația, în afara diverselor și imprevizibilelor metamorfoze expresive prin care trece discursul auctorial.

Dacă există o evoluție interioară, atunci amplitudinile trebuie precizate astfel: de la o expansiune polivalentă, la o concentrare monovalentă.

Mobilitatea formulelor narrative și o anumită eleganță stilistică, obținută cu timpul, definesc opera autoarei – da, se poate vorbi despre o operă! – elaborată în întregime la maturitate.

Romanul începe la modul clasic, cu marcarea locului acțiunii, aici cu descrierea blocului și a împrejurimilor, a grădinii care înconjoară edificiul cu perspective microscopice și animiste în lumea florilor și necuvântătoarelor. Autoarea își comentează propriul comentariu, face diverse speculații sapiențiale într-un discurs autoironic, familiar și sarcastic, pe cinci pagini în care vorbește de geneza omului, istoria omenirii și problemele de zi cu zi ale unui cuplu, Puiu și Daniela, doi tineri ingineri căsătoriți de mai bine de opt ani, fără copii.

Așa cum, anterior, a trecut de la romanul analitic și introspectiv, la creația fantastică, cu *Eclipsa* autoarea performează saltul de la romanul social – a scris o amplă cronică a Bucureștilor marginali – la romanul de societate, nu lipsit de mondenități, intrigă și vanități în afirmarea în ierarhiile epocii.

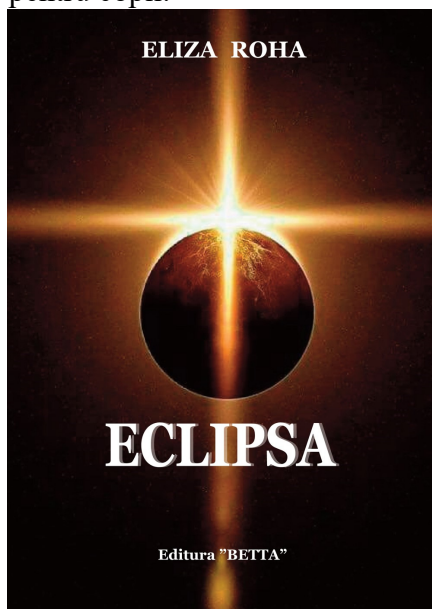
Spiritul eseistic cumulează succesive intervenții de diverse problematice, în formula personalizată a sintezei de conștiință, adică *Mozaicul* de care a vorbit într-un volum anterior. În același timp, discursul narativ devenind mai abstract – de pildă, definind un caracter îl raportează la ideea de feminitate – și, paradoxal,

poveștile devin mai pitorești și concentrate prin diverse zicători și proverbe.

La urma urmei, ce poate să însemne un ”roman de societate”?

Bineînțeles, înainte de toate, presupune o restrângere de univers social, dar privilegiind o comunitate mai complexă într-o perioadă cristalizată cronologic. Deci, epoca noastră începe după Revoluție și continuă până azi, în care s-a cristalizat un tip de societate ce implică viață socială și profesională de care se leagă viața personală. Ca atare, romanul de societate presupune căsătorii și divorțuri, amoruri ilegale și cupluri perfecte în care, fiecare partener își păstrează distincțiile și își falsifică istoriile personale.

Personajele, de diverse vârste și categorii sociale, se exprimă într-o limbă aleasă, nu neapărat erudită, dar ferindu-se atât de un limbaj populist, cât și de o falsă erudiție, erudiție care

nu-i caracterizează. Iată un aparent dialog, dar, în fond, vorbește un singur personaj: ”- Domnișoară Daniela, în ființa, în persoana dumneavoastră clocotește o sevă! Divină (...). Soarele, marele luminător, intră în umbra unei planete, mai mică, neputincioasă, întunecată, dar uite că reușește, pentru un timp limitat, e adevărat, să-l umilească, să-l țină în umbră, chiar dacă alte planete au de suferit sau aproape. Fauna, flora, fenomenele naturii intră în panică. Lumina, căldura par să fie claustrate dincolo de discul întunecat. Și, deodată, lumina izbucnește! Prima apariție, atât de scurtă încât privirea omenească nu o poate sesiza, este în forma adunării celor patru puncte cardinale. O cruce. (...) M-a fericit, nu știu de ce, discuția cu dumneavoastră, domnișoară (...). Poate sunteți prea tânără ca să înțelegeți, deh, limitele tiparului în care ne încadrăm aici, pe pământ. Cu cât scade vigoarea biologică, cu atât lasă loc celei spirituale. Cândva, îmi veți da dreptate. M-am regăsit în replicile, uneori tăioase, cu care m-ați onorat. Vă mulțumesc. Am senzația că am scăpat de o veche povară... În ceea ce mă privește, sunt lămurit și eliberat. Eu, ființa pământeană, nu am luat viața în piept, nu m-am sacrificat, ci doar m-am strecurat. Am făcut un transfer de crez. Am cântat în minte. Aici am greșit, nu am respectat valoarea forței materiale, la paritate cu cea spirituală, nu am ținut piept tăvălugului, ca dumneavoastră. Cum se zice, nu m-am lăsat provocat, am ocolit pietroaiele din drum. De aceea... dar nu mai are importanță. E prea târziu... și ora înaintată. Domnișoară, m-am liniștit.

Paul de Nissa rămase câteva clipe gânditor.

- Știți ce sunteți?

Daniela ridică din umeri.

- O eclipsă în desfășurare lentă, intimidată pentru moment. Nu lăsați de izbeliște spiritul creației dumneavoastră. E păcat de Dumnezeu. Veți fi pedepsită...”

După ce a finalizat o vastă cronică a periferiei Bucureștilor (*Fata din pomul cu mere*) – un oraș mare, format din mici orașe, mahalale și cartiere – d-na Eliza Roha s-a dedicat inovației, experimentând posibilitățile caleidoscopice ale genului proteic (*Mozaic*), ca acum să revină la romanul social, aplicat, nici vieții proletare, nici orizontului țărănesc, ci clasei mijlocii, acelei intelectualități sănătoase care a supraviețuit tuturor încercărilor istoriei și regimurilor politice,

care s-a succedat în perioada modernă, de la mijlocul secolului al XIX-lea (perioada ”Carol I”), până la începutul mileniului al III-lea.

Universul narativ imaginat de d-na Eliza Roha ofertează o adevărată panoramă a mediilor sociale care au supraviețuit, s-au adaptat și s-au schimbat de-a lungul timpului, excelând în distribuția personajelor și în aspectarea simultană a unei largi și diverse tipologii sociale, respectând intuiția bătrânului cronicar a ”omului sub vremi”.

Carierea narativă a autoarei a suferit o cotitură după romanul *Mozaic*, o sinteză a creației, după ce a trecut și proba inovației și experimentului, reîntorcându-se la clasa de mijloc, cel mai sensibil barometru social, la categoria socială a intelectualității alcătuită din personalități modeste care, sub aparența neimplicării, fac istoria – dacă nu le este impusă – numai în măsura în care o înțeleg.

Așa numita ”intuiție feminină” se exprimă în cazul d-nei Eliza Roha ca obiectivare a universului imaginar și identificarea diverselor probleme succesive care solicită săptămână de săptămână și lună de lună societatea românească.

Nu numai că este un seismograf ultrasensibil, dar autoarea deține și o excepțională și graduală forță narativă de a concentra rezoluția de reprezentativitate specifică a societății românești. Totul e firesc și logic și orice fel de cititor descoperă un personaj, o notă specială, o nuanță morală, cu care să se identifice.

După perioadă de experimente de la începutul carierei profesioniste, dedicându-se exclusiv romanului, autoarea și-a recuperat ritmul genetic al aparițiilor cadentate. Și trebuie adăugat că, în bibliografia sa impresionantă, toate cărțile respectă cu fidelitate standardele înalte de etică și deontologie scriitoricească.

Adeptă statornică a tradiției romanului, nu de puține ori s-a lăsat tentată de noutățile și experimentele genului popular, cel mai spectaculos în tiraje și cel mai citit, fără să facă nici cele mai neînsemnate concesii formulelor acaparatoare, de succes facil. A știut să evite atât succesul facil, concesie făcută cititorului simplu, dar și elaborările complicate, erudite, cu mare trece-re la o anumită critică intelectualistă.

O prozatoare excepțională, cu un discurs firesc, cursiv, obiectiv și inventivitate situațională și tipologică, care nu spune simple povești, ci creează un întreg univers de referință, cu istoria, logica și morala lui, un adevărat inventator de lumi imaginare care se adaugă firesc lumii reale.

Marian Odangiu

LIRISM ȘI EXTENSIE EPICĂ

Miza sapiențială a poeziei lui Ion Șerban Drincea își trage sevele, în egală măsură, din experiența de viață a autorului ajuns la o vârstă solară (n. 1942), din îndelungata sa carieră de ziarist, începută prin anii '60 în atmosfera elanului național al construirii hidrocentralei de la Porțile de Fier, din editarea și coordonarea, după 1990, a două publicații, a unui cotidian și a unei reviste de cultură, din ambianta literară a formării sale - dominată, aceasta, de prezența emblematică a lui Nichita Stănescu, dar și de coagularea "grupului de la Turnu Severin" din care făceau parte scriitori remarcabili precum Vale-riu Armeanu, Nicolae Calomfirescu, Ionel Viorel, Ileana Roman, Victor Rusu și Marius Tupan - și, nu mai puțin, din vocația, șlefuită în timp, de a sesiza / exprima esențialul, de a rosti, în puține cuvinte, lucruri importante, de a așeza în sintagme și imagini dense conexiuni și adevăruri la care doar poezii au șansa de a avea acces, de a le percepe și de a le descifra. De la amplul poem de debut, *Poarta luminilor*, publicat în 1971, la versurile din *Alfabetocrația gândului* (2014), trecând printr-o sumedenie de cărți de publicistică, trei la număr, și două romane (*Adevărul pământului*, 1981, și *Chemarea destinului*, 1997), până la urmă, această vocație s-a cristalizat consistent într-o carte de panseuri, *Zic și eu*, apărută în 2017, și se exprimă, în continuare, în / prin prezența efervescentă a poetului pe rețelele de socializare. Inevitabil, ea e manifestă și în recentul volum intitulat sugestiv *Umbra pașilor**, luând forma unor texte minimaliste: "Iubirea este ca un ROGVAIV / numai sufletul / deștelenit de chemări / își alege culoarea / după intensitatea / luminii primite" (*Forța luminii*), "Dacă neîmplinirile tale / sunt desăvârșite / de urmași / ești un om împlinit" (*Dacă*), "Copiii plâng / pentru a se ușura / de clocotul jocurilor / adunate în ei" (*Plânsul copiilor*), "Sper să îmi bată inima / chiar și atunci / când aripile păsărilor / mi-o sângerează / cu zborul lor" (*Optimism*), ori a unor sentențe disipate în poeme mai ample, fie ca pretexte ce declanșează și / sau susțin discursul liric: "Iubesc lumina / pentru că m-am născut în lumină" (*Nașterea unei*

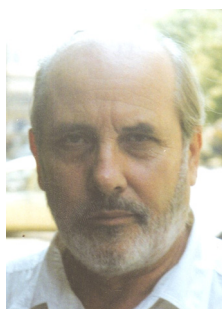
stele), "Cu cât iubești viața / durerea crește" (*Echilibrul vieții*), "Poemele se nasc din întâmplări / fie bucurii, fie lacrimi" (*Poem fără sfârșit*), "viața are drumurile ei / și trebuie străbătute / lăsându-ne umbrele la intersecții" (*Dă-mi mâna*), fie ca finaluri ce (se) impun în manieră concludivă, cu puternice accente moraliste: "Hristos a luminat cerul / arătând cărările / cu semnul nemuririi" (*Așteptare*), "nu poți cere / ce este greu să dai", (*Pe cont propriu*), "totul este deșertăciune / când drumul vieții / adună întuneric" (*La spital*).

În mare, poemele de acum reiterează, așadar, matricea stilistică a plachetei din 2014, fiind redutabile prin directitudine, sinceritate, firesc și autenticitate. Sub impulsul unui simbol tutelar: *echinoxul* - ca puncte ce divide, simbolic, în părți egale *ziua și noaptea, lumina și întunericul, starea de veghe și somnul, realitatea și visul, pământul și cerul*, poetul parcurge un itinerar ce debutează cu *nașterea* - "M-am născut într-o luni / din secolul trecut / când soarele se pregătea / răvășindu-și razele / să mai coboare o treaptă

/ lăsând nopții ușa deschisă / să împartă cerul în două / cu ziua următoare / cerându-și egalitatea / în viața timpului" (*Înainte de echinox*) - continuă cu aventura existențială tradusă ca aventură spre sinele profund - "Am sosit și aici / am sosit la poarta / ultimului sfert de secol / din viața mea / este o poartă imensă / masivă cu șaptezeci și cinci de creștături / adâncite în lemnul ei / acum stau / stau pe scaunul de lângă poartă / parcă este cel din fața curții / copilăriei mele // aștept / nu știu ce se află dincolo de poartă / aflu mâine / când va fi deschisă / sub zodia echinocțiului" (*Am sosit*) - și se desăvârșește în cercul celor mai bine de șapte decenii de existență, prin sentimentul câștigat al echilibrului și al înțelepciunii asumate: "Casa mea este înconjurată / de păsări / Dumnezeu a știut ce vreau / a știut / și mi-a dat zborul lor // mă închin la aripile păsărilor / zburând alături de ele" (*Casa mea*). De aici, impresia de atitudine blajină a poetului, al cărui ton oscilează între exprimarea familială, narativă, ca într-o poveste, ghidușă uneori, spusă, în maniera lui Marin Sorescu, cu o seriozitate nedisimulată (*Fântâna învălătată, O poveste, Ca în vise, Fântâna lui Panait, La rând, Mereu în zbor, Fără tați, Călare pe minciună*) și cea sobră, încărcată de volute metaforice: "Lacrimile sunt stele / în vibrația sângelui rotit / sunt stele din bătăile inimii / adunate în irisul ochilor / pentru a le trimite cerului / în numele noilor născuți" (*Daruri*).

Substanțial autobiografică, polarizată între concentrarea lirică și extensia epică și propunând, pas cu pas, un seducător transfer de energie vitală, poezia lui Ion Șerban Drincea confirmă aspirația sa de a fi un *pământean pe teritoriul cerului*.

Ion Haineș

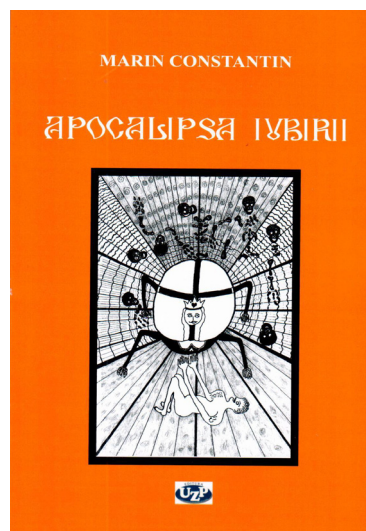
CREDINȚA ÎN IUBIRE ESTE ABSOLUTĂ

Cel mai recent volum de versuri al lui Marin Constantin, **Apocalipsa iubirii**, Editura UZP, 2019, este, într-un fel, o continuare firească a celorlalte, a unei activități poetice de o mare bogăție și diversitate, prin care s-a impus ca o valoare autentică și originală a poeziei române contemporane. (**Mierea pământului**, 1976, **Când cerne blând lumina**, 1979, **Proprietarul de singurătate**, 2002, **Treisute-treizecișitreitristihuri**, 2012, **Sonete 111 Senecte**, 2013, **Îngândureri**, 2015, **Mirungeri**, 2016, **Mierea pământului, fierea cuvântului**, 2017.).

Titlul inspirat al actualului volum, de sorginte biblică, este o mărturisire de credință a "robului nevrednic", care, cu smerenie, închină "umila carte" "iubirii în credință, credinței în iubire". "Apocalipsa" nu înseamnă sfârșitul iubirii, ci, dimpotrivă, permanența ei. Masca smereniei nu-l prinde, pentru că poetul e, de fapt, un răzvrătit, care recunoaște că "Smerita-mi spovedanie-i dovada / Putinței și nevredniciei mele. / Deși doream să fie rugă de iertare / Ea se așază în barbar canon". El se adresează "cucernicului duhovnic" cu rugămintea de a deschide cartea, recunoscând: "Ce-a fost de zămislit, am zămislit / Dar și ruine am lăsat în urmă". El e conștient că "Dumnezeu nu tuturor se-arată", dar pentru aceasta nu e vinovat. (**Deschide-mi cartea! Nu-ndrăznesc**).

Adresându-se femeii iubite, poetul o roagă să deschidă "Iluminarea ochiului lăuntric / Spre a percepe, înșine, mai clar / Apocalipsa vie a iubirii". (**E vremea ta, femeie, să deschizi**).

Poemele sunt **Falssonete**, care amintesc de **Sonete 111 Senecte**, 2013, prin care cultivă forma fixă a poeziei, o rigoare literară autoimpusă, semn al maturității creatoare. Atâta timp cât bărbatul și femeia vor rămâne "trup și suflet UNUL", "Atâta timp cât dragostea lucrează / În curăție și spășită rugă", vor fi alungate toate urgiile și amenințările. Acolo unde e iubire, "viața-nvinge veșnicia morții". (**Nu-ți fie teamă, vor veni furtuni!**). Misterioasa femeie brună, care aduce "acestei lumi lumina / Ca pe-o apocalipsă a iubirii", are ochi ciudați, meniți frumuseții. (**Misterioasa mea femeie brună**). Credința în iubire e absolută. Poetul traduce în versuri versetul biblic: "Unde dragoste nu e, nimic nu e": "Că unde nu e dragoste, nu-i viață... / Că viața, veșnic. din iubire vine". (**Potiru-mpărătesc al sfintei taine**).

Orgoliul poetului de a nu semăna cu nimeni, de a nu-și deveni egalul său, dorința de a crea cântece noi, îl fac să accepte suferința și zbaterea, chiar moartea, de-ar fi! (**Dacă juri că iubire îmi porți**). Fiecare zi este pentru el o sărbătoare, de aceea, el binecuvântează clipa, de care se agață cu disperare. Viața este minunată și în fața ei se închină cu evlavie. (**Încă o zi? O sărbătoare încă**). Poetul face elogiul Vieții, care învinge moartea. "Din viață, Viața, viața-nvie" De aceea, el mulțumește lui Dumnezeu și-l roagă să-i lumineze "Cărarea zilei ce-o mai am de dus!" (**Atât de vie plânge la-nviere**). Atâta timp cât și-n noi rodesc "Iubirea și Cuvântul ziditor", profeții mincinoși care vestesc sfârșitul lumii nu vor găsi ascultare. Poetul se roagă femeii iubite să--i alunge gândul de moarte, să se bucure de căldura dragostei, să creadă că mai e tânăr, să simtă liber "viforul patimei". (**Alungă-mi gândul de moarte, împrăștie-l**).

Obsedat de ideea unor păcate virtuale, el iese în piața centrală strigând: "lapidați-mă!? Dar luați-mi din spatele demn / Cocoașa greșelilor ce nu le-am comis". Gestul său e ca un autoblestem, ca o auto-flagelare, dusă până la limitele suferinței: "Biciuți-mă! voi urla. Chinuți-mă! / De viu jupuiți-mă și sărați-mă... Zdrobiți-mi mândria și oasele / Scuipați-mă-n ochii albaștri și dârji!" (**Voi ieși, într-o zi, în piața centrală**). El se roagă divinității de a opri "Apocalipsa veche / și dă-ne revelația iubirii tale!", cere iertare pentru greșelile strămoșilor, pentru păcatul nostru, pentru blestemul sângelui care ne-a fost dat de a ne îndrăgosti de "trupul de diavol pervertit" al femeii. (**De trupul meu de carne răncedă mi-e silă**). Îndrăgostitul are cuvinte delicate la adresa femeii, purității ei, dar se consideră nedemn de mângâieri și de dezmierdări, de vreme ce palmele sale "sunt aspre, de zgură / De rugă și de miriști țepoase", de vreme ce limba sa "de vorbe,-i impură... / Duhnește a votcă și fiere", de vreme ce sufletul său "e o rană de ură... / De chin, de venin, de declin". (**Pielea de piersică proaspătă, pură**).

Sentimentul față de moarte care "băjbâie prin mine, / scotocește / și-ncă nu-și găsește loc de veci", este unul cinic, de dispreț, de batjocură, de rânjet, de joc "de-a baba oarba". De fapt, viața și moartea sunt un blestem. ("Cum și viața m-a batjocorit"). Poetul nu se teme de moarte, ci de sine însuși: "Cerl mai mult de mine m-am temut". (**Moartea băjbâie prin mine, scotocește**). Îngerul verde, îngerul de azur, îngerii de toate culorile refuză solia de a duce vești de moarte, doar unul, îngerul negru, nechemat, e dispus să o facă, dar Dumnezeu îi refuză ruga și, din iubire, îi pedepsește pe toți să aibă aceeași culoare. (**Apocalipsa iubirii**).

Cu o sensibilitate acută, poetul aude "topindu-se, lumina lumii... / Curgând mierie, ca o ceață vagă / Sau ca o pâclă moale-acoperind / Pustiul dintre noi și timpul veșnic". El aude "cum carnea mea, impură, se topește / Și-n sfânta întrupare se întrupă". El percepe grav "apocalipsa / Iubirii ce ne-a transformat în ură". Dar, sub mâna lui Dumnezeu, remodelarea păcatelor e blândă și îndemnul poetului e de încurajare: "Nu disperați, abia e începutul / Sfârșitului din care vom renaște". (**Aud, topindu-e, lumina lumii...**).

Poetul care și-a risipit viața "prin bărăganul lumii", dar care a trăit cu patimă, nu regretă nimic din trecutul său, nu are "târzii melancoliei", convins că "crucea păcatelor ne-o ducem singuri". (**De parcă mi-aș fi dat, de-a dușca, viața!**).

Femeii care, "tiptil-tiptil", se-ndepărtează de el, afundându-se în "mocirlite vicii", îi amintește "cântotdeauna, viața / Păstrează, larg deschisă, ușa mântuirii". (**Tiptil-tiptil te-ndepărtezi de mine**).

Nedemn de iubirea femeii, pe care o venerază, poetul îngnunchiază la picioarele ei, așteptând "Mângâierea, liniștea, alinarea, tăcerea..." (**Îngenunchi la picioarele tale, femeie**).

Poetul invocă divinitatea de a ierta îngerul său păzitor, de a-l scuti de "condamnarea nedreaptă", pentru că el "tâlhar nu a fost, nici bețiv / Și, mai grav, nici ibovnic n-a fost". El se roagă să-l mântuie și să-l facă OM, punând, astfel, un semn de egalitate între cele două planuri.

Într-o altă invocare, către mama sa, el se plânge că l-au năpădit ciulinii "Otrava lor sorbind-o prea devreme..." "și mi-e frig / În toiul lui Cuptor din Bărăganul sterp", având milă de "cântecul plăpând / A cărui arșiță, cu ce s-o sting, nu am". Poetul simte în el o transformare benefică: "Un grind de trestii gânditoare am ajuns / Din care, plaiuru-plaiuri, se tot rup" : "M-au năpădit ciulinii, mamă, dar mi-e bine / De când din mine -n altul m-am mutat". (**M-au năpădit ciulinii, mamă și mi-e teamă**).

Uneori, poetul se confundă cu Iisus și avertizează: "Veți vedea: va veni, va veni / Dumnezeu să mă ia de pe cruce! / Și viu, vă vesti-voi minuni / Ce, sigur, vor fi să se-ntâmpale". (**Veți vedea: va veni, va veni**). Conștient că ne naștem muritori, poetul laudă viața, viața minunată, pe care "cu gura larg deschisă", o absoarbe, neacceptând efemeritatea ei: "Abia născut, spre moarte mă îndrept / Și-atâta viață, de trăit, mai am". (**Abia născut, spre moarte mă îndrept**).

Poetul Marin Constantin este și un pictor talentat, atipic, dăruit de Dumnezeu cu har, (pseudonimul C. Fierbințeanu), care, într-o manieră foarte modernă, ilustrează versurile sale cu desene inspirate, ce trimit la Dali și Picasso. Linia desenelor are o mare finețe, sugerând stări dramatice sau umoristice. Într-o manieră asemănătoare, graficiana Claudia Cătălina Culda, debutantă, completează în mod fericit desenele, într-o perfectă armonie cu poetul și graficianul Marin Constantin.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Constantin Pădureanu, Mircea Pospai, Mihaela Albu, Iolanda Mănescu, Nicolae Pârvulescu, George Popescu și Nicolae Marinescu

Ion C. Ștefan

O ANTOLOGIE LITERARĂ REUȘITĂ

Iată o carte care depășește tiparele prozei contemporane! Doamna Otilia ZAHARIA, autoarea volumului *Mozaic structural*, este profesoară de latină, la un liceu bucureștean, are lecturi umaniste bogate, trăiește într-un mediu de artiști: pictori, scriitori, actori, muzicieni; este autoarea unor volume de versuri și proză ca: *Exil interior*, *Ineditele destine*, *Recviem pentru Euridice*, *Cursa vieții*, *Amurg medieval*, *Anotimpurile sentimentelor* – publicate, de-a lungul a peste zece ani, la Editura Arefeana.

Ar fi trebuit să fie demult recunoscută, în rândurile autorilor români contemporani, ca una dintre cele mai apreciate ofertante de frumos artistic.

Dar structura ei sufletească de-o rară delicatețe, sensibilitatea excesivă și, mai ales, modestia manifestată, urmându-și cu abnegație doar împlinirea menirii sale de profesoară cu har, continuă încă s-o mențină într-o semi-umbră crepusculară,

nelăsându-ne să depistăm, decât din când în când, șuvoaiele razelor de inspirație, care au determinat-o abia acum să-și adune, într-un fel de antologie de autor, unele schițe, povestiri, nuvele și chiar un micro-roman, pe care mi l-a propus spre tipărire, tot la Editura Arefeana.

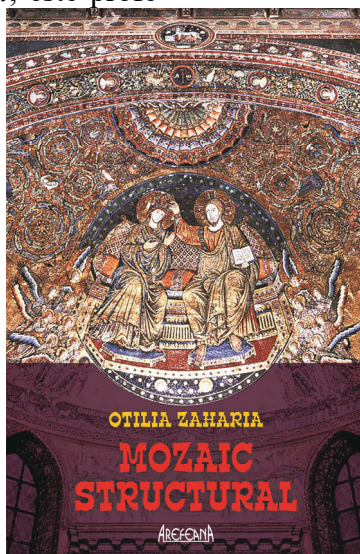
O cunosc încă din tinerețe și o admir pentru cultura ei bogată, pentru sensibilitatea aparte și dăruirea generoasă către cititori, de aceea m-au surprins intervalele rare de manifestare a activității publicistice.

Mă uimește că este atât de inspirată și așa de nepăsătoare de sine; cu talentul și calitățile pe care le are ar fi trebuit să fie mai departe decât poziția pe care o ocupă acum.

Chiar titlul *Mozaic structural* mi se pare o simbolizare și îndepărtare de sine (cea adevărată), parțial misterios, în încercarea de-a se dezvălui. Într-o tendință târzie de-a aduna în acest volum texte scrise în perioade diferite, ca un fel de testament moral, pentru fiica și nepotul său: Iată cine sunt! Poate că e timpul să mă recunoașteți!

Dar noi toți vrem să te cunoaștem mai bine și mai deplin, doamnă a scrisului românesc, Otilia Zaharia, despre care vom mai auzi cu multă bucurie.

Vă îndemn să-i citiți cărțile și v-o recomand cu toată sinceritatea, cu speranța că o veți prețui la fel ca mine.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Emil Boroghină, Florea Firan, Constantin Pădureanu, Adrian Sângeorzan, Carmen Firan, Mircea Pospai și Gabriel Coșoveanu

Mircea Paspai

O SĂRBĂTORIRE ÎNCĂRCATĂ DE EMOȚII

Există, în viața fiecăruia dintre noi, fel și fel de întâmplări, de care suntem marcați în mod diferit, de la o vârstă la alta. Sunt întâmplările tineretii, trecute ca un fulger prin viața noastră, cel mai adesea nebăgate în seamă, pentru că, gândim atunci, avem toată viața înaintea. Sunt întâmplările de maturitate, care, adesea, ne rânduiesc rosturile, și, încet-încet, ne conștientizează asupra responsabilităților vieții. Și există întâmplările din etapa care se numește vârsta a treia, altfel privite și petrecute parcă într-un ritm încetinit, mult mai așezate și mult mai bogate în încărcătura lor de semnificații.

Mă gândeam la asemenea lucruri în unele dintre zilele acestei toamne ca o prelungire de vară, când am participat la mai multe evenimente culturale craiovene, de la aniversări și lansări de cărți până la conferințe și simpozioane. Între acestea însă am fost marcat de aniversarea celor 80 de ani ai profesorului, criticului, istoricului literar și scriitorului Marian Barbu, manifestare pe care am avut bucuria de a o modesta și, în această postură, am avut tot timpul atenția trează și am putut observa tot ceea ce s-a petrecut într-o sală arhiplină, încărcată deopotrivă de sentimente ale prețuirii și de emoție.

Profesorul Marian Barbu a împlinit 80 de ani, vârstă pe care nu îți vine s-o crezi, după ritmul de muncă și succesiunea aparițiilor editoriale.

Ziua aceea, din sala „Dinu C. Giurescu” a Bibliotecii „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, este memorabilă pentru sărbătorit, dar, în egală măsură, pentru familia sa, pentru prieteni, pentru foști elevi și pentru cititorii cărților sale. Am să scriu mai jos despre semnificațiile aceste sărbătoriri, dar, mai întâi, să ne reamintim câteva dintre datele biografiei domnului Marian Barbu.

S-a născut pe 29 septembrie 1939, în satul Milești, din comuna Șimnicu de Sus, nu departe de Craiova și, ținem să remarcăm, în apropierea locului unde s-a născut Alexandru Macedonski. Fiu al agricultorilor Elena și Constantin Barbu, copilul Marian și-a petrecut copilăria pe ulițele satului, în „Răscruciul lui Cofăcă” (am fost cândva și am văzut locurile acelea) sau, la vreo câțiva kilometri, în lunca și pe malul pârâului Amaradia. A urmat studiile primare și gimnaziale în localitatea natală, apoi a absolvit Liceul „Frații Buzești” din

Craiova și Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București. Era în perioada 1959-1964, când la catedrele universitare încă se mai aflau unele dintre marile personalități literare și culturale formate în perioada interbelică, iar acestea și-au pus puternic amprenta asupra studentului Marian Barbu, care se dovedise încă din acea vreme spirit iscoditor, doritor să învețe și doritor să își croiască o carieră demnă de un învățacel al acelor oameni.

A venit ca profesor în orașul primei sale tinereți, la liceul unde

învățase și unde și-a exercitat meseria de dascăl trei decenii și jumătate, din 1964 până în 1999. Doar o scurtă perioadă a lăsat catedra, între 1965 și 1971, când a activat ca ziarist la cotidianul „Înainte”. După 1990 a fost și redactor șef al revistei „Meridian”, între 1990-1992, precum și profesor la Universitatea „Mihai Viteazul” din Craiova.

Activitatea sa de profesor s-a îngemănat, de la începuturi, cu aceea de critic, istoric literar și scriitor. A debutat cu versuri în revista Argeș, în anul 1968, la recomandarea lui Ion Caraion și tot cu versuri și a făcut debutul editorial, respectiv cu ciclul *Septembrie, fată tătară*, în „Caietul debutanților”, din 1979, al Editurii Albatros. Prima carte de autor este studiul *Romanul de mistere în literatura română*, publicat în 1981. Primul roman va fi, în 1984, cel care poartă titlul *Orașul la ora amintirilor*, iar primul volum integral de poezie, *Provizii de soare*, avea să vadă lumina tiparului în anul 2004.

Prolificitatea a fost cuvântul de ordine în activitatea scriitorului Marian Barbu, demonstrând deopotrivă seriozitate, multă muncă, autoexigență și deschidere spre toate ungherele fenomenului literar. Dacă ar fi să înșirăm aici toate titlurile cărților și studiilor sale, întreg spațiul tipografic al acestui articol ar fi ocupat numai de respectivele titluri. Așa încât ne îngăduim să încercăm o oarecare sinteză. Numărul titlurilor de critică și istorie literară este, dacă am numărate bine, de 17, dar numărul cărților apărute este mult mai mare, pentru că, de exemplu, *Trăind printre cărți* are nouă volume, iar alte câteva sunt în două volume. Cărțile de proză sunt în număr de șapte, de la romanul *Orașul la ora amintirilor*, până la volumul memorialistic *În zigzag cu viața mea*. Una dintre cărți este de proză scurtă, iar una de povestiri pentru copii. Trecând la poezie am reținut nouă titluri, iar la toate cele spuse până acum se adaugă peste zece antologii și ediții critice, apoi prefețe, postfețe, scrieri didactice sau editări de cărți ziare și reviste.

Revenim la ziua aceea de 29 septembrie 2019, în sala Bibliotecii Aman, un prestigios lăcaș de cultură al urbei. Prima problemă apărută a fost aceea a organizatorilor, care s-au confruntat cu insuficiența locurilor din sală, ceea ce demonstra, din prima, prețuirea pe care personalitatea sărbătorită o avea și o are din partea foarte multor oameni ai Cetății Băniei. O a doua problemă a fost a moderatorului, pentru că m-am trezit că, la o listă de vorbitori pe care mi-i sugerase domnul profesor sau la care mă gândisem, s-au adăugat ad-hoc încă de două ori pe atâția, ceea

ce demonstra că oamenii veniseră nu doar spre a face un act de prezență ci și pentru că doreau să își exprime gândul față de profesorul lor, prietenul lor, mentorul lor sau scriitorul ale cărui cărți le citiseră. A treia dintre remarcile asupra acelei manifestări omagiale este aceea că oamenii care dorișeră să vorbească aveau și, cu adevărat, ceva de spus. Lucruri consistente, demne de exprimat și de auzit, dar care pentru moderator puneau problema unei grele gestionări a timpului pe care îl aveam la dispoziție, în mod rezonabil, pentru întreaga manifestare. Dar nu există nimic fără rezolvare și, cu îngăduință reciprocă, vorbitorii au spus ceea ce merita să fie cunoscut. Voi mai releva doar faptul că a fost o imensă bucurie reunirea întregii familii a scriitorului, altfel risipită în Europa și în America, iar cuvintele au fost încărcate de emoții, cu dificilă stăpânire a lacrimilor, de la soție, doamna Ileana Barbu, care de o viață este punctul de sprijin al profesorului și scriitorului, până la nepotul Thomas, născut, crescut și devenit major în America, dar rezonabil vorbitor de limbă română.

Trebuie să fac și eu mărturisirea că am moderat cu bucurie, dar și cu mari emoții, la această sărbătoare, pentru că, deși nu i-am fost elev, am avut eu însumi multe de învățat din nenumăratele convorbiri sau împrejurări de viață când m-am aflat în preajma profesorului.

80 de ani înseamnă o vârstă senectuții dar, în ziua de azi, nu mai înseamnă și una a bătrâneții. Iar scriitorul Marian Barbu sfidează cu o tenacitate și cu dârzenia care vine din Mileștii străbuni această vârstă, din moment ce doar în acest an i-au apărut trei cărți, una dintre o ele antologie în două volume, însumând aproape două mii de pagini. Și îmi amintesc că la aniversarea la 70 de ani profesorul îmi spunea că are o vârstă și că intenționează să o lase mai încet cu scrisul. Viața a demonstrat nu doar că n-a „lăsat-o mai încet”, ci că a intensificat incredibil ritmurile. Acum, la 80 de ani, n-a mai zis nimic despre intenția de a intensifica sau a reduce munca de creație. Experiența anterioară îmi spune însă că mulți ani de acum înainte vom citi noile sale cărți. Ceea ce se constituie și într-o urare, adresată din toată inima!

Rodica Pospai Păvălan

DIN AGENDA CULTURALĂ CRAIOVEANĂ

Sărbătoriri. În ultima decadă a lunii septembrie, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova a fost gazda a două evenimente cu conținut asemănător, de omagiere și prețuire a doi dintre intelectualii de marcă ai orașului, legați prin puternice fibre de această instituție: cercetătorul Stelian Cincă și scriitorul Marian Barbu, ambii împlinind frumoasă vârstă de 80 de ani.

Cercetătorul Stelian Cincă, mulți ani membru al colectivului bibliotecii, a fost sărbătorit, în ziua de 23 septembrie, printr-o emoționantă întâlnire cu oameni care l-au apreciat și îl apreciază. Manifestarea, moderată de criticul literar Tudor Nedelcea, fost, la rândul său, director al instituției, a constat în lansarea cărții intitulată „*Destin zbuciumat. Profesorul doctor Stelian Cincă la 80 ani*”, apărută la Editura Editgraph din Buzău și semnată de profesorul universitar Aurel Pentelescu. Cartea este o radiografie a vieții și activității domnului Stelian Cincă, relevând principalele etape de viață, inclusiv cu un bogat material fotografic și aspecte semnificative ale prezenței sale profesionale în mai multe instituții culturale și de cercetare ale Craiovei. Au vorbit despre carte sau despre activitatea sărbătoritului Marian Barbu, Petre Gigea-Gorun, Dan Lupescu, Mircea Pospai, Gabriela Rusu Păsărin.

Ziua de 29 septembrie a marcat sărbătorirea celor opt decenii de viață ale profesorului, scriitorului, criticului literar și ziaristului Marian Barbu. Intelectual cu multiple preocupări, domnul Marian Barbu este apreciat în egală măsură pentru activitatea de profesor (desfășurată aproape în exclusivitate la prestigiosul colegiu național „Frații Buzești”), pentru critica literară publicată în reviste și volume, precum și pentru prezența în librării, ca prozator și poet. În con-

textul sărbătoririi au fost expuse o parte a aparițiilor editoriale, prin intermediul unei expoziții organizată de Biblioteca Aman și, în prezența unui numeros public (colegi de breaslă, membri ai familiei, prieteni și, mai ales, foștii elevi care nu l-au uitat), au vorbit despre bogata sa activitate scriitori și ziariști (Tudor Nedelcea, Mircea Pospai, Dan Lupescu, Petre Gigea-Gorun, Nicolae Bălașa, Mihai Lisei), membri ai familiei (soția Ileana Barbu, copiii Simona și Bogdan Barbu, nepotul Thomas Stănilă), precum și mai mulți prieteni și foști colegi. Manifestarea s-a încheiat cu o sesiune de autografe.

Conferințe, simpozioane. Facultatea de Științe Sociale a Universității din Craiova a organizat, în zilele de 23-25 octombrie 2019, Conferința Națională intitulată „*Elitele și mecanismele puterii în spațiul românesc (secolele XV-XX)*”. Au participat cu comunicări reputați specialiști din mediul universitar, precum și cercetători din mediul academic și muzeal. Este de remarcat prezența a numeroși cercetători de la universitățile din Craiova, București, Arad, Iași, Suceava și Târgoviște, Arhivele Naționale București, institutele de cercetări „A. D. Xenopol” din Iași și „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova, muzee din Oltenia și din țară. Pe parcursul desfășurării conferinței s-a aflat la dispoziția publicului și expoziția documentară intitulată „*Ornamente și miniaturi în documente brâncovenești*”. Au avut loc și lansări de carte istorică, cu subiecte interesante.

În perioada 24-26 octombrie a avut loc cea de-a XII-a ediție a *Conferinței Științifice Internaționale „Stat și Societate în Europa”*, organizată de Biblioteca Județeană și Fundația „Alexandru și Aristia Aman”, în parteneriat cu Academia Română – Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu Plopșor”, Academia Oamenilor de Știință din România și Universitatea din Craiova. În cadrul acesteia au fost organizate sesiuni de comunicări științifice, lansări de cărți, dezbateri, expoziții de carte. În ceea ce privește comunicările științifice, în program au fost înscriși 120 de participanți, din țări precum România, Grecia, Albania și Serbia, care au prezentat aspecte semnificative din istoria țărilor respective și a relațiilor pe care acestea le-au avut cu Țările Române și, mai apoi, cu statul român modern.

O altă manifestare științifică demnă de remarcat este simpozionul care s-a desfășurat, tot la sfârșitul lunii octombrie, la Facultatea de Agronomie din Craiova, cu teme legate de modernizarea acestui sector al economiei naționale românești și, multe dintre ele, de preocupările științifice și rezultatele în ceea ce privește protecția mediului și relația omului cu natura.

Dezbateri profesionale de jurnalism. În ziua de 25 octombrie a avut loc dezbateri organizată de cotidianul regional *“Cuvântul Libertății”* din Craiova, în parteneriat cu *Uniunea Ziariștilor Profesioniști*, filiala Craiova și *Facultatea de Litere, Secția Jurnalism*. Aflată la ediția a II-a, aceasta a avut tema *“De la discursul anti-UE, la fake news”*, cu o secțiune specială intitulată *“Fake news în era digitală”*. Intervențiile de bază în cadrul manifestării au fost susținute de *Iulian Fota* – expert în securitate națională, conferențiar universitar la Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, *Marian Jean Marinescu* – europarlamentar, *Robert Lupițu* – redactor-șef la revista Calea Europeană, *Cristina Guseth* – directorul fundației Freedom House România, *Bogdan Valentin Mihăloiu* – consilier în cadrul Baroului de avocați Dolj, *Radu Carp* – profesor la Facultatea de științe politice a Universității București și *Xenia Negrea* – lector la secția jurnalism a Universității din Craiova.

Colocviile „Scrișul Românesc”. Sala Oglinzilor de la Muzeul de Artă din Craiova a găzduit, în zilele de 30 și 31 octombrie, *Colocviile „Scrișul Românesc”*, ediția a XIV-a. În cadrul sesiunii de comunicări științifice cu genericul *Realitate și ficțiune, azi* au rostit alocuțiuni *Florea Firan* – directorul Revistei Scrișul Românesc, *Gabriel Coșoveanu* – redactor șef al Revistei „Ramuri”, *Ioan Lascu* – președintele Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor, *Mihai Ene* – critic literar, *Mircea Pospai* – președintele Filialei Dolj a Uniunii Ziariștilor, *Mihai Fircă* – redactor șef la publicația on-line „Pro-Oltenia”. În partea dedicată lansărilor de cărți au fost prezentate publicului, de către autorii lor, lucrările:

În apele facerii, de *Carmen Firan*; *Certificat de virginitate*, de *Adrian Sângeorzan*; *Oameni și cărți din Piemontul Bălăciței*, de *Rodica Pospai Păvălan*; *Călătorii spre insula interioară*, de *Viorica Gligor*; *Scriitori români în corespondență*, de *Florea Firan*. *Gala Premiilor „Scrișul Românesc” pe 2018 și Debut în volum pe 2019*, a adus pe podium pe scriitorul *Ioan Lascu* (Premiul „Petre Pandrea”), criticul literar *Rodica Grigore* (Premiul „Șerban Cioculescu”), pictorul *Iulian Segărceanu* (Premiul „Corneliu Baba”), precum și pe tinerii debutanți *Bogdan Popa* și *Iustin Niță*, pentru volumele *Peisaje în interior* și, respectiv, *Viața ca un joc naiv*.

Dintre manifestările culturale notabile (totdeauna manifestăm regretul că nu pot fi cupinse toate) mai reținem, pe scurt, câteva.

Debutul stagiunii Teatrului Național „Marian Sorescu”, cu mai multe premiere, dintre care reținem, conform caietului program al stagiunii: *Vești bune. Final*, de *Davide Carnevali* (regia *Alexandru Dabija*); *Playground*, de *Raul Coldea* (regia *Raul Coldea*); *Radio*, de *Eric Bogosian* (regia *Bobi Pricop*); *Vărul Shakespeare*, de *Marin Sorescu* (regia *Radu Boroianu*); *Incognito*, de *Nick Payne* (regia *Radu Iacoban*).

Cu ocazia celei de a XIX-a ediții a *Săptămânii limbii italiene în lume*, din perioada 21-27 octombrie 2019, cu tema *„L’italiano sul palcoscenico / Italiana pe scenă”*, Societatea Culturală „Dante Alighieri” din Craiova – Comitetul Local al Societății „Dante Alighieri” din Roma și Secția de Limba și literatură italiană a Facultății de Litere a Universității din Craiova, au organizat, la Lectoratul Italian al Universității craiovene, o serie de activități culturale specifice.

La Întâlnirile SpectActor de la Teatrul Național din Craiova a fost invitat, în data de 27 octombrie 2019, istoricul *Marius Oprea*, care a prezentat aspecte inedite privind crimele comunismului în România.

Prof. Apostolos Patelakis

SCURT ISTORIC AL ELENISMULUI ÎN ROMANIA

Începând din antichitate și până azi, valuri de greci, din diferite motive (politice, economice, religioase), s-au îndreptat către pământul ospitalier al României, unde au găsit „un liman, o șansă de supraviețuire”. Prin urmare, elenismul este prezent în permanentă pe teritoriul de azi al României, cunoscând perioade de înflorire, dar și de decădere, în funcție de vicisitudinile istoriei.

Primele comunități elene au fost create în secolele VII-VI î.Hr., de către acei greci îndrăzneți, care au reușit să creeze câteva colonii (Istria, Tomis, Callatis), care cu timpul vor cunoaște o mare dezvoltare. Ocupația lor de bază a fost comerțul.

Adoptarea creștinismului, atât de greci, cât și de geto-daco-romani a constituit un mare eveniment în viața spirituală a acestor popoare. Religia comună va constitui, de acum încolo, un important mijloc de comunicare și de apropiere. Năvălirile barbarilor opresc temporar contactele dintre cele două popoare, dar relațiile cu Bizanțul au fost restabilite în sec. al X-lea, după campania împăratului Ioan Tzimiskes, în 971, Dobrogea trecând timp de două secole sub stăpânire bizantină.

În aprilie 1204, armatele cruciaților din Occident au ocupat capitala Imperiului Roman, Constantinopolul ortodox, pe care l-au supus jafului și distrugerii. Clerul ortodox a constituit o țintă predilectă a Cruciaților. Mulți dintre ei, precum și numeroși negustori s-au îndreptat spre centrele dunărene și pontice ca să se salveze. Negustorii greci au avut un rol precumpănitor în cadrul diasporei grecești din Țările Române. În secolele XIII-XV sunt menționați la Chilia, Brăila, Cetatea Albă, Brașov, Iași etc. În 1440, domnia Moldovei puneă, la Cetatea Albă, inscripția care amintea privilegiile cetății în limba greacă.

Căderea Constantinopolului, în anul 1453, constituie un moment de cotitură în istoria exo-

dului creștinilor spre Apus și Balcani. Numeroși călugări și negustori, oameni politici și cărturari greci s-au refugiat în Țările Române, care dispuneau de o anumită autonomie și libertate, găsind aici ajutor și adăpost.

În secolul al XVII-lea se organizează Companiile grecești din Sibiu (1636) și Brașov (1678) și mai târziu Compania comercială greco-sârbească din Banat (1725). Se formează adevărate familii de dregători cum sunt Cantacuzinii, Ruseteștii, Palade, Catargi etc. Domnitorul Vasile Lupu în Moldova (1634-1653) introduce limba greacă în biserică și în timpul domniei sale vin mulți călugări greci, care publicau cărți, înființau biblioteci contribuind la perpetuarea limbii grecești și a culturii bizantine. În perioada 1642-1830 s-au tipărit un număr de 182 de titluri de cărți grecești, dintre care 32 bilingve, ceea ce ilustrează situația înfloritoare a comunităților grecești în aceste secole.

În timpul domniilor fanariote (1711-1821) influența greacă se va resimți și mai puternic în toate domeniile de activitate, clasa dominantă grecizându-se în mare măsură.

Primul moment luminos în istoria modernă a Greciei l-a constituit revolta eteristă din 1821, care a izbucnit și s-a desfășurat, în prima fază, în Principatele române, unde se aflau numeroși greci, dispuși să-și sacrifice averile și viața pentru libertatea Greciei.

În anul 1830, după un lung război, Grecia, mai bine zis, o mică parte a Greciei devenea independentă. La scurt timp, Grecia va înființa două consulate generale în Principatele române, unul la Iași în 1835 și altul la București.

Comunitățile grecești din România, care, cu timpul, deveniseră foarte puternice și bine organizate, au fost recunoscute oficial în anul 1860 de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, și el un bun cunoscător al limbii elene.

În timpul războiului de independență a României (1877-1878) armatorii greci au pus la dispoziția armatei române vase pentru trecerea trupelor pe malul drept al Dunării, toți grecii sprijinind, în diferite moduri, eforturile românilor.

După războaiele balcanice (1913), după primul război mondial (1918) și după tragicul război greco-turc (1919-1922) granițele statelor din SE Europei au fost reorganizate, ceea ce a condus la mari deplasări de populație, precum și la schimburi de populație între state. Un număr însemnat de greci s-au stabilit în România, unde

aveau prieteni, rude sau pur și simplu auziseră că în această țară se poate trăi bine.

În perioada interbelică, în România trăiau în jur de 25000 de greci, în special în porturile dunărene Brăila, Galați, Sulina, Tulcea, Giurgiu, o parte din ei la Constanța și cei mai mulți (peste 10.000) la București. Comunitățile grecești erau foarte bine organizate, dispunând de asociații, școli, biserici, teatre, biblioteci, ziare, cluburi culturale și sportive etc.

Schimbările radicale din România au afectat, cum era și firesc, și înfloritoarele comunități grecești, care în anii 1945 - 1948 au trecut printr-o perioadă de tranziție foarte dură, care, în final, va schimba complet statutul și compoziția comunităților grecești. Naționalizarea din iunie 1948 a constituit o lovitură decisivă și pentru grecii din România. Grecii bogați, considerați „reacționari”, „burghezi”, „exploatare”, „șpioni în slujba unor puteri străine”, pentru a nu fi arestați, au părăsit, cu mari greutăți, țara în perioada 1947 - 1952.

Grecii sosiți din România au înființat la Atena, în anul 1947, „Asociația refugiaților greci din România”, al cărei scop principal era de a oferi suport social și facilități refugiaților pentru o adaptare mai ușoară în Grecia.

La sfârșitul războiului, în Grecia izbucnește devastatorul război civil (1946 - 1949), în urma căruia mii de luptători ai Armatei Democratice împreună cu conducătorii lor militari și politici, precum și mii de civili, s-au refugiat în statele socialiste, cerând azil politic. Din cei aproape 80 000 de refugiați, în jur de 11 500 de persoane au găsit adăpost pe pământul ospitalier al României, unde au avut acces la toate valorile economice și social-culturale ale societății românești.

Poporul român, deși se afla într-o situație foarte grea, i-a primit pe greci, iar majoritatea acestora vor rămâne în România mai mult de 30 de ani.

Emigranții greci erau organizați într-o Asociație la nivel național, care avea 18 filiale. Elevii greci studiau în sistemul de învățământ românesc, având în plus patru ore de limba greacă pe săptămână. În anul 1970 cele mai mari filiale erau la Brăila (1.250 emigranți), București (900), Hunedoara (700), Oradea (670), Craiova (650), Galați

(400), Brașov (350). Din cei aproximativ 7.000 de emigranți din acea perioadă, 3316 erau salariați la diferite întreprinderi. După prăbușirea juntei militare în Grecia (1974), emigranții au început să se repatrieze, treptat, astfel, încât, numărul lor s-a redus simțitor.

Condițiile create de Revoluția română din decembrie 1989 au permis comunității elene să fondeze, la București, Uniunea Elenă din România, în ziua de 28 decembrie 1989. Emigranții politici greci, care din diferite motive nu s-au repatriat, au aderat cu bucurie la U.E.R., fiind, conform statutului, cetățeni români de etnie elenă.

În conformitate cu rezultatele recensământului din 2002, în România mai trăiau 6.513 greci, cei mai mulți dintre ei în București și în zona înconjurătoare, urmat de județele Constanța, Brăila și Galați. Localitățile cu cea mai mare concentrație de greci sunt în județul Tulcea: comuna Izvoarele (1.166 sau 30,05%) și orașul Sulina (1,34%). În toate celelalte orașe și comune din România grecii dețin o proporție de sub 1%.

Minoritatea greacă este o parte inseparabilă a României, integrată în viața social-politică, ce se constituie într-o punte de legătură elen-română. Istoricul Nicolae Stoicescu, ambasador al României în Grecia, în cadrul unei conferințe la Atena, în anul 1993, a menționat, printre altele, că: „Noi, românii și grecii, suntem cei mai vechi prieteni în această parte a lumii, noi nu ne-am confruntat niciodată pe câmpurile de luptă, dimpotrivă am colaborat pe plan economic, cultural și religios. Relațiile noastre au o vechime de 2700 de ani, și datează din secolele VII-VI î.Hr. adică de când acei greci îndrăzneți din antichitate au creat primele colonii pe țărmul Mării Negre”.

Nota redacției: Profesorul și cercetătorul Apostolos Patakis s-a născut în Craiova, în anul 1950 și a urmat Facultatea de istorie-geografie din acest oraș. A lucrat mai mulți ani în învățământ. După repatriere, a fost cercetător la Institutul de istorie din Salonic. A scris mai multe lucrări despre relațiile româno-elene, iar textul de față este o prescurtare a comunicării științifice prezentate la Simpozionul internațional „Stat și societate în Europa”, organizat de Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Craiova, în octombrie 2019 (MP).

Aurora Speranța Cernitu

O POVESTE ÎNTREGIND PREZENTUL PRIN COMPOZIȚII SIMBOLICE

Funcția estetică a artelor decorative este aliatul de bază al artiștilor Marijana și Relu Bițulescu, căci mesajul lor artistic este contopit cu elementul decorativ.

Iată o lume în care personajele vin din epoci vechi aducând cu ele atmosfera acelor timpuri, fie că este vorba de menine, arhetipuri de început de lume – primordiala *Eva* în exprimare modernă, *Infanta în grădină*, personajul cu chip nedefinit, deși doar schițată compoziția, ne face să vedem, ne relevă gândul artistului în plinătatea lui.

Cu fantezie și umor, Relu Bițulescu construiește o lume plină de mistere, compoziții încărcate de simboluri, scoate în evidență virtuți nu doar estetice, deschide dorința de a întâlni aceste personaje. El dă viața ființelor care îi bântuie imaginația, le scoate din căușul minții sale de artist și ni le relevă spre cunoaștere, spre întovărășirea cu ele, căci o data primate aceste „Infante, menine, dive și alte grații” îți rămân în memorie. Relu Bițulescu deține calitățile artistului total – libertatea cu care pictează este desăvârșită fie că alege să construiască o carte-obiect, o instalație, fie că este își îmbracă personajele în catifele și brocarturi, aplicând colaj textil, creând personaje medieval-renesantiste. Toate aceste ființări sunt aduse în cotidian, ele spun povești, transmit idei, sentimente, întâmplări de viață cu drame, cu iubiri, fire de poveste spusă cu fantezie, cu voluptate, adesea cu triumf. Reconfortantă este re-întâlnirea cu Marele Will și Cervantes, îi recunoști, îi simți contemporani, deși veșmintele evocă epoca din care vin, atitudinea, privirea pe care artistul le-o atribuie, îți lasă impresia că îți sunt familiari.

Un alt personaj care se remarcă este *Diva* - o Minune, un Miracol... Artistul creează o Divă autentică, în accepțiunea curată, de „miracol”, de „minune”, ținută departe de demonetizarea cuvântului „divă” al zilelor noastre. Personajul a cărui față se dezvăluie doar pe jumătate, dar privirea-i atât de pătrunzătoare, este puntea care leagă lumi.

Jocul ramelor suprapuse pe care-l folosește artistul, întrește atitudinea de miracol, de minune. Catifeaua roșie care leagă cele două rame suprapuse, pune în evidență rafinamentul personajului. Fundalul gri, veșmintele în culori pastelate, cercel cu perlă strălucitoare – prețiozități care definesc personajul, o Divă coborâtă din alte lumi...

Personajele lui Relu Bițulescu sunt compoziții complexe care transmit un mesaj al candorii, al purității umane, al înălțării sufletești, al miracolului spiritual. „Artistul, absolvent al Institutului de Arte Plastice N. Grigorescu, secția Artă Monumentală, are numeroase expoziții în țară și în străinătate (Paris, Bruxelles, Beirut, Toronto, Sevilla, Velp-Olanda, Strasbourg, Istanbul, Toulouse), bine primite de critica de specialitate și răsplătite cu Premiul special al juriului la Centenarul N. Tătărescu. Lucrările sale sunt în colecții particulare din România, Franța, USA, Germania, Italia, Spania, Coreea, Canada, Finlanda, Suedia, Belgia, Olanda, Grecia, Israel, Japonia.

Pentru Marijana Bițulescu, tapiseria este unul dintre mijloacele de expresie artistică. Lucrările sale, haute lisse, Buna Vestire, seria Îngerilor, Portal iau naștere printr-o exprimare liberă, de colaj textil alcătuit din stoffe cu imprimeuri rafinate, brocarturi, catifele, fire colorate, dantele. Ni se releva o lume nouă ce capătă noi și înalte semnificații spirituale.

Impresia vizuală este foarte puternică. Decorativul este legea exprimării frumosului.

Vechi maramă din zestrea anonimă a țărânului roman devin suporturi pe care apar noi compoziții create tot din material textile neprețioase de data aceasta, punând în evidență suportul – marama desfășurată pe vertical, coborând din înalt.

Marijana Bițulescu are lucrări de tapiserie remarcabile prin compozițiile bine cântărite, cu teme profunde, cu subiect religios, cum este *Buna Vestire*. Personajele sale au o stare de plutire, de imponderabilitate, de ascensiune spre înalt. Misterul *Bunei Vestiri* este dezvăluit printr-o gestualitate înalt-grațioasă. Imaginarul simbolic al tapiseriilor sale traversează spații diverse, de la umed la uscat, de la pământ la cer, la aer: *Zeită marină, Melc, Portal*.

Creația sa a fost răsplătită cu premii și distincții din care enumerăm: „Premiul special al juriului acordat de Ministerul Culturii și Primăria București” și „Premiul pentru arta decorativă la expoziția „Centenarul Nicolae Tătărescu”, Premiul UAP pentru tapiserie 2016, Premiul Fiber Art la Bienala Art& Design – Florența

2019, Premiul pentru arte textile Bienala de Arte Decorative 2019, premii naționale și internaționale în domeniul creației de imprimeuri și design vestimentar.

Marijana Bițulescu este un remarcabil artist vizual cu specializarea tapiserie. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” București, promoția 1979. Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din 1986. Din 1979 expune tapiserie, colaj textil, broderie, miniatură textilă și pictură la principalele saloane, expoziții, bienale și triennale de artă decorativă. Din 2011 până în

prezent este curator al Salonului Național de Miniatură Textilă. Artista are numeroase expoziții personale și de grup, în țară și străinătate, de asemenea, lucrările sale se află în colecții private în România, Franța, Japonia, Canada, Olanda, Germania, Spania, Grecia, SUA, precum și în colecția Muzeului de Artă din Craiova.

Cei doi artiști, Relu și Marijana Bițulescu, s-au născut în Craiova, iar începutul demersului lor artistic a prins contur la Liceul de Artă din Craiova. Doi artiști contemporani, remarcabili, care fac cinste galeriei artelor vizuale românești.

EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

Gabriela Beangiu

IMAGINARUL SIMBOLIC AL PLANTELOR ȘI DESCÂNTECELOR ÎN MEDICINA TRADIȚIONALĂ ROMÂNEASCĂ

Între 27-31 August 2019 am participat cu comunicarea *Symbolical Imaginary of Plants and Charms in Traditional Romanian Medicine* (Imaginarul simbolic al plantelor și descântecelelor în medicina tradițională românească) la secțiunea „Local medicines experiences in global context” („Medicine locale experimentate în context global”) din cadrul Congresului IUAES (International Union of Anthropological and Ethnological Sciences – Uniunea Internațională a Științelor Antropologice și Etnologice) organizat la Poznań, în Polonia, care a avut un mare succes. Organizat de Michał Buchowski și găzduit de Societatea Poloneză de Etnologie și Departamentul de Antropologie Culturală a Universității Adam Mickiewicz din Poznań, Polonia. Au participat 615 persoane din aproximativ 60 de țări, iar activitățile care au avut loc în cadrul congresului au demonstrat că antropologia aparține unui viitor vibrant.

Tema congresului a fost „Solidarități ale Lumii” și a fost marcată prezenta noii organizații

WAU (The World Anthropological Union – Uniunea Mondială de Antropologie) care cuprinde reprezentanții IUAES și WACC (World Council of Anthropological Associations – Consiliul Mondial al Asociațiilor de Antropologie).

Congresul a fost deschis de conferințele a doi invitați remarcabili: Chris Hann – Directorul fondator al Institutului de Antropologie Socială „Max Planck” și Alisse Waterstone, fostă Președinte al Asociației Americane de Antropologie, care în prezent este Rector al Universității din New York.

Au fost susținute trei conferințe în plen, opt mese rotunde și două sesiuni de comunicări organizate de către WAU (Uniunea Mondială de Antropologie): *Focurile și distrugerile din Rio și din alte zone: de ce pierde antropologia și ce ar trebui să facem?* și *Antropologia și Scopurile Dezvoltării Sustenabile: Antropologii ar trebui să se implice mai mult și Cum?*

Unele workshopuri au fost susținute de entități fondatoare, precum Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research and the European Research Council (ERC). Au fost 103 ateliere de lucru, mese rotunde, câteva proiecții și 23 de filme documentare excelente.

Congresul IUAES din 2019 va rămâne în memoria noastră prin varietatea temelor propuse, prin bucuria re-întâlnirilor și vitalitatea comunicărilor propuse. Felicitări organizatorilor! Felicitări participanților! Sa ne revedem cu bine, în 2020, în Croația!

Iolanda Mănescu

PRODUȚII SHAKESPEARIENE ÎN ISTORIA TEATRULUI NAȚIONAL DIN CRAIOVA

Povestea punerii în scenă a operelor lui William Shakespeare la Teatrul Național din Craiova începe undeva pe la jumătatea secolului al XIX-lea. Piesele marelui dramaturg trebuie să îi fi inspirat pe creatorii de teatru și astfel, prima producție shakespeareiană care se presupune că a fost adusă în fața publicului, în jurul anului 1865, este „Othello”. Nu a rămas de atunci decât un tablou, înfățișându-l pe actorul Constantin Serghie în rolul principal, o măturie de natură să stimuleze reflecția și imaginația. Primul spectacol atestat documentar este „Neguțatorul din Veneția”, montat în ultimii ani ai secolului al XIX-lea, urmat mai apoi de spectacole cu „Romeo și Julieta”, „Othello”, „Femeia îndărătnică”, „Hamlet”. Mai târziu, marcând începutul secolului al XX-lea, și fiind reluat de mai multe ori la distanță de câțiva ani, Hamlet a fost interpretat de actorul și regizorul Al. Dem(etrescu) Dan, rol pe care acesta l-a studiat timp de cincisprezece ani. Până nu demult, elemente de recuzită și costum s-au păstrat în muzeul teatrului, a cărui atmosferă intimă vrăjea spectatorul ce îi trecea pragul pentru a intra într-o lume magică, din alte timpuri. Sabia folosită în spectacol, un tablou cu protagonistul ținând în mână craniul lui Yorick și, mai ales, caietul de regie original, cu notații pe textul tradus de însuși marele artist, reprezintă comori de neuitat ale culturii craiovene. În istoria zbuciumată a teatrului, a orașului, ca și a țării și a Europei secolului al XX-lea, Shakespeare a găsit mereu un cămin la Craiova. Memorabil a rămas și „Hamlet” în regia marelui Vlad Mugur, cu Gheorghe Cozorici în rolul titular, unul dintre legendarii membri ai „generației de aur” care au făcut istorie la Craiova în anii '50. În perioada celei de a doua jumătăți a secolului trecut, piesele lui Shakespeare au continuat să reprezinte capete de afiș la teatrul craiovean. Astfel, au fost puse în scenă „Cum vă place”, „A douăsprezecea noapte”, „Doi tineri din Verona”, „Othello”, „Femeia îndărătnică”, „Regele Lear”, „Nevestele vesele din Windsor”, „Macbeth”. În 1966, la inițiativa scriitorului I.D. Sîrbu, secretarul literar al teatrului, a fost instituit evenimentul intitulat „Săptămâna Shakespeare”, iar în 1974, actorul Emil Boroghina a prezentat recitalul „A fi sau a nu fi”, în cadrul „Omagiului Shakespeare”. Spectacolul a fost apoi permanent șlefuit, rodind noi idei și viziuni în sufletul ce-

lui care, peste ani, avea să prezinte o formă mai amplă, mai nuanțată, mai profundă a recitalului la care nu a renunțat niciodată să reflecteze, în cadrul Festivalului Shakespeare pe care urma să îl creeze peste douăzeci de ani. În 1981 s-a montat „Richard al II-lea”, rolul titular fiind încredințat actorului Tudor Gheorghe. Pe lângă piesele lui Shakespeare, pe lângă evenimentele organizate pentru comemorarea dramaturgului, au fost prezentate și piese ale unor autori contemporani inspirate de operele shakespeareiene cum ar fi „Caut urgent un Shakespeare” de Heinar Kipphardt, „Regina Lear” de Ion Băieșu sau „Vărul Shakespeare” de Marin Sorescu. Anul 1990 a fost marcat de o nouă modalitate de abordare a operei shakespeareiene: marele regizor Silviu Purcărete a inserat în spectacolul său „Ubu Rex cu scene din Macbeth”, ce avea să schimbe fundamental destinul teatrului craiovean, fragmente din „Macbeth”, precum și o replică din „Hamlet”. Montările cu piese de William Shakespeare au devenit o constantă a Teatrului Național din Craiova. A devenit cu timpul o tradiție ca, în cadrul faimosului Festival Internațional Shakespeare, fondat în 1994, să fie de asemenea prezentat, pe lângă spectacole celebre puse în scenă de cei mai cunoscuți regizori ai lumii, un spectacol produs de teatrul gazdă. „Titus Andronicus” în regia lui Silviu Purcărete a fost primul mare succes al Festivalului, un spectacol ce a dus faima Craiovei peste tot în lume unde a făcut turnee și a participat la festivaluri de teatru consacrate, alături de „Ubu Rex cu scene din Macbeth”. S-au pus apoi în scenă și au fost incluse în program „Hamlet” în regia lui Tompa Gabor, „Timon din Atena” al lui Mihai Mănițiu, „Îmblânzirea scorpiei” regizat de Mircea Cornișteanu, „Cum doriți sau Noaptea de la spartul târgului” conceput de Silviu Purcărete, „Romeo și Julieta” în viziunea regizorală a lui Yiannis Paraskevopoulos, „Măsură pentru măsură” în regia lui Silviu Purcărete, „Doar Hamlet” al Alinei Hiristea, „O furtună” în regia lui Silviu Purcărete, „Apocalipsa după Shakespeare” un spectacol de Janusz Wiśniewski, „Iulius Caesar” regizat de Peter Schneider, „Nopti ateniene” în regia lui Charles Chemin. În proiectul de program al celei de a douăsprezecea ediții a Festivalului Internațional Shakespeare, ce va purta titlul „William Shakespeare – Universalul”, Teatrul Național „Marin Sorescu” este prezent cu un spectacol dedicat tocmai universalității marelui dramaturg: „Vărul Shakespeare” de Marin Sorescu, în regia lui Radu Boroianu. Astfel, în istoria de aproape două veacuri a Teatrului Național din Craiova, alături de punerea în scenă a unor spectacole memorabile cu piese de William Shakespeare, în care actori și regizori marcanți și-au transpus creativitatea, se va afla, cu siguranță, la loc de cinste, Festivalul Internațional Shakespeare care a declanșat prezența în orașul Craiova a unor teatre, spectacole, regizori, actori, personalități din mediul academic mondial, jurnaliști celebri etc, despre ale căror contribuții se va aminti mereu în istoria teatrului românesc și universal.

Dumitru Duță Nicoleta Văduva

CĂLĂTORIE ÎN LUMEA HĂRȚILOR

Indispensabilă oricărui voiaj, scrijelită, imprimată sau ca o informație virtuală, harta este o chintesență a cunoașterii, un indicator al evoluției umane sub toate aspectele: știință, tehnică, artă.

Conștientă de rolul hotărâtor al informației Organizația Națiunilor Unite lansează în orașul Strasbourg din Franța o expoziție de hărți vechi sub numele „Teatrele lumii: descoperiri cartografice”. Expoziția prezintă o selecție de 60 din cele mai importante hărți, atlase, tratate de geografie și manuscrise dintre cele 50000 de obiecte cartografice din patrimoniul bibliotecii.

Vizitarea expoziției a fost concepută ca o călătorie în patru etape care pornește de la „Originile cartografiei”, traversează „Noile descoperiri teritoriale”, se oprește la reprezentările „Europei noastre” și se termină cu o privire asupra „Pământului văzut din cer”.

Vizitatorul descoperă cu uimire unele din primele hărți realizate pe pergament, cum ar fi harta Italiei alcătuită în secolul XIV. Conținutul hărții este un amestec de informație geografică (relief, cursuri de ape) și indicații socio-culturale (nume de fortărețe, castele) și de un important indiciu asupra nivelului cartografiei la acea dată.

Exponatul următor este un extras din tratatul „géographie” al lui Ptolemeu, astronom și geograf grec ale cărui teorii au dominat știința până în secolul al XVI-lea.

Fragmentul următor este un extras din tratatul geografic al istoricului arab Al- Wardi „perla miracolelor și unicitatea lucrurilor ciudate”, care prezintă suma cunoștințelor geografice ale lumii arabe.

În partea a doua a expoziției se prezintă o selecție de hărți citate între secolele XVII-XIX și concentrate pe noile teritorii descoperite.

Vedem harta celor 13 colonii americane, harta Indiilor Orientale, Insulele Moluce, Harta Imperiului chinez, cele două hărți ale Japoniei etc. Am descoperit și harta Mării negre și a canalului Constantinopol creată de Jansg Vischer, cartograf, scriitor și editor flamand (1641-1702).

Expoziția continuă cu partea a treia numită „Europa noastră” unde ne sunt prezentate hărți care povestesc evoluția frontierelor înainte și după căderea lui Napoleon, divizarea Imperiilor Otoman și Austro-Ungar, harta Italiei din secolul XVII (un teritoriu compus din principate, ducate și orașe-stat), harta Greciei (sec. XVII), hărțile Europei de Nord (Norvegia și Danemarca).

Privindu-le, vizitatorul va înțelege legătura inseparabilă dintre geografie și istorie. Alte hărți vorbesc însă despre episoade triste ale istoriei cum de exemplu Harta Poloniei de la 1772, țară împărțită între Rusia, Prusia și Austria.

Observând modul în care granițele au evoluat de-a lungul istoriei, ai senzația unei călătorii în timp, iar limitele regiunilor se dilată și se contractă într-o mișcare continuă, asemenea unui dans pe muzica timpului.

Ultima secțiune a Expoziției privește Pământul de sus, unde lumea noastră se află în centrul Cosmosului. Hărți și albume geografice create de Kepler, Copernic, A. Cellarius, P. Pui-seux, M.Loewy.

De-a lungul timpului harta a evoluat treptat către desene bogat ornamentate pe piei de animale, papirus și rulouri de hârtie, devenite în zilele noastre o informație virtuală, care în plus „vorbește”. Indiferent de forma sa, harta a fost și rămâne una dintre cele mai prețioase surse de informare.

Informația cartografică nu mai este de multă vreme un simplu mijloc de orientare. În societatea actuală este de o importanță vitală în toate domeniile fie el geografic (terestru, acvatic, seismic, geologic, mediul înconjurător), climatic (schimbări climatice și atmosferice), migrația și evoluția populației, cosmic sau economic. De folosirea ei adecvată, depind soluțiile politice găsite pentru rezolvarea diverselor conflicte sau probleme.

DIN POEZIA FRANCOFONĂ BELGIANĂ CONTEMPORANĂ

CARL NORAC (N. 1960)

De același autor (Du même auteur): *Images en voie d'arrestation*, Maison Internationale de la Poésie, Bruxelles, 1990; *Le maintien du désordre*, Caractères, Paris, 1990; *La politesse des fauves*, L'Arbre à paroles, Amay, 1993; *Dimanche aux Hespérides*, Éditions de la Différence, collection «Littérature», Paris, 1993; *Le voyeur libre*, Épeironniers, 1995; *La candeur*, Éditions de la Différence, Paris, 1996; *Éloge de la patience* (1999), *Le carnet bleu*, La renaissance du livre, Polaroïdes, 2003.

**DUMINCA HESPERIDELOR
(DIMANCHE AUX HESPÉRIDES)**, Éditions de la Différence, 1994

Motto

Necunoscutei din lungile dimineți
(*À l'inconnue des longs matins*)

**Diminețile liniștite
(Les matins calmes)**

Dimineată liniștită

Dimineată liniștită, dacă frumusețea scade prea mult, dacă de-abia ne privesc buruienile, dacă ochii se pierd în ocheadele din coada păunilor. Când este ușor să iubești ceva mai presus decât un vertij așteptat, ploaia ca o mânecă suflecată.

Nu se mai percepe nici timpul într-atât se ascunde vederii. Sărat sărut care își pierde rostul, trăit trebuie ceasul. Dimineată liniștită, cum eu pot simți în tine partea anodină a ființei

și să uiți orice gând, orice e inocent
în sexul unei ciocârlii, inima unei prăzi care scapă
nevătămată.

Matin calme

Matin calme, si la beauté minimalise, si les prèles se toisent à peine, si les yeux se fondent enfin dans les ocelles des paons.

Quand il est loisible d'aimer plus haut qu'un vertige attendu, la pluie comme une manche se retrouse. Le temps n'appréhende plus tant il se réduit à la vue. Salin baiser dont meurt la cause, l'heure est à prendre. Matin calme, combien en toi je peux saisir la part anodine de l'être et oublier toute pensée, toute innocence dans le sexe d'une alouette, le cœur d'une proie qui se sauve.

Invectivă

Pretinzi că e de aur reflexul tău care ar scânteia.
Te epuizezi ca niște puncte scânteioase.
Vrei să păstrezi lumina ca un bici când viața se împopoțonează, ca un negoț nedelicat cu fur-tuni ori incendii.
Unde îți sunt vrăjitorii? Unde îți sunt delatorii?
Poți acuza primirea unei aureole diferite, a unui viitor epurat de a lui neagră menire?
Nu mai fura un rest de pasiune de molfăit pentru mâine.
Mușcă în inima lucrurilor, în focul momentului.
Pune-te la masă, o lumina mea.

Invective

*Tu donnes pour aurifère tout reflet qui prétend scintiller.
Tu t'épuises en ponctuation d'étincelles.
Tu veux conserver la lumière comme un fouet quand la vie se barde, comme un commerce indélicat avec l'orage et l'incendie.
Où sont tes sorciers ? Où sont tes indicateurs ?
Pourras-tu accuser réception d'une aurore différente, d'un futur épuré de sa noire manière ?
Ne rapine plus un reste de passion à mordiller demain.
Mords dans le cœur des choses, dans le feu de l'instant.
Mets-toi à table, ô ma lumière.*

Duminica Hesperidelor

Ne treceau zilele umezindu-ne degetele în cochiliile de carne. Mușcam lobi și lutre. Fructele se împărțeau cu ochii, se lăsau apăsate pe albul pieptului. Ne mângâiau cu bucățele de gheață, de praline, noi prelungeam fenomenul topirii. Cercuri de foc se epuizau. Ne venea dulceață în jocul cuvintelor. Gândeam roșind, eram vineți de trufie.
Duminica Hesperidelor, adu-ți aminte ce-am fost: doi copii-capcană, doi pui de căpcăun.

Dimanche aux hespérides

Nous passions les jours à nous tremper les doigts dans les coquilles de chair. Nous nous mordions lobes et loutres. Les fruits se partageaient avec les yeux, se laissant pressés contre le blanc de la poitrine. Nous caressant des glaçons, des pralins, nous prolongions l'acte de fondre. Des cerceaux épuisent le feu. Le sucre nous venait au jeu de la parole. Pensant rougir, nous étions bleus d'orgueil.

Dimanche aux Hespérides, rappelle-toi ce que nous fûmes : deux enfants-pièges, deux ogrillons.

NICOLAS GREGOIRE (N. 1985)

De același autor (Du même auteur) : *ses reste / en somme*, Le Taillis Pré ; *face à / morts d'être*, Centifuges, Paris, 2014.

D'ÊTRE ET DE TÊTE,

Le Taillis Pré, 2014

(DE FIRE ȘI DE CAP),

Le Taillis Pré, 2014

marcher / des images devant

*Marcher dans. La nuit tient les arbres en haut, et au bord
aussi. Alors tourner, regarder les gens dedans et délier je ne
sais quoi. Les souvenirs, seuls, ou les images de bois avec
mon père, beaucoup. Délier ça avec l'échec puisque c'est*

*ça qui tient finalement le tout. Délier ça donc ou la regarder,
elle, juste là en face, défaire ses cheveux.*

a merge / imagini în față

A merge în. Noaptea ține copacii în sus și de asemenea
la margine. Atunci te întorci, privești oamenii dinăuntru
și dezlegi nu știu ce. Amintirile, singure, sau imaginile din
pădure cu tatăl meu, mult. A elibera asta cu eșecul fiindcă
asta e ceea ce ține finalmente totul. A dezlega asta deci
sau a privi, chiar acolo, în față, a-i desface părul.

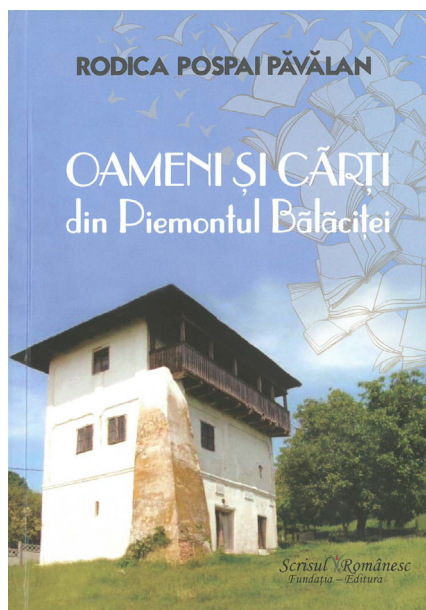
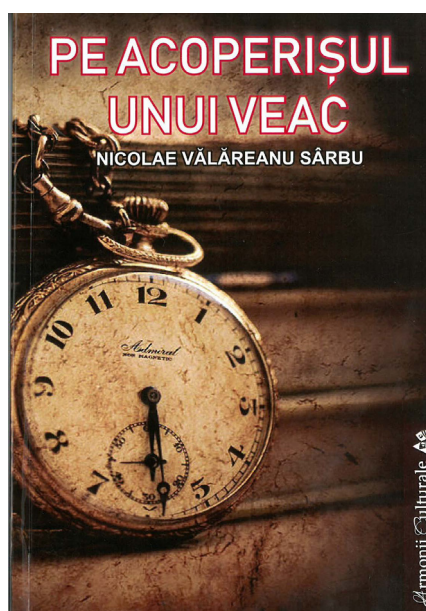
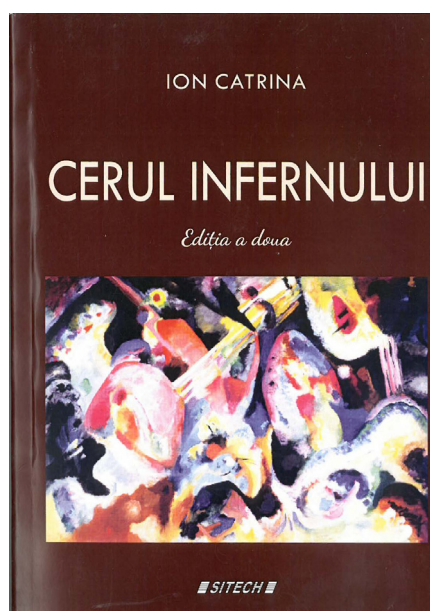
*

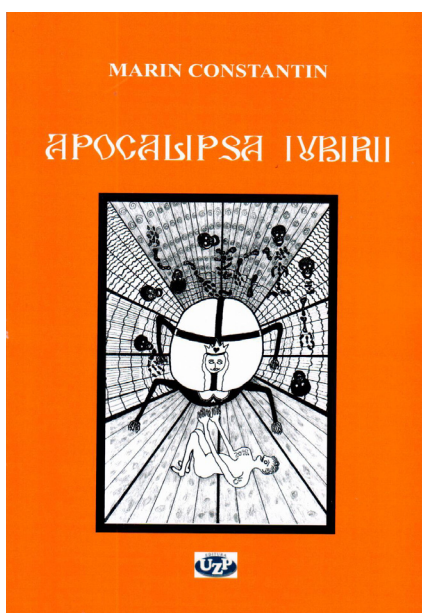
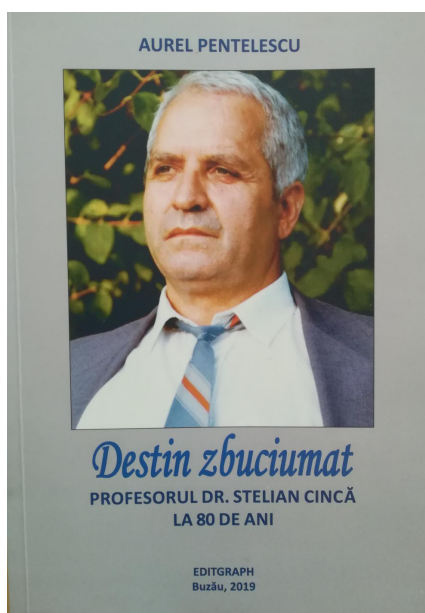
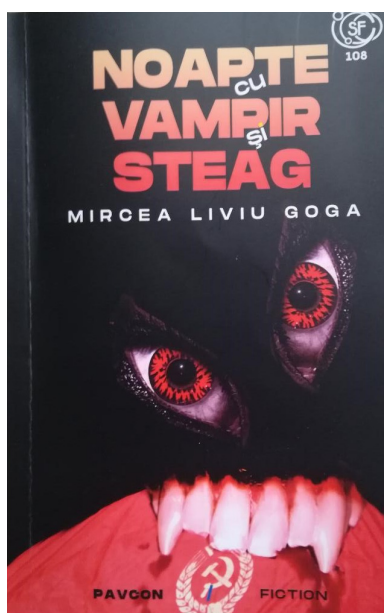
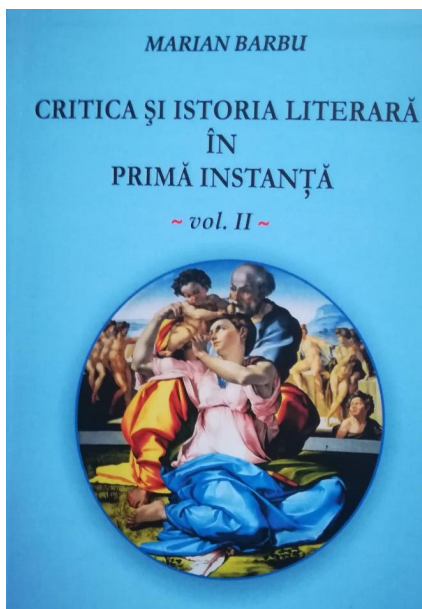
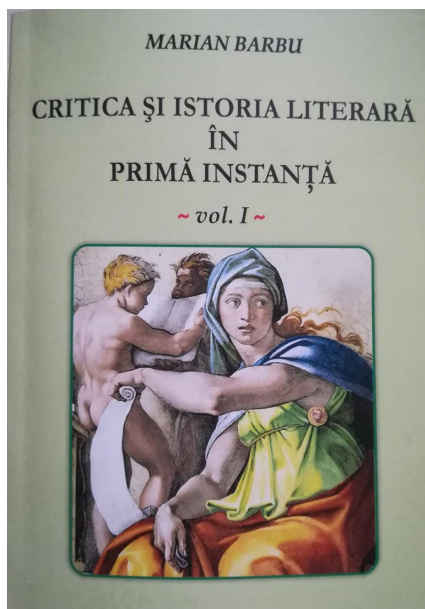
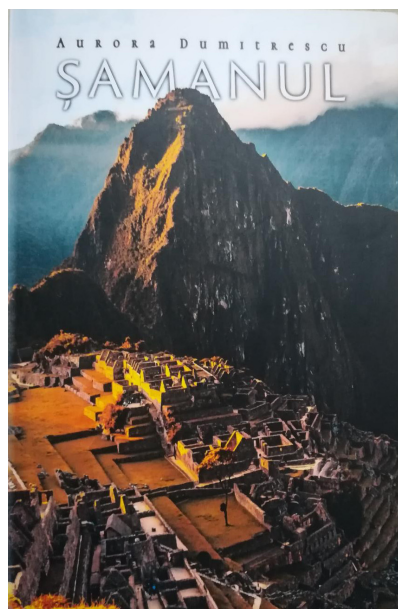
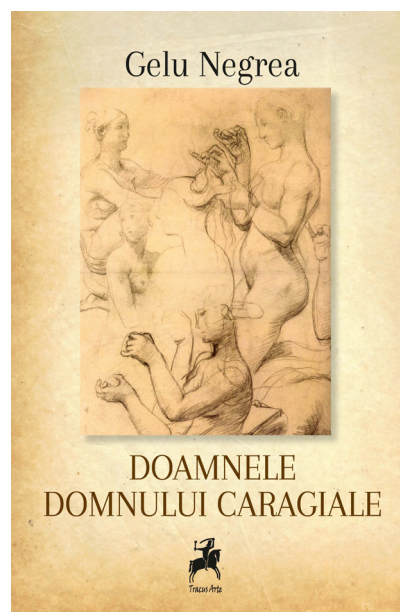
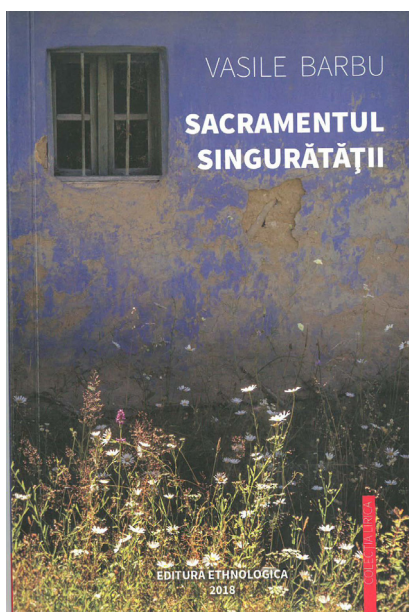
*Mesure de l'échec ou de quelque chose d'autre.
L'œil pèse
sur le moustique posé sur mon talon ou sur mon coude,
alors que la fatigue écrase. Pas d'air, pas même le jardin.
Tout ça entre les murs, vidé.*

Măsură a eșecului sau a altceva. Ochiul insistă
asupra țânțarului așezat pe călcâiul sau pe cotul meu,
în timp ce oboseala ne face praf. Fără aer, chiar fără grădină.
Totul între ziduri, golit.

Versiune în limba română : Ioan LASCU

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

O istorie subiectivă / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 5

Liviu Pendefunda

Alchimie în Logos / 6

Victor Martin

Rebranduirea de jazz / 10

POESIS

Nicolae Dabija

Nădăjduiri / 12

Arhanghel îmbătrânit... / 12

Ca și cum / 12

Restauratori de tablouri / 12

Rugăciunea / 13

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 13

Octavian Soviany

Au lecteur / 13

Song for myself / 13

Fotografie de grup / 14

Cristian Liviu Burada

Un altul / 14

Câteva lumini / 15

Într-un vis / 15

Setea / 15

Valentin Talpalaru

Ultimii picuri de ceară / 15

Nu ne putem despărți așa / 16

Am sărit peste timpul rămas / 16

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 16

Petre Stoica

Îngrijitorul de duminici / 17

Spinare / 17

Post mortem / 17

Cenepeul / 17

Maria Pal

Inima ta migrează / 17

Unde se răsuțește liniștea / 17

Uiți definitiv / 17

PROZĂ

Florin Logreșteanu
Electorală / 18

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 20

Ion Cepoi
Cele șapte ape ale Vavilonului (fragment) / 21

Ioan Barbu
Oamenii care au atins cerul / 23

Cristian Săileanu
Ordonanța fără dușmani / 24

Teodor Oancă
Replici / 26

George Geașfir
Durere metafizică / 27

Nicolae Băbălău
„Să nu strivim corola de minuni a lumii!” / 28

Ion Catrina
O lume de visuri, împliniri și eșecuri / 30

Andi Ștefănescu
Sfânta Vineri / 32

Constantin Pădureanu
Sămânța de scandal / 33

LECTOR

Eliza Roha
Silvan G. Escu și al său vis șoptit / 35

Ana Dobre
ZIUA REVELAȚIEI, ZIUA ÎNTÂLNIRII CU SINE... / 36

Aureliu Goci
Eliza Roha – Universul social și romanul de societate / 39

Marian Odangiu
Lirism și extensie epică / 41

Ion Haineș
Credința în iubire este absolută / 42

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 43

Ion C. Ștefan
O antologie literară reușită / 44

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 44

ANIVERSĂRI

Mircea Pospai
O sărbătorire încărcată de emoții / 45

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan
Din agenda culturală craioveană / 47

PAGINA MINORITĂȚILOR

Prof. Apostolos Patelakis
Scurt istoric al elenismului în România / 49

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu
O poveste întregind prezentul prin compoziții simbolice / 51

EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

Gabriela Boangiu
Imaginarul simbolic al plantelor și descântecele în medicina tradițională românească / 52

MANIFESTĂRI PRESTIGIOASE

Iolanda Mănescu
Producții shakespeariene în istoria Teatrului Național din Craiova / 53

Dumitru Duță, Nicoleta Văduva
Călătorie în lumea hărților / 54

TRADUCERI LITERARE

Din poezia francofonă belgiană contemporană
Carl Norac (n. 1960) / 55
Nicolas Gregoire (n. 1985) / 56

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 57

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 31 ianuarie 2020